

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ Δ.Ε.
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
(Ε.ΔΙΑ.Μ.Μ.Ε.)

Αποτίμηση της μέχρι το 2010 ελληνογλώσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό και οι προοπτικές της

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ, Ε.ΔΙΑ.Μ.Μ.Ε.
ΡΕΘΥΜΝΟ, ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.2: Chapter 6: The Greeks in the world. The Hellenic Diaspora	2
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.1: Πίνακας 1: Φορείς και μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης	4
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.1.2:	
<i>A'</i> Αποσπάσματα από τις ετήσιες εκθέσεις των Σ.Ε	5
<i>B'</i> Οργάνωση και λειτουργία των ΤΕΓ στη Βάδη-Βυρτεμβέργη: Η περίπτωση ενός περιφερειακού σχολείου (σχολ. έτος 2006-07)	8
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.3.1.2: Καταγραφή αριθμού μαθητών, εκπαιδευτικών και του λόγου μαθητών/εκπαιδευτικών ανά χώρα	10
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.3.2: Συντονιστές Εκπαίδευσης	21
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4.2.1: ΔΡΑΣΗ 1 (ΑΘΗΝΑ): Προγράμματα Σπουδών και εκπαιδευτικό υλικό	32
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4.2.2: ΔΡΑΣΗ 2 (ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ): Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικά προγράμματα μαθητών	
<i>A'</i> <i>Επιμόρφωση εκπαιδευτικών</i>	49
<i>B'</i> <i>Εκπαιδευτικά προγράμματα μαθητών κατά την περίοδο 1997-2008</i>	80
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4.2.3: Διάχυση εκπαιδευτικού υλικού μέσω διαδικτύου	90
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4.2.4: Ημερίδες-Δημερίδες-Συμπόσια-Συνέδρια που υλοποιήθηκαν στα πλαίσια του Π.Ο.	95
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5: Συνάντηση Εργασίας για την Ελληνική Γλώσσα και τη Γλωσσική Αγωγή. Θεσσαλονίκη 28, 29, 30 Ιουνίου 2010	98

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2.2

CHAPTER 6: THE GREEKS IN THE WORLD THE HELLENIC DIASPORA

More than 5 million Greeks (or more than half of Greece's domestic population) live outside of Greece's borders.

From the United States to the former Soviet Union, from Canada to Australia, from Latin America to Central Europe, from South Africa to Germany or England, there is hardly a large international city that does not contain an active Greek population - in most cases a population thriving in its midst for many decades.

The existence of this vibrant and diverse Diaspora constitutes a unique privilege - and also a heavy responsibility - for Greece's political, scientific, economic and cultural communities and institutions.

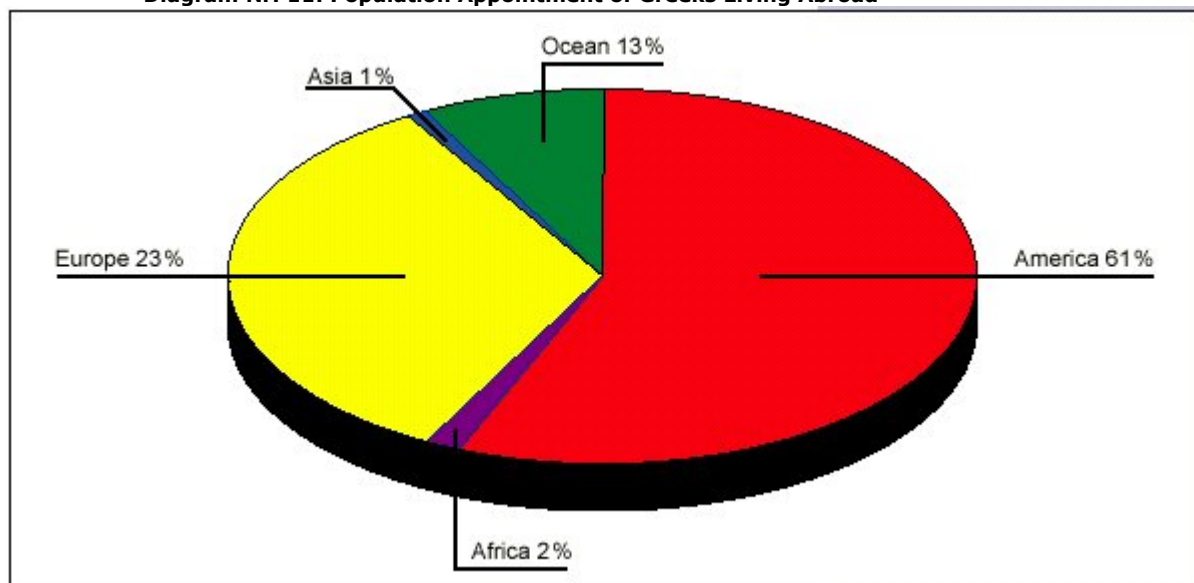
Even though the economic and social conditions of the world's Greek communities vary dramatically in line with those in their host countries, most Greeks of the Diaspora possess at least two strong unifying characteristics:

- They are active, fully integrated, and local citizens or residents of the countries in which they live and
- They retain, to a greater or lesser degree, a strong sense of pride in their Greek heritage and identity, which they strive to cultivate in parallel with their new identities.

These two-largely complementary-qualities make Greeks abroad an ideal bridge of friendship and cooperation between Greece and a host of foreign nations. A prosperous and active Hellenism abroad can lead to a prosperous Greece in the international community, as well as to the multicultural enrichment of the host countries, including, of course, the Greek communities living within their borders themselves.

It is in accordance with this principle - of an independent and thriving world Hellenism, which will keep its ties with Greece while building ever stronger ties with its adopted homelands - that the General Secretariat for Greeks Abroad attempts to structure its activities.

Diagram Nr. 11: Population Appointment of Greeks Living Abroad

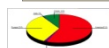
Table Nr. 12: Population Appointment of Greeks Living Abroad

AMERICA	3.402.220
OCEANIA	710.000
ASIA	69.200
EUROPE	1.286.740
AFRICA	139.790
TOTAL	5.607.950

The General Secretariat hopes to build ever stronger bridges between Greeks Abroad and Greece, but also between Greeks Abroad (and Greece in general) and host-country societies. In the long run, if we succeed, this enriching interaction can only help bring about a new diverse, peaceful and prosperous world.

Internet Site for Greeks Abroad: <http://www.mfa.gr/ggae> (in Greece) or <http://www.hri.org/ggae> (in the United States)

Source: Extracts from an article by Stavros Lambrinidis, Secretary General for Greeks Abroad, in Thesis, Vol. I, Issue No 1, Spring 1997.

Page updated 04/24/2000

Πηγή:

<http://web.archive.org/web/20021216110545/www.greekembassy.org/wgreece/greece/diaspora.html>

Ημερομηνία πρόσβασης: 26-07-2010

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: 3.1

Πίνακας 1: Φορείς και μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης

Μορφές εκπαίδευσης και δέκτες		Τυπολογία φορέων εκπαίδευσης				
		Φορείς της παρούσας			Κρατικές υπηρεσίες της	
		Φυσικά Πρόσωπα Α	Νομικά πρόσωπα (π.χ. Κοινοτήτες Σύλλογοι) Β	Εκκλησία Γ	χώρας προέλευσης Δ	χώρας διαμονής Ε
1.	Προσχολική Αγωγή					
1.1	Αμιγή Νηπιαγωγεία	+	+	+	+	
2.2	Μικτά Νηπιαγωγεία		+	+	+	+
2.	Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση					
2.1	Αμιγή Ελληνικά (ιδιωτικά) Σχολεία		+		+	
2.2	Ημερήσια, (δίγλωσσα) Σχολεία για ελληνόγλωσσους ή και αλλόγλωσσους μαθητές		+	+		+
2.3	Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας (ΤΕΓ) για ελληνόγλωσσους (ενταγμένα, απογευματινά, Σαββατιανά κ.λπ.)	+	+	+	+	+
2.4	Κανονικές (δίγλωσσες) Τάξεις στα σχολεία της χώρας υποδοχής με ελληνόγλωσσους ή και αλλόγλωσσους μαθητές					+
2.5	Κανονικές Τάξεις στα σχολεία της χώρας υποδοχής με αλλό- γλωσσους μαθητές					+
3.	Ευρωπαϊκά Σχολεία				+	+

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: 3.1.2

Α΄ Αποσπάσματα από τις ετήσιες εκθέσεις των Σ.Ε:

«Οι περισσότερες ελληνορθόδοξες εκκλησίες στην περιοχή αρμοδιότητας του Γραφείου Σ.Ε. Ουάσιγκτον διαθέτουν σχολεία, όπου διδάσκεται η Ελληνική γλώσσα και ο Ελληνικός πολιτισμός μία ή δύο ή τρεις ή τέσσερις ή και πέντε φορές εβδομαδιαίως κατά τις απογευματινές ώρες ή το Σάββατο, ενώ την Κυριακή λειτουργούν τα κατηχητικά σχολεία.

Πολλά άτομα που διδάσκουν σε παροικιακά ή σε κοινοτικά σχολεία δεν έχουν ειδική εκπαίδευση, με αποτέλεσμα η διδασκαλία σε ποιότητα να απέχει πολύ από αυτήν του ημερήσιου σχολείου.

Υπάρχουν σχολεία αυτής της κατηγορίας που άντεξαν στο χρόνο και γαλούχησαν με τα ελληνορθόδοξα ιδεώδη τους γενιές ελληνοαμερικανών που τους ανάδειξαν άξιους θαυμασμού πολίτες.

Μερικά από αυτά τα σχολεία λειτουργούν με μεγάλο αριθμό μαθητών ακόμη και σήμερα, γιατί ανταποκρίνονται στις προσδοκίες σύγχρονων γονιών ελληνικής ή μη καταγωγής οι οποίοι θεωρούν ότι ένα παροικιακό σχολείο είναι απαραίτητο για τη δημιουργία ενός ανοικτότερου μυαλού και χαρακτήρα. Σε πολλά σχολεία αυτής της κατηγορίας η ποιότητα διδασκαλίας είναι πιο κοντά στις σύγχρονες απαιτήσεις και οι δάσκαλοι καταρτισμένοι στο αντικείμενο διδασκαλίας τους.

Υπάρχουν όμως παροικιακά σχολεία που χρόνο με το χρόνο αποδυναμώνονται σε μαθητικό και διδακτικό δυναμικό και είναι διαφορετικοί οι λόγοι που οδηγούν σ' αυτή την εξασθένηση, λόγοι που ήδη προαναφέρθηκαν»

(Πηγή: Ετήσια Έκθεση Συντονιστή Εκπαίδευσης Washington, σχ. έτος 2007-2008)

«Τα τμήματα *Baccalauréat* που λειτουργούν στο Παρίσι και σε άλλες γαλλικές πόλεις (Μασσαλία, Νίκαια, Γκρενόμπλ, *Pont de Cheruy*) είναι από τα σημαντικότερα, γιατί παρέχουν άμεση και ουσιαστική μορφωτική διέξοδο και υποστήριξη στους ελληνοπαιδες που επιλέγουν τη νέα ελληνική ως κύρια (*L V1, LV2*) ή ως δευτερεύουσα ξένη γλώσσα (*L V3, option facultative*) στις εξετάσεις για την απόκτηση γαλλικού απολυτηρίου. Η σπουδαιότητα της λειτουργίας των τμημάτων γίνεται αντιληπτή από την αναγνώριση που χαίρουν εκ μέρους των αντίστοιχων γαλλικών αρχών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (βεβαιώσεις εγγραφής, βαθμολογία τριμήνων που καταχωρίζεται στα βαθμολόγια του γαλλικού σχολείου και συνυπολογίζεται ισότιμα με τα άλλα μαθήματα, βεβαιώσεις παρακολούθησης).

Θα πρέπει, ωστόσο, να τονιστεί ότι η διδασκαλία μίας γλώσσας που διδάσκεται και ανεπισημώς (εκτός γαλλικού σχολείου), από τη στιγμή που αξιολογείται επισήμως (μέσα στο επίσημο γαλλικό σύστημα), θα πρέπει να συντονίζεται με τις νέες εξελίξεις στο χώρο της διδασκαλίας ξένων γλωσσών στη σχολική διδακτική πράξη. Κατά συνέπεια θεωρείται απαραίτητη τόσο η επιμόρφωση, όσο και η σωστή επιλογή των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε τμήματα *Baccalauréat*.»

(Πηγή: Ετήσια Έκθεση Συντονιστή Εκπαίδευσης Παρισίων, σχ. έτος 2008-2009)

ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ (ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΑ-ΣΑΒΒΑΤΙΑΝΑ) [κατά προσέγγιση]

		ΑΠΟ		ΕΩΣ	
ΗΛΙΚΙΕΣ ΜΑΘΗΤΩΝ		5		18	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ	ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ			Ν. ΖΗΛΑΝΔΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
	N.N.O.	ΚΑΜΠΕΡΑ	ΚΟΥΗΝΣΛΑΝΔΗ		
	3194	80	212	203	3666

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ-ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ: Παρά το γεγονός ότι λειτουργούν με την έγκριση της Κυβέρνησης, δεν διαθέτουν δεσμευτικό Πρόγραμμα Σπουδών. Όμως έχει ξεκινήσει η διαδικασία για τη δημιουργία ενός πλαισίου που θα καθορίζει τα χαρακτηριστικά λειτουργίας των σχολείων αυτών και θα εξασφαλίζει το ελάχιστο επίπεδο ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Τα σχολεία που δεν θα συμμορφωθούν σ' αυτό το πλαίσιο θα απολέσουν την κρατική επιχορήγηση. Το υλικό που χρησιμοποιείται είναι ποικίλο. Εκτός των όσων δημιουργούν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί, χρησιμοποιούνται ευρέως τα βιβλία της «**Παιδείας Ομογενών**» και της σειράς «**Μαθαίνω Ελληνικά**» (Αμερικής).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Α) ΔΙΔΑΚΤΡΑ: Από \$150 AUD (Ενορίες) έως \$350 AUD (Οργανώσεις/Ιδιώτες) το χρόνο.

Β) ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ: Στα σχολεία των ενοριών, των ελληνικών κοινοτήτων, οργανώσεων και ιδιωτών παρέχονται επιχορηγήσεις τριών τύπων:

1) επιχορήγηση (\$65 AUD) για κάθε εγγεγραμμένο μαθητών (per capital grant),

2) εφάπαξ επιδότηση για την ίδρυση σχολείου γλώσσας (establishment grant),

3) επιχορήγηση για πρωτοποριακά προγράμματα στη διδασκαλία της γλώσσας (special project grant).

ΤΙΤΛΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ: Οι τίτλοι σπουδών δεν αναγνωρίζονται.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ: Στην πλειονότητά τους είναι εμπειρικοί δάσκαλοι, μεγάλοι σε ηλικία που μιλούν καλά Ελληνικά.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΕΝΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ: 10.

ΣΧΟΛΙΑ-ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ: Τα σχολεία αυτά λειτουργούν το απόγευμα με τη λήξη του Δημοσίου σχολείου. Κάποια λειτουργούν 2-3 ημέρες την εβδομάδα και λίγα σε καθημερινή βάση (5-6 μέρες αλλά με διαφορετικούς μαθητές) και στεγάζονται στην πλειοψηφία τους στα δημόσια πολιτειακά σχολεία χωρίς επιβάρυνση ενοικίου. Σε αυτά:

1. οι μαθητές διδάσκονται από 2 έως 4 ώρες ελληνικά

2. υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις εποπτικού-παιδαγωγικού υλικού

3. ο τρόπος διοίκησης και οργάνωσής τους παρουσιάζει κενά και ελλείψεις (π.χ. ο διευθυντής υπάρχει τυπικά σε πολλά σπάνια συναντά κανείς μέλος από την επιτροπή σχολείου, όταν, και αν, αυτή υφίσταται, κ.λπ.).

4. λειτουργούν τμήματα στα οποία υπάρχουν μεγάλες ηλικιακές διακυμάνσεις και πολλά επίπεδα ικανοτήτων και γλωσσομάθειας μαθητών.

Θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι ο συνδυασμός παιδαγωγικής ανεπάρκειας των διδασκόντων και αδυναμίας αλλαγής του μοντέλου λειτουργίας τους μετά από την πολύχρονη παρουσία τους, συντείνουν, κατά τη γνώμη μας, στην αποδυνάμωση της επιρροής που θα μπορούσαν να ασκήσουν στη διατήρηση της Ελληνικής γλώσσας. Θεωρούμε ότι αν συνεχίσουν να λειτουργούν όπως σήμερα, θα φθίνουν σταδιακά δημιουργώντας δυναμικές που μπορεί να δράσουν και ανασταλτικά στην προώθηση της ελληνικής γλώσσας.»

(Πηγή: Ετήσια Έκθεση Συντονιστή Εκπαίδευσης Σύδνεϋ, σχ. έτος 2008-2009)

Ο Συντονιστής Εκπαίδευσης Ντύσσελντορφ στην ετήσια έκθεσή του το σχ. έτος 2006-2007 διαφοροποιεί μεταξύ ενταγμένων και μη ενταγμένων ΤΕΓ. Τα πρώτα εποπτεύονται και χρηματοδοτούνται από τη γερμανική πλευρά, ενώ τα δεύτερα από την ελληνική. Επίσης διαφοροποιεί τους εκπαιδευτικούς που εργάζονται σ' αυτά σε αποσπασμένους και ιδιωτικούς. Συγκεκριμένα, ο Συντονιστής γράφει, μεταξύ των άλλων:

« Ενταγμένα πρωινά και απογευματινά ΤΕΓ:

Τα **Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας (ΤΕΓ)** – πρωινά και απογευματινά – λειτουργούν με ευθύνη της γερμανικής πλευράς και παρέχουν μαθήματα ελληνικής γλώσσας, ιστορίας, θρησκευτικών και πατριδογνωσίας. Τα ΤΕΓ παρουσιάζουν μια βασική αδυναμία: η διδασκαλία των μαθημάτων κατά τις απογευματινές ώρες, όπου τα παιδιά είναι κουρασμένα, δεν είναι αποτελεσματική στο βαθμό που θα έπρεπε. **Στόχος** μας είναι η ένταξη των απογευματινών τμημάτων στο πρωινό κανονικό πρόγραμμα του γερμανικού σχολείου.»

Ακολουθεί αναλυτικός πίνακας στοιχείων των ΤΕΓ με τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σ' αυτά και στη συνέχεια η παρατήρηση:

« Παρατηρήσεις:

Όπου δεν υπάρχει ο αριθμός των μαθητών σημαίνει ότι δεν έχουν σταλεί στατιστικά στοιχεία.

Τα κλάσματα που φαίνονται στον αριθμό των εκπαιδευτικών δείχνουν τον αριθμό των ημερών που ο τελευταίος ασχολείται στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα 3 από τις 5 μέρες της εβδομάδας.»

Και στη συνέχεια γράφει:

«Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας με Ιδιωτικούς Εκπ/κούς:

Περιλαμβάνουν Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας για Έλληνες μαθητές των οποίων το ωρολόγιο πρόγραμμα είναι ενταγμένο στο κανονικό πρόγραμμα των γερμανικών σχολείων του κρατιδίου της Β.Ρ.Β. Διδάσκουν Έλληνες εκπ/κοί οι οποίοι έχουν υπαλληλική σχέση μόνο με το Γερμανικό δημόσιο.»

Ακολουθεί πίνακας με τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς των Τμημάτων και τον αριθμό των μαθητών και στο τέλος η παρατήρηση:

« Παρατήρηση: *Ο αριθμός των ιδιωτικών εκπαιδευτικών (22) είναι διαφορετικός από αυτόν που δηλώθηκε στον γενικό πίνακα του πρώτου μέρους (19) διότι κάποιοι ιδιωτικοί ανήκουν στο γραφείο Σ.Δ.Ε. Ντύσελντορφ και άλλοι δεν στέλνουν στατιστικά στοιχεία στο γραφείο. Επομένως τα ονόματα των παραπάνω εκπαιδευτικών δεν συμπίπτουν απόλυτα με τους ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς που δηλώθηκαν.»*

(Πηγή: Ετήσια Έκθεση Σ.Ε. Ντύσελντορφ, σχ.έτους 2006-2007)

Μια άλλη εικόνα μας παρουσιάζει ο Συντονιστής Εκπαίδευσης Βερολίνου αναφερόμενος στη λειτουργία ενός συγκεκριμένου ΤΕΓ:

«Το τμήμα λειτουργεί στο ίδιο διδακτήριο και τις ίδιες ώρες με το Λύκειο Βερολίνου. Εκτός από τα μαθήματα Γλώσσας και Λογοτεχνίας διδάσκονται και άλλα μαθήματα του ελληνικού γυμνασιακού προγράμματος από τους καθηγητές του Λυκείου για συμπλήρωση του ωραρίου του και για την καλύτερη προετοιμασία των μαθητών για τη φοίτησή τους στο Λύκειο*. Ο μικρός αριθμός των μαθητών που παρακολουθούν, δεν επιτρέπει τη λειτουργία τριών επιπέδων με αποτέλεσμα να εμφανίζεται ανομοιογένεια στο γνωστικό τους επίπεδο. Στα τμήματα αυτά ξεκίνησε πειραματική η διδασκαλία της σειράς των βιβλίων «Βήματα μπροστά» και «Ιστοριοδρομίες» (πρόγραμμα παιδείας ομογενών Πανεπιστημίου Κρήτης). Τα βιβλία αυτά είναι γραμμένα για τρία διαφορετικά επίπεδα και δημιουργείται πρόβλημα στη διδασκαλία τους με τη συγχώνευση των μαθητών σε δύο επίπεδα. Οι μαθητές των τμημάτων συμμετέχουν στις πολιτιστικές δραστηριότητες του Λυκείου.»

(Πηγή: Ετήσια Έκθεση Σ.Ε. Βερολίνου σχ.έτους 2006-2007 * υπογράμμιση δική μας)

Δύο φορείς και χρηματοδότες εμφανίζονται και στην ετήσια έκθεση του Συντονιστή Εκπαίδευσης Τορόντο, ο οποίος γράφει για τα ΤΕΓ το σχολικό έτος 2008-2009:

«Με φορέα την Ελληνική Κοινότητα Μητροπολιτικού Τορόντο (Ε.Κ.Μ.Τ.) σε συνεργασία με το Toronto District School Board (Τ.Δ.Σ.Β.). Στην περίπτωση αυτή το σχολείο λειτουργεί 5 ώρες την εβδομάδα στο ίδιο κτίριο: 2,5 ώρες κάτω από το Τ.Δ.Σ.Β. και 2,5 ώρες κάτω από την Ε.Κ.Μ.Τ. Η Ε.Κ.Μ.Τ. αναλαμβάνει να πληρώνει το ενοίκιο των αιθουσών των σχολείων που χρησιμοποιεί καθώς και τους μισθούς των εκπαιδευτικών για τις 2,5 αυτές ώρες. Συνήθως οι ίδιοι εκπαιδευτικοί εργάζονται και για τα δύο προγράμματα. Οι μαθητές πληρώνουν (χαμηλά) δίδακτρα για το κοινοτικό πρόγραμμα, ενώ τα προγράμματα του Τ.Δ.Σ.Β. προσφέρονται δωρεάν.»

(Ετήσια Έκθεση Συντονιστή Εκπαίδευσης Τορόντο, σχ. έτος 2008-2009)

Β' Οργάνωση και λειτουργία των ΤΕΓ στη Βάδη-Βυρτεμβέργη: Η περίπτωση ενός περιφερειακού σχολείου (σχολ. έτος 2006-07)

Στη Βάδη-Βυρτεμβέργη υπάρχουν διάφορες μορφές οργάνωσης των Τμημάτων Ελληνικής Γλώσσας (ΤΕΓ) οι οποίες ποικίλουν, ανάλογα με το μαθητικό δυναμικό και συχνά σχετίζονται και με τη γεωγραφική απόσταση από το «μητροπολιτικό κέντρο» του εκεί Ελληνισμού που είναι η πρωτεύουσα του κρατιδίου, η Στουτγκάρδη.

Έτσι, υπάρχουν ΤΕΓ τα οποία λειτουργούν από μία μέρα έως και πέντε μέρες την εβδομάδα. Από τη μια, λοιπόν, σε πόλεις με μικρό αριθμό Ελλήνων, υπάρχουν τα ΤΕΓ τα οποία λειτουργούν μόνο μία μέρα την εβδομάδα και στα οποία το μάθημα γίνεται σε συνδιδασκαλία όλων των τάξεων για ένα απόγευμα για τέσσερις ώρες με έμφαση στη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας και κάποιων στοιχείων ελληνικού πολιτισμού. Και από την άλλη, σε πόλεις με μεγάλο αριθμό Ελλήνων, οι μαθητές κάθε τάξης ξεχωριστά, δύναται να παρακολουθούν για δύο μέρες την εβδομάδα από τέσσερις ώρες τη φορά και διδάσκονται τα μαθήματα Γλώσσα, Ιστορία και Θρησκευτικά. Για τους εκπαιδευτικούς η ποικιλομορφία στα ΤΕΓ, σημαίνει από τη μια, ότι μπορεί να πηγαίνουν σε περισσότερα σχολεία, να έχουν την ευθύνη όλων των τάξεων και να επωμίζονται τη γραφειοκρατική λειτουργία περισσότερων του ενός ΤΕΓ. Και από την άλλη υπάρχουν δάσκαλοι που έχουν την ευθύνη και το βάρος της προετοιμασίας μόνο για μια τάξη.

Η περίπτωση που θα περιγραφεί στη συνέχεια, είναι αυτή ενός περιφερειακού ΤΕΓ, με αριθμό μαθητών που να δικαιολογεί την πλήρη απασχόληση ενός εκπαιδευτικού για τις πέντε ημέρες της εβδομάδας στο ίδιο σχολείο (τόπο). Πρόκειται για μια περίπτωση με όχι ιδανικές συνθήκες λειτουργίας, αλλά με ικανοποιητικές, συγκρινόμενη με άλλες περιπτώσεις ΤΕΓ, τα οποία λειτουργούν ως μονοθέσια σχολεία με μαθητές διαφορετικών ηλικιών και επιπέδων ελληνομάθειας.

Όπως όλα τα ΤΕΓ, έτσι και το συγκεκριμένο, φιλοξενείται σε αίθουσα ενός γερμανικού σχολείου, όπου ανάλογα με τη διάθεση της διεύθυνσης του σχολείου, υπάρχει η δυνατότητα χρησιμοποίησης κάποιου εξοπλισμού του γερμανικού σχολείου, όπως για παράδειγμα το φωτοτυπικό, πράγμα όμως που δεν μπορεί να θεωρηθεί ως δεδομένο. Για την επίλυση πρακτικών καθημερινών θεμάτων που έχουν να κάνουν με την αίθουσα, ο εκπαιδευτικός συνεργάζεται περισσότερο με τον επιστάτη ή και το συνεργείο καθαρισμού του σχολείου, παρά με τη διεύθυνση.

Επίσης, συνηθίζεται να παραχωρείται από την πλευρά του γερμανικού σχολείου, στην αίθουσα διδασκαλίας μία ντουλάπα που κλειδώνει, στην οποία ο εκπαιδευτικός του ΤΕΓ μπορεί να φυλάσσει υλικό που του είναι απαραίτητο για τη διδασκαλία. Ο χώρος αυτός είναι πολύ λίγος, για να μπορεί να πει κανείς ότι υπάρχει ικανοποιητικό οπτικο-ακουστικό υλικό για τη διδασκαλία. Θεωρείται ωστόσο ικανοποιητικός, αν ληφθεί υπόψη ότι υπάρχουν ΤΕΓ που δεν διαθέτουν καθόλου χώρο. Αναλώσιμα, όπως κιμωλίες, παρέχονται από το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων και όχι από τις γερμανικές αρχές.

Το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθητών διαμορφώνεται ανάλογα με τις απογευματινές σχολικές υποχρεώσεις των μαθητών στο γερμανικό σχολείο στο οποίο φοιτούν, μιας και κάποιες φορές, έχουν και υποχρεωτικά απογευματινά μαθήματα. Συνεπώς, το πρόγραμμα του ΤΕΓ βγαίνει έτσι, ώστε να μπορούν οι μαθητές να παρακολουθούν από 4 έως το πολύ 8 διδακτικές ώρες την εβδομάδα, οι οποίες κατανομούνται σε 2 ή 3 ημέρες, ανάλογα με το αν υπάρχουν μαθητές στην Α' τάξη ή όχι. Στην περίπτωσή μας δεν υπήρχαν μαθητές στην Α' τάξη και έτσι υπήρχε η

ευχέρεια να προσφέρονται 8 διδακτικές ώρες¹ διδασκαλίας, τρία απογεύματα τη βδομάδα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι φοιτούσαν όλοι οι μαθητές τρεις φορές τη βδομάδα

Σε ΤΕΓ, παρόμοια με την περίπτωση μας, οι Α' και Β' τάξεις διδάσκονται ξεχωριστά ενώ στα επόμενα δύο επίπεδα Γ' & Δ' τάξη (2^ο επίπεδο) και Ε' & Στ' τάξη (3^ο επίπεδο) γίνεται συνδιδασκαλία, όπου διδάσκονται εναλλάξ ανά σχολικό έτος την ύλη μιας τάξης. Έτσι, πρακτικά όλοι οι μαθητές του 2^{ου} επιπέδου, για παράδειγμα, διδάσκονται τη μία χρονιά ύλη της Γ' τάξης και την επόμενη αυτή της Δ' τάξης. Το ίδιο ισχύει αντίστοιχα και για το 3^ο επίπεδο. Δυσκολίες που παρατηρούνται συχνά στα ΤΕΓ είναι η μη απόλυτη εναρμόνιση του ωρολογίου προγράμματος όλων των μαθητών με αυτό του γερμανικού σχολείου και το γεγονός ότι κάποιοι μαθητές για διάφορους λόγους δεν παρακολουθούν συστηματικά τα μαθήματα. Αυτή η μη τακτική φοίτηση δημιουργεί δυσκολίες στην οργάνωση και διεκπεραίωση της διδασκαλίας.

Ανάλογα με τις εκάστοτε αντικειμενικές συνθήκες, καθώς και τις ανάγκες και δυνατότητες των μαθητών, τα διδακτικά εγχειρίδια που χρησιμοποιούνται είναι είτε τα βιβλία του Οργανισμού (ΟΕΔΒ) που διδάσκονται τα ελληνόπουλα στην Ελλάδα, είτε τα εγχειρίδια του Προγράμματος Παιδεία Ομογενών, γνωστά και ως βιβλία του ΕΔΙΑΜΜΕ, για τα ελληνόπουλα του εξωτερικού, τα οποία ωστόσο εκδίδονται επίσης από τον Οργανισμό.

Συνήθως τα δεύτερα (Παιδεία Ομογενών), παρόλο που παραγγέλλονταν είτε δεν έφταναν ποτέ, είτε έφταναν αποσπασματικά ή σε μη ικανοποιητικό αριθμό, οπότε προέκυπταν και σημαντικές δυσκολίες στην ολοκληρωμένη οργάνωση των διδασκαλιών σύμφωνα με αυτά τα εγχειρίδια. Τα βιβλία του οργανισμού από την άλλη είναι σχετικά δυσνόητα για τους μαθητές ενός περιφερειακού μονοθέσιου ΤΕΓ (ΤΕΓ με έναν εκπαιδευτικό), και δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μαθητών και στις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας των μαθημάτων, γεγονός που οδηγεί σε συστηματική συσσώρευση κενών κατά τη διάρκεια της πρωτοβάθμιας δημοτικής εκπαίδευσης.

Γεωργία Στύλου
(αποσπασμένη δασκάλα)

---

¹ Η διδακτική ώρα, ωστόσο, δεν διαρκεί πάντα 45 λεπτά. Και αυτό δεν εξαρτάται μόνο από το πώς ο εκπαιδευτικό οργανώνει τη διδασκαλία του, αλλά κυρίως από το χρόνο που έχει στη διάθεσή του την αίθουσα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3.3.1.2

Καταγραφή αριθμού μαθητών, εκπαιδευτικών και λόγου μαθητών/εκπαιδευτικών ανά χώρα

Πίνακας 1: Καταγραφή αριθμού μαθητών, εκπαιδευτικών και λόγου μαθητών/εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπ/σης στη Γερμανία, για το σχολικό έτος 2009/2010			
	Μαθητές	Εκπαιδευτικοί	Λόγος
ΝΤΥΣΣΕΛΝΤΟΡΦ			
Δ.Σ Ντύσσελντορφ	204	27 16 δάσκαλοι και 11 εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων	7,6:1
Γυμνάσιο * Ντύσσελντορφ	133	25	5,3:1
Λύκειο Ντύσσελντορφ	145	26	5,6:1
Πηγή: ΔΙΠΟΔΕ			

* Εκτός από έναν εκπαιδευτικό που διδάσκει στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο, οι λοιποί διδάσκουν μόνο σε ένα σχολείο.

Πίνακας 2: ΑΜΙΓΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ DUESSELDORF			
ΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΤΜΗΜΑΤΑ			
ΤΑΞΗ/ΤΜΗΜΑ:	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΤΩΝ:		
	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΑΓΟΡΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
A1	8	7	15
A2	8	6	14
B1	10	8	18
B2	9	6	15
Γ1	11	8	19
Γ2	4	16	20
Δ1	7	8	15
Δ2	10	4	14
E1	6	7	13
E2	8	4	12
ΣΤ1	6	10	16
ΣΤ2	8	9	17
ΣΤ3	7	9	16

ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: 16+11=27*
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 204: 27 = 7,5:1

* 16 δάσκαλοι +11 εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων

Πίνακας 3: ΑΜΙΓΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ DUESSELDORF							
Μαθητικό δυναμικό με βάση τα τμήματα γενικής παιδείας							
ΤΑΞΗ:	ΤΜΗΜΑ:	ΕΓΓΕΓΡΑΜΕΝΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:			ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ:		
		ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
A' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	1	9	7	16	8	7	15
A' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	2	9	6	15	8	6	14
A' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	3	13	3	16	13	3	16
B' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	1	6	8	14	6	8	14
B' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	2	9	6	15	9	6	15
B' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	3	7	9	16	6	9	15
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	1	11	4	15	11	4	15
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	2	4	11	15	3	11	14
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	3	7	8	15	7	8	15

ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: 25
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 133:25 = 5,3 :1

Πίνακας 4: ΑΜΙΓΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ DUESSELDORF							
Μαθητικό δυναμικό με βάση τα τμήματα γενικής παιδείας							
ΤΑΞΗ:	ΤΜΗΜΑ:	ΕΓΓΕΓΡΑΜΕΝΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:			ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ:		
		ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
A' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	10	6	16	10	5	15
A' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	9	6	15	9	6	15
A' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	11	5	16	10	5	15
B' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	9	8	17	9	8	17
B' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	15	2	17	15	2	17
B' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	10	7	17	10	7	17
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	10	7	17	10	7	17
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	10	5	15	10	5	15
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	8	9	17	8	9	17

ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: 26
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 145:26 = 5,5:1

Πίνακας 5: Καταγραφή αριθμού μαθητών, εκπαιδευτικών και λόγου μαθητών/εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπ/σης στη Γερμανία, για το σχολικό έτος 2009/2010			
	Μαθητές	Εκπαιδευτικοί	Λόγος
ΜΟΝΑΧΟ			
ΔΗΜΟΤΙΚΟ*			
Δ.Σ Σωκράτης Μονάχου	186	24 14 δάσκαλοι και 10 εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων	7,8:1
Δ.Σ Αριστοτέλης Μονάχου	315	27 14 δάσκαλοι και 13 εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων	11,7:1
1ο Δ.Σ Μονάχου	185	21 13 δάσκαλοι και 8 εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων	8,8:1
2ο Δ.Σ Μονάχου	111	14 7 δάσκαλοι και 7 εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων	7,9:1
ΓΥΜΝΑΣΙΟ**			
1ο Γυμνάσιο Μονάχου	291	26	11,2:1
2ο Γυμνάσιο Μονάχου	298	25	11,9:1
ΛΥΚΕΙΟ***			
1ο Λύκειο Μονάχου	157	31	5,1:1
2ο Λύκειο Μονάχου	180	31	5,8:1
Πηγή: ΔΙΠΟΔΕ			

*Δύο (2) δάσκαλοι και δύο (2) εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων διδάσκουν σε δύο (2) σχολεία, οι λοιποί διδάσκουν σε ένα.

** Με εξαίρεση δύο (2) Γυμναστές που διδάσκουν σε δύο (2) σχολεία. Οι λοιποί διδάσκουν σε ένα μόνο.

*** Ένας ομογενής εκπαιδευτικός διδάσκει στα δύο Λύκεια, οι λοιποί διδάσκουν σε ένα μόνο σχολείο.

Πίνακας 6: 1ο ΑΜΙΓΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΟΝΑΧΟΥ							
Μαθητικό δυναμικό με βάση τα τμήματα γενικής παιδείας							
ΤΑΞΗ:	ΤΜΗΜΑ:	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:			ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ:		
		ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	8	7	15	8	7	15
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	5	10	15	5	10	15
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	8	6	14	8	6	14
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	4	6	9	15	6	9	15
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	14	3	17	14	3	17
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	10	7	17	10	7	17
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	10	7	17	10	7	17
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	7	9	16	7	9	16
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	8	6	14	8	6	14
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	11	6	17	11	6	17

ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: 31
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 157:31 = 5:1

Πίνακας 7: 2ο ΑΜΙΓΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΟΝΑΧΟΥ							
Μαθητικό δυναμικό με βάση τα τμήματα γενικής παιδείας							
ΤΑΞΗ:	ΤΜΗΜΑ:	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:			ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ:		
		ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	7	8	15	7	11	18
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	10	5	15	9	5	14
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	5	10	15	5	10	15
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	4	8	7	15	8	7	15
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	12	8	20	12	8	20
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	10	12	22	10	12	22
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	10	11	21	10	11	21
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	8	7	15	8	7	15
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	11	6	17	11	6	17
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	4	7	11	4	7	11
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	4	2	10	12	2	10	12

ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: 31
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 180:31= 5.8 :1

Πίνακας 8: 1ο ΑΜΙΓΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΟΝΑΧΟΥ							
Μαθητικό δυναμικό με βάση τα τμήματα γενικής παιδείας							
ΤΑΞΗ:	ΤΜΗΜΑ:	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:			ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ:		
		ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	1	12	11	23	12	11	23
Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	2	12	16	28	12	16	28
Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	3	11	8	19	11	8	19
Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	4	12	9	21	12	9	21
Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	1	11	14	25	11	14	25
Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	2	8	12	20	8	12	20
Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	3	18	4	22	18	4	22
Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	4	13	4	17	13	4	17
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	1	6	12	18	6	12	18
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	2	7	11	18	7	11	18
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	3	14	4	18	14	4	18
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	4	15	9	24	15	9	24
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	5	10	10	20	10	10	20
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	6	11	7	18	11	7	18

ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: 26
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 291:26 = 11,2 :1

Πίνακας 9: 1ο ΑΜΙΓΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΟΝΑΧΟΥ							
Μαθητικό δυναμικό με βάση τα τμήματα γενικής παιδείας							
ΤΑΞΗ:	ΤΜΗΜΑ:	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:			ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ:		
		ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
A' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	1	12	11	23	12	11	23
A' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	2	12	16	28	12	16	28
A' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	3	11	8	19	11	8	19
A' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	4	12	9	21	12	9	21
B' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	1	11	14	25	11	14	25
B' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	2	8	12	20	8	12	20
B' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	3	18	4	22	18	4	22
B' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	4	13	4	17	13	4	17
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	1	6	12	18	6	12	18
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	2	7	11	18	7	11	18
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	3	14	4	18	14	4	18
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	4	15	9	24	15	9	24
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	5	10	10	20	10	10	20
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	6	11	7	18	11	7	18

ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: 26
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 291:26 = 11,2 :1

Πίνακας 10: 2ο ΑΜΙΓΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΜΟΝΑΧΟΥ							
Μαθητικό δυναμικό με βάση τα τμήματα γενικής παιδείας							
ΤΑΞΗ:	ΤΜΗΜΑ:	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:			ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ:		
		ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
A' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	1	14	13	27	14	13	27
A' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	2	16	12	28	16	12	28
A' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	3	4	13	17	4	13	17
A' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	4	9	6	15	9	6	15
B' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	1	17	12	29	17	12	29
B' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	2	11	14	25	11	14	25
B' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	3	11	14	25	11	14	25
B' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	4	13	12	25	13	12	25
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	1	9	9	18	9	9	18
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	2	8	12	20	8	12	20
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	3	13	11	24	13	11	24
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	4	17	8	25	17	8	25
Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	5	10	10	20	10	10	20

ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: 25
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 298:25 = 11,9 :1

Πίνακας 11: 1ο ΑΜΙΓΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΟΝΑΧΟΥ							
Μαθητικό δυναμικό με βάση τα τμήματα γενικής παιδείας							
ΤΑΞΗ:	ΤΜΗΜΑ:	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:			ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ:		
		ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	8	7	15	8	7	15
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	5	10	15	5	10	15
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	8	6	14	8	6	14
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	4	6	9	15	6	9	15
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	14	3	17	14	3	17
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	10	7	17	10	7	17
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	10	7	17	10	7	17
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	7	9	16	7	9	16
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	8	6	14	8	6	14
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	11	6	17	11	6	17
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: 31							
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 157:31 = 5:1							

Πίνακας 12: 2ο ΑΜΙΓΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΜΟΝΑΧΟΥ							
Μαθητικό δυναμικό με βάση τα τμήματα γενικής παιδείας							
ΤΑΞΗ:	ΤΜΗΜΑ:	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:			ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ:		
		ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	7	8	15	7	11	18
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	10	5	15	9	5	14
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	5	10	15	5	10	15
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	4	8	7	15	8	7	15
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	12	8	20	12	8	20
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	10	12	22	10	12	22
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	10	11	21	10	11	21
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	8	7	15	8	7	15
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	2	11	6	17	11	6	17
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	3	4	7	11	4	7	11
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	4	2	10	12	2	10	12
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: 31							
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 180:31= 5.8 :1							

Πίνακας 13: ΑΜΙΓΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΝΝΟΒΕΡΟΥ							
Μαθητικό δυναμικό με βάση τα τμήματα γενικής παιδείας							
ΤΑΞΗ:	ΤΜΗΜΑ:	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:			ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ:		
		ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	0	5	5	0	4	4
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	3	8	11	1	7	8
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	4	4	8	4	3	7
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: 14 ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 19:14 = 1,3:1							

Πίνακας 14: ΑΜΙΓΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ LUEDENSCHIED							
Μαθητικό δυναμικό με βάση τα τμήματα γενικής παιδείας							
ΤΑΞΗ:	ΤΜΗΜΑ:	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:			ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ:		
		ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	3	4	7	1	4	5
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	9	7	16	9	7	16
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	1	8	9	1	8	9
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: 10 ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 30:10 = 3:1							

Πίνακας 15: ΑΜΙΓΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ SCHWEINFURT							
Μαθητικό δυναμικό με βάση τα τμήματα γενικής παιδείας							
ΤΑΞΗ:	ΤΜΗΜΑ:	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ:			ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ:		
		ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΓΟΡΙΑ	ΚΟΡΙΤΣΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Α' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	3	5	8	3	5	8
Β' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	7	5	12	7	5	12
Γ' ΤΑΞΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ	1	1	6	7	6	1	7
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: 10 ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 27:8 = 3,4:1							

Πίνακας 16: Καταγραφή μαθητών, εκπαιδευτικών και λόγου μαθητών/ εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπ/σης στην Αίγυπτο, για το έτος 2009/2010			
	Μαθητές	Εκπαιδευτικοί	Λόγος
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ			
Δημοτικό* σχολείο Αλεξάνδρειας	43	13 9 δάσκαλοι και 4 εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων	3,3:1
Γυμνάσιο* Αλεξάνρειας	12	14	2,4:1
Λύκειο** Αλεξάνδρειας	21	13	
Πηγή: ΔΙΠΟΔΕ			

* Από το σύνολο των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων που διδάσκουν στο Δημοτικό σχολείο, οι δύο (2) από αυτούς διδάσκουν συγχρόνως και στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο Αλεξάνδρειας και ένας (1) μόνο στο Γυμνάσιο.

** Όλοι οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στο Λύκειο, διδάσκουν συγχρόνως και στο Γυμνάσιο Αλεξάνδρειας, επομένως ο λόγος μαθητών εκπαιδευτικών στο Γυμνάσιο και Λύκειο είναι $33:14=2,4:1$

Πίνακας 17: Καταγραφή μαθητών, εκπαιδευτικών και λόγου μαθητών/εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπ/σης στην Αίγυπτο, για το έτος 2009/2010			
	Μαθητές	Εκπαιδευτικοί	Λόγος
ΚΑΪΡΟ			
ΔΗΜΟΤΙΚΟ*			
Αχιλλοπούλειος Σχολή Καΐρου	83	13 10 δάσκαλοι και 3 εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων	6,4:1
ΓΥΜΝΑΣΙΟ			
Αμπέτειος σχολή Καΐρου	33	16	4:1
ΛΥΚΕΙΟ**			
Αμπέτειος σχολή Καΐρου	31	16	
Πηγή: ΔΙΠΟΔΕ			

* Μία (1) εκπαιδευτικός ειδικότητας, διδάσκει εκτός από το Δημοτικό σχολείο και στο Γυμνάσιο Καΐρου.

** Εκτός από δύο (2) εκπαιδευτικούς, οι λοιποί διδάσκουν εκτός από το Λύκειο και στο Γυμνάσιο Καΐρου, επομένως ο λόγος μαθητών εκπαιδευτικών στο Γυμνάσιο και Λύκειο είναι κατά προσέγγιση $64:16=4:1$.

Πίνακας 18: Καταγραφή μαθητών, εκπαιδευτικών και λόγου μαθητών/ εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπ/σης στην Αιθιοπία, για το έτος 2009/2010			
	Μαθητές	Εκπαιδευτικοί	Λόγος
ΑΝΤΙΣ ΑΜΠΕΜΠΑ			
Δ.Σ Αντίς Αμπέμπα	59	6 Όλοι δάσκαλοι	9,8:1
Γυμνάσιο* Αντίς Αμπέμπα	39	9	5:1
Λύκειο Αντίς Αμπέμπα	15	11	
Πηγή: ΔΙΠΟΔΕ			

* Όλοι οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στο Γυμνάσιο Αντίς Αμπέμπα, διδάσκουν συγχρόνως και στο Λύκειο Αντίς Αμπέμπα, επομένως ο λόγος μαθητών εκπαιδευτικών στο Γυμνάσιο και Λύκειο είναι 54:11=5:1.

Πίνακας 19: Καταγραφή μαθητών, εκπαιδευτικών και λόγου μαθητών/ εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπ/σης στη Λιβύη, για το έτος 2009/2010			
	Μαθητές	Εκπαιδευτικοί	Λόγος
ΤΡΙΠΟΛΗ			
Δημοτικό* σχολείο Τρίπολης	10	3 2 δάσκαλοι και 1 εκπαιδευτικός ειδικότητας	3,3:1
Λύκειο Τρίπολης Λιβύης	5	5	1:1
Πηγή: ΔΙΠΟΔΕ			

* Η εκπαιδευτικός ειδικότητας που διδάσκει στο Δημοτικό σχολείο Τρίπολης στη Λιβύη, διδάσκει συγχρόνως και στο Λύκειο Τρίπολης.

Πίνακας 20: Καταγραφή μαθητών, εκπαιδευτικών και λόγου μαθητών/ εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπ/σης στο Σουδάν, για το έτος 2009/2010			
	Μαθητές	Εκπαιδευτικοί	Λόγος
ΧΑΡΤΟΥΜ			
Τράμπειο Δημοτικό σχολείο	27	6 4 δάσκαλοι και 2 εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων	4,5:1
Κοντομιχάλειο Γυμνάσιο*	7	10	1,5:1
Κοντομιχάλειο Λύκειο	9	11	
Πηγή: ΔΙΠΟΔΕ			

* Όλοι οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στο Γυμνάσιο Χαρτούμ διδάσκουν και στο Λύκειο Χαρτούμ, επομένως ο λόγος μαθητών εκπαιδευτικών στο Γυμνάσιο και Λύκειο είναι 16:11=1,5:1.

Πίνακας 21: Καταγραφή μαθητών, εκπαιδευτικών και λόγου μαθητών/ εκπαιδευτικών ανά βαθμίδα εκπ/σης στο Βέλγιο, για το έτος 2009/2010			
	Μαθητές	Εκπαιδευτικοί	Λόγος
ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ			
Δ.Σ Βρυξελλών	34	21 15 δάσκαλοι και 6* εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων	34:18=1,9:1
Γυμνάσιο* Βρυξελλών	54	25	4,7:1
Λύκειο Βρυξελλών	66	24	
Πηγή: ΔΙΠΟΔΕ			

* Τρεις (3) εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων που διδάσκουν στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο Βρυξελλών, διδάσκουν συγχρόνως και στο Δημοτικό σχολείο Βρυξελλών ως εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων. Οι καθηγητές που διδάσκουν στο Γυμνάσιο Βρυξελλών διδάσκουν και στο Λύκειο Βρυξελλών συγχρόνως. Επομένως, ο λόγος μαθητών εκπαιδευτικών στο Γυμνάσιο και Λύκειο Βρυξελλών είναι 118:25=4,71:1.

Πίνακας 22: Καταγραφή αριθμού μαθητών, εκπαιδευτικών και λόγου μαθητών/ εκπαιδευτικών στο Ηνωμένο Βασίλειο, για το σχολικό έτος 2009/2010			
	Μαθητές	Εκπαιδευτικοί	Λόγος
ΛΟΝΔΙΝΟ			
Δημοτικό*Σχολείο Λονδίνου	48	17 9 δάσκαλοι και 8 εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων	2,8:1
Γυμνάσιο* Λονδίνου	35	15	3,7:1
Λύκειο Λονδίνου	33	18	
Πηγή: ΔΙΠΟΔΕ			

* Δύο εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων που διδάσκουν στο Δημοτικό σχολείο του Λονδίνου, διδάσκουν και στο Γυμνάσιο Λονδίνου. Ο ένας από αυτούς διδάσκει συγχρόνως και στο Λύκειο Λονδίνου.

** Η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών που διδάσκουν στο Γυμνάσιο του Λονδίνου, διδάσκουν συγχρόνως και στο Λύκειο του Λονδίνου, επομένως ο λόγος μαθητών εκπαιδευτικών στο Γυμνάσιο και λύκειο είναι περί 3,7:1.

Συντονιστές Εκπαίδευσης

1. Ιστορική εξέλιξη του θεσμού

Η ιστορική εξέλιξη του θεσμού του Σ.Ε., ως οργανωτικού και διοικητικού μηχανισμού του ελληνικού κράτους, επιβάλλεται να εξετασθεί μέσα στο πλαίσιο λειτουργίας του, δηλαδή σε σχέση με τις πολυποίκιλες και διαφορετικές συνθήκες που δημιουργεί η παρουσία ελληνικού πληθυσμού σε διάφορες χώρες σε σχέση με την διοικητική – οργανωτική παρέμβαση που επιχειρεί το ελληνικό κράτος σε ζητήματα εκπαίδευσης εκτός της πολιτικής, νομικής και γεωγραφικής του επικράτειας.

Εξετάζοντας το θεσμό του Συντονιστή, παλαιότερα Συμβούλου, Εκπαίδευσης διαπιστώνεται ότι ο θεσμός δεν είχε πάντοτε τη ισχύ και τη μορφή που έχει σήμερα. Η αναζήτηση δε της πρώτης θεσμικής παρέμβασης του ελληνικού κράτους στα θέματα οργάνωσης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό, μας παραπέμπει στο Νομοθετικό Διάταγμα 695/1970 (ΦΕΚ 221/70, τ.Α) *Περί εκπαίδευσης ελληνοπαίδων εξωτερικού*, το οποίο θέτει τις βάσεις για μια οργάνωση στο πνεύμα της ελλαδικής γενικής εκπαίδευσης. Βέβαια, ο πρώτος «Επιθεωρητής» αναλαμβάνει καθήκοντα το έτος 1965, με εντολέα το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών και εντολοδόχο την ελληνική πρεσβεία της Βόννης Γερμανίας. Το παραπάνω νομικό καθεστώς (Ν.Δ.695/1970) αν και συντάχθηκε και ψηφίστηκε κατά τη διάρκεια της δικτατορίας και με στόχο την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων σκοπών, συνέχισε να ισχύει με μικροαλλαγές και επιμέρους τροποποιήσεις μέχρι το 1996.

Ο Ν. 1304/1982 είναι η επόμενη οργανωτική παρέμβαση της Ελλάδας στην εκπαίδευση της διασποράς, εντασσόμενη όμως στο θεσμικό πλαίσιο που ρυθμίζει τα ζητήματα διοίκησης του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Το άρθρο 24 του Ν. 1304/1982 ρυθμίζει θέματα σχετικά με τους «Συμβούλους Εκπαίδευσης Εξωτερικού» αναθέτοντάς τους την εποπτεία των σχολείων και προσδιορίζοντας τα διοικητικά, συμβουλευτικά και εποπτικά τους καθήκοντα.

Η οργανωτική παρέμβαση του ΥΠΕΠΘ συντελείται μέσα στο πλαίσιο της μέριμνας και του συνολικού σχεδιασμού για την ελλαδική εκπαίδευση, αντιλαμβανόμενο προφανώς με τον ίδιο τρόπο και τα ζητήματα ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό. Η αντίληψη του συνόλου των παραμέτρων και διαφορετικών συνθηκών εντός των οποίων λειτουργεί η εκπαίδευση εκτός των συνόρων του ελληνικού κράτους δεν διαφαίνεται να λειτουργεί διαφοροποιητικά ως προς την οργανωτική παρέμβαση που επιδιώκεται. Οι διαφορετικές μορφές εκπαίδευσης, οι διπολιτισμικές-διγλωσσικές ανάγκες των μαθητών, οι ελλείψεις του διδακτικού προσωπικού εξισώνονται με αυτές του ελλαδικού χώρου και αντιμετωπίζονται κάτω από το ίδιο θεσμικό πλαίσιο διαφοροποιημένο κατά τις επιμέρους διατάξεις. Όσον αφορά τον θεσμό του Συμβούλου Εκπαίδευσης θεσπίζεται περισσότερο στη λογική της οργανωτικής-εποπτικής παρέμβασης με στόχο το συντονισμό των ελληνικών σχολείων και των φορέων. Η λογική που διακρίνει το νομοσχέδιο είναι αυτή του ελλαδοκεντρισμού και του προνοιακού παρεμβατισμού χωρίς απαραίτητα να διευκολύνει τη λύση στα πραγματικά ζητήματα της εκπαίδευσης στο εξωτερικό.

Τα ζητήματα ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης τίθενται σε μια συνολική αντιμετώπιση με το Ν. 2413/1996 «*Η ελληνική παιδεία στο εξωτερικό, η διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις*».

Η μετονομασία των Συμβούλων Εκπαίδευσης σε Συντονιστές Εκπαίδευσης και η επιφόρτισή τους με συμβουλευτικά-επιστημονικά-διδασκτικά, διοικητικά-κοινωνικά-μορφωτικά και εποπτικά καθήκοντα δεν είναι μια λεκτική μετονομασία αλλά κάλυψη χρόνιων αιτημάτων των ομογενών, σύμφωνα με τον Υπουργό Παιδείας και εισηγητή του νομοσχεδίου Γ. Παπανδρέου. Ουσιαστικά ο Συντονιστής Εκπαίδευσης συγκεντρώνει τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του Σχολικού Συμβούλου και του Προϊστάμενου Διευθύνσεως, έτσι όπως έχουν θεσμοθετηθεί και ισχύουν για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Ο επιμερισμός των καθηκόντων των Σ.Ε. αποσαφηνίζει περισσότερο από ότι τα προηγούμενα νομοσχέδια το πλαίσιο λειτουργίας του θεσμού, ενισχύοντας τον εποπτικό - συντονιστικό ρόλο.

Συγκεκριμένα στο άρθρο 14 του νόμου 2413/1996 «*Όργανα διοίκησης και εποπτείας*» αναφέρεται:

«1. Η εποπτεία της ελληνικής παιδείας στο εξωτερικό ασκείται από τους συντονιστές εκπαίδευσης, οι οποίοι ασκούν συμβουλευτικά ή εποπτικά και διοικητικά καθήκοντα σε θέματα που αφορούν τη λειτουργία της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και το εκπαιδευτικό προσωπικό στην περιοχή ευθύνης τους.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων αποσπώνται στις ελληνικές διπλωματικές και προξενικές αρχές του εξωτερικού, ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες, μέχρι είκοσι έξι (26) εκπαιδευτικοί που ασκούν καθήκοντα συντονιστών εκπαίδευσης.

3. Το έργο των συντονιστών εκπαίδευσης αφορά τους ακόλουθους τομείς και περιλαμβάνει την άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων:

α. Συμβουλευτικός – επιστημονικός – διδακτικός τομέας.

Παιδευτική και συμβουλευτική εργασία για τους αποσπασμένους από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων στο εξωτερικό εκπαιδευτικούς ή τους εκπαιδευτικούς που προσλαμβάνονται από τις τοπικές αρχές ή φορείς που παρέχουν ελληνική παιδεία στο εξωτερικό.

β. Διοικητικός – κοινωνικός – μορφωτικός τομέας

i) Διοίκηση των σχολικών μονάδων ή τομέων ποικίλων τύπων και μορφών εκπαίδευσης και παιδείας στο εξωτερικό, σύμφωνα με το ισχύον νομικό καθεστώς των χωρών υποδοχής.

ii) Συνεργασία με τις ελληνικές πρεσβευτικές ή προξενικές αρχές και το μορφωτικό εκπαιδευτικό σύμβουλο για την εφαρμογή της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής.

iii) Συνεργασία με τις ελληνικές κοινότητες και τις ομοσπονδίες τους, με τις ελληνορθόδοξες εκκλησίες, με τους συλλόγους γονέων, με τους συλλόγους των εκπαιδευτικών, με τις εθνικοτοπικές και άλλες ενώσεις Ελλήνων του εξωτερικού.

Για την ενίσχυση, το συντονισμό και τη στήριξη των ενεργειών που αφορούν τη λειτουργία των σχολείων ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και προώθησης της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού.

iv) Γόνιμη επικοινωνία και συνεργασία με τις ξένες διοικητικές – σχολικές, κυβερνητικές και κοινοτικές αρχές για την επίλυση προβλημάτων λειτουργίας των εκπαιδευτικών μονάδων.

γ. Εποπτικός τομέας

Εποπτικό και καθοδηγητικό έργο για την εφαρμογή των διοικητικών, παιδαγωγικών και άλλων οδηγιών και αποφάσεων του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και ενημέρωση του Εθνικού Κέντρου με κατάλληλες εισηγήσεις για

τη χάραξη εθνικής – εκπαιδευτικής πολιτιστικής πολιτικής στο εξωτερικό». (βλ. επίσης Πίνακα 1: Θεσμικές παρεμβάσεις για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση).

Οι παραπάνω τομείς που περιγράφει το νομικό κείμενο αναφέρονται ουσιαστικά σε τρία επίπεδα υλοποίησης του ίδιου ρόλου: α) οργανωτικό – διοικητικό επίπεδο, β) παιδαγωγικό-συμβουλευτικό επίπεδο και γ) πολιτικό – διαμεσολαβητικό επίπεδο.

A. Διοικητικό – οργανωτικό επίπεδο:	- μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης - φορείς - εκπαιδευτικό προσωπικό
B. Παιδαγωγικό – συμβουλευτικό επίπεδο:	- ζητήματα εκπαιδευτικών - ζητήματα γονέων -μαθητών
Γ. Πολιτικό-διαμεσολαβητικό επίπεδο:	- εκπαιδευτικές υπηρεσίες χώρας προέλευσης - εκπαιδευτικές υπηρεσίες χώρας διαμονής - παροικιακές οργανώσεις

2. Κριτήρια επιλογής των Συντονιστών Εκπαίδευσης

Μελετώντας το θεσμικό πλαίσιο και την εξέλιξή του ως προς τα κριτήρια επιλογής των Σ.Ε. διαφαίνεται ένα σταδιακά αυστηρότερο και πιο τυπικό πλαίσιο, το οποίο εξασφαλίζει με τη σειρά του μια διαφανή και αδιάβλητη διαδικασία. Βέβαια, η αναζήτηση ικανών και προσοντούχων στελεχών επιφορτισμένων με εξουσίες και αρμοδιότητες «μείζονος» εθνικής σημασίας έρχεται σε αντίφαση με τις πρακτικές που αναπτύσσονται. Το ήθος, ο χαρακτήρας και η επιστημονική κατάρτιση προσμετρώνται στο Β.Δ. του 1970 για την επιλογή του Συμβούλου Εκπαίδευσης, ο ρόλος, όμως, που τελικά αναπτύσσουν δημιουργεί πολλά προβλήματα στις ελληνικές παροικίες¹.

Αρχικά, ο νόμος 695/1970 ορίζει ως κριτήρια επιλογής τις μεταπτυχιακές σπουδές, την επιστημονική κατάρτιση και κυρίως το ήθος και την προσωπικότητα του υποψηφίου.

Με την Υπουργική Απόφαση ΦΕΚ 446/18-7-1985, όπου ορίζεται η διαδικασία επιλογής και τα προσόντα τα οποία συνίστανται: α) σε τυπικά προσόντα: δεκαετή επαγγελματική εμπειρία, συμμετοχή σε διοικητική θέση -διευθυντής Δημοτικού Σχολείου, Γυμνασιάρχης, Λυκειάρχης, β) στην παιδαγωγική κατάρτιση: μεταπτυχιακοί τίτλοι σπουδών και επιμόρφωσης, συγγραφική εργασία, γλωσσομάθεια, μορφωτική καλλιέργεια, οργανωτική ικανότητα, δημοκρατική προσωπικότητα και ήθος άμεμπτο γίνεται προσπάθεια μεγαλύτερης αποσαφήνισης και οριοθέτησης των προσόντων των Συμβούλων Εκπαίδευσης. Το νομικό πλαίσιο συγκεκριμενοποιείται ακόμα περισσότερο με την Υπουργική Απόφαση του 1996 (ΦΕΚ 707/1996), στην οποία γίνεται μοριοδότηση τόσο των τυπικών προσόντων, όσο και της προσωπικότητας του υποψηφίου μέσα από την διαδικασία της προσωπικής συνέντευξης ενώπιον του Συμβουλίου Επιλογής².

¹ Για το ρόλο και τη δράση των Συμβούλων Εκπαίδευσης, ιδιαίτερα κατά τα χρόνια της δικτατορίας, στο χώρο της Γερμανίας, βλ. αναλυτικά Κανακίς (2005). Κατά τη διάρκεια της μεταπολιτευτικής περιόδου ένα θέμα που πάντα τίθεται από τα συλλογικά όργανα και τις κοινότητες είναι η ανάκληση των στελεχών που είχαν στελεχώσει τα ελληνικά σχολεία στο εξωτερικό κατά τη περίοδο της χούντας.

² Η υπηρεσιακή κατάσταση μοριοδοτείται με 60 μόρια, με 20 μόρια η ικανότητα καθοδήγησης, συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς αλλά και με κοινωνικούς φορείς, η γνώση των εκπαιδευτικών ζητημάτων του εσωτερικού και εξωτερικού και με 20 μόρια η γνώση της ξένης γλώσσας στον προφορικό λόγο. Η υπουργική απόφαση καθορίζει με αυστηρό τρόπο τη μοριοδότηση των

Με την Υπουργική Απόφαση του 2001 (ΦΕΚ1075/2001) διασαφηνίζεται με αναλυτικό τρόπο η μοριοδότηση των προσόντων των υποψηφίων: η υπηρεσιακή κατάσταση, το διδακτορικό δίπλωμα, οι μεταπτυχιακές σπουδές, η μετεκπαίδευση, η επιμόρφωση, η γνώση δεύτερης ξένης γλώσσας, το δεύτερο πτυχίο, η άσκηση καθηκόντων Σχολικού Συμβούλου, η διοίκηση σχολικών μονάδων, η εμπειρία εκπαίδευσης στο εξωτερικό. Το σημαντικό είναι ότι η ικανότητα συνεργασίας, έμπνευσης, καθοδήγησης, η γνώση των εκπαιδευτικών θεμάτων διαπιστώνονται με προφορική συνέντευξη η οποία μοριοδοτείται με 35 μονάδες. Με τον τρόπο αυτό αυξάνεται το ειδικό βάρος της διαδικασίας της συνέντευξης από την οποία είναι δυνατόν να αντληθούν στοιχεία για την προσωπικότητα του υποψηφίου προκειμένου να ασκήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα καθήκοντά του.

Συμπερασματικά, θα μπορούσε να διατυπωθεί ότι ο θεσμός του Σ.Ε. ενέχει χαρακτηριστικά πολιτικού προσώπου, άρα και η επιλογή του πολιτικά κριτήρια, εντούτοις το θεσμικό πλαίσιο θέτει τις προϋποθέσεις επιλογής με βάση τα τυπικά προσόντα (βλ. αναλυτικά Μιχελακάκη 2007).

3. Λειτουργικότητα του θεσμού του Συντονιστή Εκπαίδευση

α) Οργανωτικό – διοικητικό επίπεδο:

Τα καθήκοντα του Σ.Ε. σε διοικητικό επίπεδο επικεντρώνονται στη συνεργασία με τους διάφορους φορείς, τόσο ομογενειακούς, όσο και των χωρών υποδοχής, με στόχο την υλοποίηση της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής. Η διοίκηση των σχολικών μονάδων και των διαφόρων μορφών εκπαίδευσης είναι πρωταρχικός σκοπός, χωρίς ωστόσο να αποσαφηνίζονται τα όρια της διοικητικής εποπτείας, τα οποία λειτουργούν κατά τα πρότυπα της ελλαδικής εκπαιδευτικής διοίκησης.

Στις ετήσιες εκθέσεις λειτουργίας των Γραφείων Εκπαίδευσης, αναφέρονται κυρίως η διευθέτηση διοικητικών θεμάτων των εκπαιδευτικών (των αποσπασμένων και λιγότερο των ομογενών) και η οργανωτική στήριξη λειτουργίας των εποπτευομένων μορφών εκπαίδευσης (των ελληνικών σχολείων και των ΤΕΓ κυρίως όσων λειτουργούν υπό την εποπτεία των ελληνικών προξενικών αρχών). Επίσης, δεν υπάρχει, στο επίπεδο αυτό, διαφοροποίηση των διοικητικών αρμοδιοτήτων με βάση τη μορφή εκπαίδευσης αλλά και των ισχυουσών συνθηκών ανά χώρα. Δεδομένης της πολυμορφίας των μορφών εκπαίδευσης και της διαφορετικής εκπαιδευτικής πολιτικής κάθε χώρας διαμονής, το εκπαιδευτικό μωσαϊκό στο οποίο ασκούνται διοικητικά καθήκοντα δεν λαμβάνεται υπόψη και αντιμετωπίζεται γενικά και ενιαία, πράγμα που μπορεί να ερμηνευτεί ως παροχή ελευθερίας στον Σ.Ε. και υλοποιήσει και να προσαρμόσει το ρόλο του στις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες.

Η υλοποίηση της οργανωτικής –διοικητικής διάστασης του ρόλου ως περισσότερο σημαντικής προβάλλεται από τους ίδιους τους Σ.Ε., όταν στην περιοχή ευθύνης τους λειτουργούν ελληνικά σχολεία και υπηρετεί μεγάλος αριθμός αποσπασμένων εκπαιδευτικών. Στις χώρες της Ευρώπης είναι σύνηθες να λειτουργεί ο ρόλος αυτός, υποστηριζόμενος και από άλλες ελλαδικές οργανωτικές δομές, όπως τη συγκρότηση ΠΥΣΠΕ και ΠΥΣΔΕ για διευθέτηση διοικητικών θεμάτων των εκπαιδευτικών.

Με τέτοιες λογικές και φιλοσοφίες διαφαίνεται καθαρά ο αντιφατικός σχεδιασμός μιας εκπαιδευτικής πολιτικής που στοχεύει στη δημιουργία παγκόσμιου

υποψηφίων, αφαιρώντας από το Συμβούλιο Επιλογής τη πιθανότητα μεροληψίας και διαβλητής επιλογής. Ταυτόχρονα όμως, του στερεί και τη δυνατότητα συνολικής εκτίμησης των προσόντων και της προσωπικότητας, ώστε να αποφανθεί για την καταλληλότητα ή μη κάθε υποψηφίου.

δικτύου στην ελληνική διασπορά, υποστηριζόμενος από στρατηγικές και μοντέλα ελλαδικής οργανωτικής και διοικητικής εποπτείας. Ειδικότερα, για τον οργανωτικό-διοικητικό ρόλο του Σ.Ε., η υλοποίησή του διαφέρει από χώρα σε χώρα. Σε χώρες με μικρό αριθμό αποσπασμένων εκπαιδευτικών και με φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης το κράτος διαμονής ή άλλους φορείς, τα διοικητικά καθήκοντα του Σ.Ε. είναι μικρής σημασίας έως και ανύπαρκτα. Ουσιαστικά, η οργανωτική – διοικητική διάσταση του ρόλου δεν υφίσταται, ούτε υλοποιείται με τον ίδιο τρόπο και στον ίδιο βαθμό σε όλες τις χώρες.

β) Παιδαγωγικό-συμβουλευτικό επίπεδο:

Η δεύτερη δέσμη καθηκόντων που σχετίζονται με την παροχή συμβουλευτικής και παιδαγωγικής καθοδήγησης στους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία, εξαρτάται από την βαθμίδα εκπαίδευσης στην οποία υπηρετούν οι Σ.Ε. αλλά και από την ειδικότητά τους, αν πρόκειται για εκπαιδευτικούς Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Οι δραστηριότητες που αναπτύσσουν οι Σ.Ε. στα πλαίσια των παιδαγωγικών τους καθηκόντων εντοπίζονται στα επιμορφωτικά σεμινάρια και στις διδακτικές παρεμβάσεις. Αναλυτικότερα, οι εκφάνσεις του ρόλου συγκεκριμενοποιούνται με συγκεκριμένες δραστηριότητες, όπως:

- οι επιμορφωτικές παρεμβάσεις που αναπτύσσουν στα πλαίσια του παιδαγωγικού – συμβουλευτικού τους ρόλου. Αναλύοντας περισσότερο αυτή τη δραστηριοποίηση διαφαίνεται μια διαφορετική αντίληψη της συμβουλευτικής διάστασης, η οποία σχετίζεται με την ειδικότητα του εκάστοτε Σ.Ε., όταν πρόκειται για εκπαιδευτικό δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Υπάρχουν Συντονιστές, οι οποίοι κάτω από την ομπρέλα της παιδαγωγικής καθοδήγησης εντάσσουν την διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων, ενώ κάποιοι άλλοι λειτουργούν ως επιμορφωτές σ' αυτά τα σεμινάρια, ιδιαίτερα πάνω σε διάφορα παιδαγωγικά θέματα. Και αυτό είναι αναμενόμενο να συμβαίνει, όταν τον ρόλο του Σ.Ε. τον ασκεί εκπαιδευτικός Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με ειδικότητα Μαθηματικού ή Μηχανολόγου ή Γυμναστή. Τα ζητήματα διδακτικής της ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού ή αμιγώς παιδαγωγικά ζητήματα, είναι μάλλον αδύνατον να καλυφθούν με εισηγήσεις από μη ειδικούς.
- οι διδακτικές και συμβουλευτικές παρεμβάσεις, εντοπίζονται κυρίως στις επισκέψεις στα σχολεία και στις διδακτικές υποδείξεις προς τους εκπαιδευτικούς. Οι διδακτικές αυτές παρεμβάσεις, όπως ήδη επισημάνθηκε, σχετίζονται με την ειδικότητα του Σ.Ε. – όταν πρόκειται για εκπαιδευτικό Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης – και την δικαιοδοσία που έχει στις διάφορες μορφές εκπαίδευσης.

Στην πράξη όμως δεν λειτουργεί ομοιόμορφα αυτή η διάσταση του ρόλου, και ιδιαίτερα σε θέματα επιμόρφωσης για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, εξαιτίας της διαφορετικής ειδικότητας και της έλλειψης κατάρτισης αρκετών Συντονιστών στο γνωστικό αντικείμενο της διδασκαλίας της Ελληνικής ως Δεύτερης και ως Ξένης Γλώσσας και τη διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα, και μάλιστα εκτός των ορίων του εθνικού κράτους.

Οι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης θα πρέπει να έχουν τα προσόντα και τις γνώσεις να αναλάβουν επιμορφωτικές δραστηριότητες, ιδιαίτερα σε θέματα διδακτικής της ελληνικής ως δεύτερης και ως ξένης γλώσσας και μάλιστα να μην υστερούν σε σχέση με αυτά των συναδέλφων τους, φιλολόγων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Όπως έχει επισημανθεί, από την διοικητική και επιστημονική ηγεσία του ΥΠΕΠΘ, οι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης δεν γίνονται εύκολα αποδεκτοί, ως προϊστάμενοι από τους συναδέλφους τους της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, οι οποίοι αμφισβητούν την επιστημονική τους κατάρτιση. Επίσης, ειδικότητες εκτός των φιλολόγων, είναι δύσκολο έως αδύνατο να ανταπεξέλθουν στις

επιμορφωτικές ανάγκες των ομογενών και αποσπασμένων εκπαιδευτικών πάνω σε θέματα διδακτικής μεθοδολογίας της ελληνικής ως δεύτερης και ως ξένης γλώσσας.

Αυτή η διάσταση του ρόλου ακυρώνεται από την ίδια την διαδικασία επιλογής και τα προσόντα των υποψηφίων Σ.Ε. Γεγονός είναι, πάντως, ότι σε ορισμένες χώρες, ο παιδαγωγικός ρόλος είναι ο κυρίαρχος και αυτός που οι Σ.Ε. θεωρούν ως τον πλέον σημαντικό, αντιλαμβανόμενοι την διάδοση της ελληνικής γλώσσας ως πρώτη και κυρίαρχη αξία και προτεραιότητα.

γ) Πολιτικό-διαμεσολαβητικό επίπεδο:

Αναφορικά με την τρίτη διάσταση του ρόλου σχετικά με τη διαμεσολάβηση μεταξύ κέντρου, διασποράς και χώρας διαμονής, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι είναι ο πιο ασαφής και λιγότερο κατανοητός ρόλος από τους ίδιους τους Σ.Ε., ενδεχομένως και από το Υπουργείο Παιδείας. Αυτή η διάσταση δεν τονίζεται και δεν αποσαφηνίζεται επακριβώς από πλευράς ΥΠΕΠΘ, επιφυλάσσοντας είτε στην πολιτική είτε στην επιστημονική-συμβουλευτική ηγεσία, το ρόλο αυτό. Η συνεργασία με παροικιακούς και εκπαιδευτικούς φορείς καθορίζεται και εξαρτάται από την προσωπική αντίληψη και δράση του Σ.Ε. γι' αυτή τη διάσταση του ρόλου. Η ανάπτυξη σχέσεων με τους κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς φορείς και συνομιλητές είναι συνάρτηση της στέρεης και δομημένης προσωπικότητας αλλά και της κατανόησης του διαμεσολαβητικού τους ρόλου.

Με άλλα λόγια, με την τοποθέτηση των Σ.Ε. στο Γραφείο Εκπαίδευσης, δεν είναι πάντα σαφές το πεδίο δράσης τους αλλά και η διαπραγματευτική τους δύναμη ως προς τις επαφές και τις συνομιλίες με τους παροικιακούς φορείς και τις εκπαιδευτικές αρχές της χώρας διαμονής. Η όποια δραστηριοποίηση του Σ.Ε. εκφράζεται κυρίως ως αποτέλεσμα μιας ισχυρής προσωπικότητας, της γνώσης των διαδικασιών και των συνθηκών ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, καθώς και πολιτικών και ιδεολογικών επιλογών.

Σε κάθε περίπτωση, ο πολιτικός ρόλος όπως πραγματώνεται και εκφράζεται μέσα από τις σχέσεις με τους παροικιακούς φορείς, με τους εκπαιδευτικούς φορείς της χώρας διαμονής και της Ελλάδας, μέσα από τις σχέσεις με τις προξενικές αρχές και την εκκλησία, αλλά και μέσα από τις προτάσεις που διατυπώνουν προς τις ελληνικές εκπαιδευτικές αρχές, αφήνει να διαφανεί μια δέσμη ομοιοτήτων και διαφορών για κάθε χώρα.

4. Σύνοψη - προτάσεις

Ως προς τα κριτήρια και τη διαδικασία επιλογής

- Όσο αφορά το σύστημα μοριοδότησης και αξιολόγησης των προσόντων αυτό έγινε πιο μετρήσιμο, περισσότερο τεχνοκρατικό, φαινομενικά διαφανές και αδιάβλητο. Η συστηματοποίηση των διαδικασιών και η πλήρης αποσαφήνιση, έστω και με την εκάστοτε υπουργική απόφαση, των προσόντων που προσμετρώνται περιέβαλε τη διαδικασία με ένα «πέπλο» διαφάνειας και αντικειμενικότητας. Εντούτοις, τα κριτήρια που προσμετρώνται θα πρέπει να επαναξεταστούν και να οριστούν κριτήρια με μεγαλύτερη συνάφεια προς την θέση (π.χ. η μοριοδότηση άνω των 12 ετών προϋπηρεσίας, δεν προσθέτει κάτι ουσιαστικό στην εμπειρία του υποψηφίου, αντίθετα η μοριοδότηση της 15ετίας, δηλ. 3 έτη πάνω από το μίνιμουμ, εξισώνεται με την κατοχή διδακτορικού διπλώματος). Επίσης, η κατοχή διδακτορικού διπλώματος θα πρέπει να έχει άμεση συνάφεια με τον ρόλο του Σ.Ε. και κυρίως σε γνωστικά αντικείμενα όπως η οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης, η διδασκαλία της ελληνικής ως

δεύτερης ή ξένης γλώσσας κ.ά. Με αυτό τον τρόπο θα εξασφαλιστεί, ιδιαίτερα στους εκπαιδευτικούς δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η συνάφεια της ειδικότητας με την συγκεκριμένη θέση και θα αποφεύγονται λάθη του παρελθόντος (Σ.Ε. ειδικότητας Μηχανολόγου, Γυμναστή κλπ).

- Η συμμετοχή συνδικαλιστικών οργάνων με διαρκώς αυξανόμενο ποσοστό επί του συνόλου των μελών του Συμβουλίου Επιλογής, κατέστησε την διαδικασία ελέγξιμη, αλλά όχι απαραίτητα αντικειμενική. Ο πρόεδρος του ΚΥΣΠΕ και του ΚΥΣΔΕ προέρχονται, ως γνωστό, από τις συνδικαλιστικές παρατάξεις των εκπαιδευτικών, καθώς και οι αιρετοί εκπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργάνων των εκπαιδευτικών που συναποφασίζουν μαζί με τα υπόλοιπα μέλη του Συμβουλίου Επιλογής. Ουσιαστικά οι συνδικαλιστές έχουν την πλειοψηφία (6 στους 10) στο Συμβούλιο Επιλογής και άρα μπορούν να επηρεάσουν κατά τη δική τους κρίση τη διαδικασία και το αποτέλεσμα της επιλογής.
- Τα πρακτικά των συνεδριάσεων του Συμβουλίου Επιλογής Σ.Ε. δεν είναι αναλυτικά και δεν περιγράφουν λεπτομερώς τις συζητήσεις και κυρίως τις συνεντεύξεις των υποψηφίων ώστε να διαπιστωθεί τι είδους ερωτήσεις υποβάλλονται στους συνεντευξιζόμενους προκειμένου να διαφανεί η προσωπικότητα και τα προσόντα που απαιτούνται για την κάλυψη της συγκεκριμένης θέσης. Απλώς συντάσσονται Πράξεις, στις οποίες αναγράφονται μόνο τα θέματα τα οποία προκαλούν κάποια σύγχυση και τελικά λαμβάνεται μία απόφαση.
- Αυτό που στην ουσία απουσιάζει από την όλη διαδικασία και δεν έχει προβλεφθεί σε καμία νομοθετική ρύθμιση είναι η ανάθεση στο Συμβούλιο Επιλογής να παρακολουθεί και να **αξιολογεί** στη συνέχεια τους Σ.Ε. στο έργο τους. Έτσι όπως έχουν ρυθμιστεί τα ζητήματα αυτά και με βάση την ισχύουσα νομοθεσία και τις τροποποιήσεις που κάθε φορά δέχεται, συστήνεται ένα Συμβούλιο Επιλογής με διετή θητεία και αποκλειστικό έργο την επιλογή Σ.Ε. Ουσιαστικά η διετής θητεία είναι περισσότερο τυπική, με την έννοια ότι με την παράδοση και κατακύρωση των τελικών πινάκων στην κεντρική υπηρεσία του ΥΠΕΠΘ δεν έχει πλέον αρμοδιότητες ως προς τους επιλεγέντες. Εντούτοις, μια εκπαιδευτική παρέμβαση περιλαμβάνει συγκεκριμένα στάδια υλοποίησης: διαπίστωση προβλήματος, μελέτη δεδομένων, σχεδιασμός παρέμβασης, αξιολόγηση αποτελεσμάτων.

Στην περίπτωση του Σ.Ε. δεν έχει υπάρξει, όπως είναι γνωστό, ποτέ καμία προσπάθεια αξιολόγησής του και εν τέλει και απόδοσης του θεσμού, η οποία σε τελευταία ανάλυση θα έπρεπε να βαρύνει και το Συμβούλιο Επιλογής.

- Επίσης, στην αίτηση υποψηφιότητας δηλώνεται η προτίμηση της περιοχής άσκησης καθηκόντων.
Εντούτοις, θα πρέπει, με κάποιο τρόπο να αξιολογείται η τεκμηρίωση της γνώσης των συνθηκών λειτουργίας της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στην επιλεγείσα περιοχή.

Ως προς τη λειτουργικότητα του θεσμού

- Η δημιουργία δικτύου μέσω ενός θεσμού που λειτουργεί εντός των διπλωματικών αρχών του Υπουργείου Εξωτερικών, εξυπηρετεί στόχους και σκοπούς του Υπουργείου Παιδείας. Πιο συγκεκριμένα, η στελέχωση των 26 Γραφείων Εκπαίδευσης με δημόσιους λειτουργούς που καλούνται να ασκήσουν πολλαπλούς και πολυεπίπεδους ρόλους εκπορεύεται από την Ελλάδα καλώντας

τα στελέχη αυτά να διαπραγματευτούν ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής στο εξωτερικό. Κατά πόσο επιτυγχάνεται ο στόχος της λειτουργίας του δικτύου αυτού που εκπορεύεται από το εθνικό κράτος αλλά καλείται να αναπτυχθεί και να λειτουργήσει εντός των ορίων άλλων εθνικών κρατών, αποτελεί ερευνητικό ζητούμενο.

- Η ανισοκατανομή ως προς τις θέσεις και τη γεωγραφική τους διασπορά. Ουσιαστικά από τις 28 θέσεις που θεσμοθετούνται για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση οι 9 τοποθετούνται στη Γερμανία και συγκεκριμένα στα τέσσερα κρατίδια, του Βερολίνου, της Βόρειας Ρηνανίας Βεσφαλίας, της Βάδης – Βυτεμβέργης και της Βαυαρίας λειτουργούν ξεχωριστά Γραφεία Εκπαίδευσης για την πρωτοβάθμια και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ενώ σε άλλες περιοχές λειτουργεί ένα Γραφείο Εκπαίδευσης με περιοχή ευθύνης γεωγραφικά πολύ μεγάλη. Η ανισομέρεια αυτή δικαιολογείται, όχι τόσο από τον αριθμό του μαθητικού πληθυσμού, και της πληθώρας του ελληνικού στοιχείου, όπως θα ήταν αναμενόμενο, αλλά από την ακολουθούμενη εκπαιδευτική πολιτική προς αυτή τη χώρα. Συγκεκριμένα στη Γερμανία αποστέλλονται οι περισσότεροι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί για να καλύψουν τις ανάγκες διδασκαλίας στα αμιγή Ελληνικά Σχολεία αλλά και στα Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας. Η γερμανική εκπαιδευτική πολιτική, αν και με διαφορετικές εκφάνσεις ανά κρατίδιο, επιτρέπει τη λειτουργία Ελληνικών Σχολείων και κατ' επέκταση την αποστολή εκπαιδευτικού προσωπικού που θα διδάξει σ' αυτά.
- Επίσης, σε ορισμένους Σ.Ε. οι περιοχές ευθύνης εκτείνονται σε μεγάλη γεωγραφική έκταση δυσχεραίνοντας την εποπτεία των σχολείων³. Σε συνδυασμό με τα παραπάνω διαφαίνεται ένας συνεχής επαναπροσδιορισμός με υπουργικές αποφάσεις της περιοχής ευθύνης του εκάστοτε Γραφείου Εκπαίδευσης. Ερμηνεύοντας αυτή την τακτική από πλευράς Υπουργείου Παιδείας, διαφαίνεται αφενός η αδυναμία συντονισμού των περιοχών, αφετέρου η ανάγκη να προστεθούν και περιοχές που αρχικά δεν εντάσσονταν στην περιοχή ευθύνης κανενός Γραφείου Εκπαίδευσης.
- Πριν την ανάληψη καθηκόντων, οι επιλεγέντες Σ.Ε. παρακολουθούν ένα εβδομαδιαίο εισαγωγικό επιμορφωτικό πρόγραμμα, αλλά και κατά τη διάρκεια άσκησης των καθηκόντων τους οργανώνονται από το πρόγραμμα «Παιδεία Ομογενών», επιμορφωτικό σεμινάριο σε συγκεκριμένα ζητήματα ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, διάχυσης του υλικού, επιμόρφωσης ομογενών εκπαιδευτικών κ.ά. (Ενδεικτικό πρόγραμμα επιμορφωτικού σεμιναρίου παρατίθεται στον Πίνακα 2 το πρόγραμμα του 2006, ενώ στον Πίνακα 3 αναγράφονται τα σεμινάρια που έχουν πραγματοποιηθεί από το 1998-2008). Η ενημέρωση που πραγματοποιείται σ' αυτά, ιδιαίτερα στο εισαγωγικό, δεν είναι σίγουρο ότι απορροφάται στον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό. Ίσως θα έπρεπε πριν την παρακολούθηση του σεμιναρίου και έχοντας οι ίδιοι προετοιμαστεί σχετικά με την περιοχή ευθύνης τους να γίνεται επιμέρους ενημέρωση και ανάλυση των υπάρχουσών συνθηκών και της αντίστοιχης εκπαιδευτικής πολιτικής που θα πρέπει να υλοποιηθεί, με δεδομένο ότι δεν υλοποιούνται σε όλες τις χώρες οι ίδιες παρεμβάσεις.

---

³ Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση του Σ.Ε. στις παρευξείνιες χώρες, αλλά και στις ΗΠΑ., στον Καναδά και στην Αυστραλία.

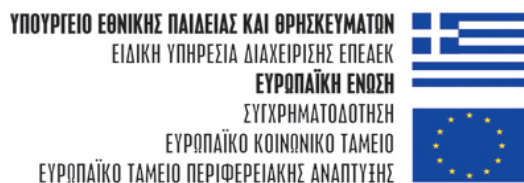
Πίνακας 1: Θεσμικές παρεμβάσεις οργανωτικού χαρακτήρα στην ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό

Χρονολογία	Ν.Δ, Π.Δ., Ν.
1970	Ν.Δ 695/1970 (ΦΕΚ 221/70 τ. Α) Περί εκπαίδευσης ελληνοπαίδων εξωτερικού
1973	Ν.Δ 154 (ΦΕΚ 219/1973 τ.Α΄) Περί αντικατάστασης, συμπλήρωσης και τροποποίησης διατάξεων των Ν.Δ. 695/1970 περί εκπαίδευσης ελληνοπαίδων εξωτερικού
1977	Ν.648 (Αρ. Φ. 205) Περί δωρεάν διαθήσεως εις τους σπουδαστάς των Ανώτερων Δημοσίων και Τεχνικών και Επαγγελματικών Σχολών των διδακτικών βιβλίων και άλλων τινών διατάξεων
1978	Ν. 817 Περί ρυθμίσεως ενίων εκπαιδευτικών και εκκλησιαστικών θεμάτων
1978	Π.Δ.155/78 (ΦΕΚ 33/1978 τ. Α΄) Περί τροποποίησης εις ενιαίον κείμενον των ισχυουσών διατάξεων, των αναφερομένων εις τα εγγραφάς και εξετάσεις μαθητών Δημοτική και Μέση Εκπαίδευσης Ξένων Σχολείων της Αλλοδαπής και άλλων συναφών μαθητικών θεμάτων.
1980	Π.Δ. 384/1980 Περί συστάσεως θέσεων ομογενών εκπαιδευτικών εις Ελληνικά σχολεία του εξωτερικού και ρυθμίσεως συναφών θεμάτων.
1980	Υ.Α 556/1980 (Φ.821.4/126/Ζ137) Περί των προσόντων διορισμού της υπηρεσιακής και εν γένει καταστάσεως και του πειθαρχικού δικαίου των κατά τας διατάξεις του άρθρου 22 του Ν.817/1978 και του υπ. Αρ. 384/1980 Π.Δ. (ΦΕΚ 107 α΄/6.5.1980) διοριζομένων ομογενών εκπαιδευτικών.
1982	Ν.1304/1982 (ΦΕΚ 262.1985 τ. Β) Για την επιστημονική – παιδαγωγική καθοδήγηση και τη διοίκηση στη Γενική και τη Μέση Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση και άλλες διατάξεις
1982	Ν.1232. άρθρο 17: Σύσταση θέσεων εκπαιδευτικών για την αναπλήρωση των αποσπασμένων στα ελληνικά σχολεία της αλλοδαπής.
1985	Υ.Α 262/1985 (Φ821.1/25/Ζ1./1834) Σύσταση, σύνθεση κλπ. Συμβουλίου επιλογής εκπαιδευτικών λειτουργών για απόσπαση ως συμβούλων εκπαίδευσης εξωτερικού και συντονιστή συμβούλων εκπαίδευσης
1985	Υ.Α.446/1985 (Φ.821.1/40/Ζ1/2936) Καθορισμός διαδικασίας για την επιλογή των συμβούλων εκπαίδευσης εξωτερικού και του συντονιστή συμβούλων εκπαίδευσης δυτικής Ευρώπης
1996	Ν. 2413/1996 (ΦΕΚ 124/17.6.1996) Η ελληνική παιδεία στο εξωτερικό, η διαπολιτισμική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις
1996	Ίδρυση Ειδικής Γραμματείας Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης
1996	Υ.Α. 707/1996 (Φ.821.2/Σ467/Ζ1/3523) Καθορισμός περιοχής ευθύνης συντονιστών εκπαίδευσης των ελληνικών διπλωματικών αρχών του εξωτερικού
1996	Υ.Α. 707/1996 (Φ821.2/Σ465/Ζ1/3525) Καθορισμός προσόντων, κριτηρίων και διαδικασίας επιλογής συντονιστών εκπαίδευσης των ελληνικών διπλωματικών αρχών του εξωτερικού
1998	Ν. 2621 (ΦΕΚ 136) Ρύθμιση θεμάτων οργάνωσης και λειτουργίας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων και άλλες διατάξεις.
1998	Ν.2640 (ΦΕΚ 206) Δευτεροβάθμια τεχνική – επαγγελματική εκπαίδευση και άλλες διατάξεις
1999	Υ.Α. (ΦΕΚ 88/1999) (Φ.821/Σ34.Ζ1/281) επανακαθορισμός περιοχής ευθύνης Συντονιστών Εκπαίδευσης των ελληνικών διπλωματικών αρχών του εξωτερικού
2000	Ν.2817/2000 (ΦΕΚ78/2000) Εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και άλλες διατάξεις
2000	Υ.Α. (ΦΕΚ824/2000) (Φ.821/Ζ42/Ζ1/2135 Συμπλήρωσης απόφασης, περί καθορισμού περιοχής ευθύνης Συντονιστών Εκπαίδευσης των ελληνικών διπλωματικών αρχών του εξωτερικού
2001	Ν.2909 (ΦΕΚ 90/2001) Ρυθμίσεις θεμάτων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και άλλες διατάξεις
2001	Υ.Α (ΦΕΚ 791/2001) (Φ821/Σ221/Ζ1/2414 Επανακαθορισμός περιοχής ευθύνης Συντονιστών Εκπαίδευσης των Ελληνικών Διπλωματικών και Προξενικών Αρχών του Εξωτερικού)
2001	Υ.Α. (ΦΕΚ1075/2001) (Φ.821.2/Σ217/Ζ1/3157 Καθορισμός προσόντων, κριτηρίων και διαδικασίες επιλογής Συντονιστών Εκπαίδευσης Εξωτερικού)

Πίνακας 2: Σεμινάρια Συντονιστών Εκπαίδευσης

Ημερομηνία	Τόπος	Αρ. επιμ/νων	Τύπος σεμιναρίου
21-25 Σεπτεμβρίου 1998	Αθήνα	24	Εισαγωγική επιμόρφωση
5-10 Ιουλίου 1999	Ρέθυμνο	24	Επιμόρφωση σε θέματα του Π.Ο.
3-6 Σεπτεμβρίου 2002	Αθήνα	26	Εισαγωγική επιμόρφωση
7-8 Ιουλίου 2003	Ρέθυμνο	23	Επιμόρφωση σε θέματα Π.Ο.
11-23 Ιουλίου 2006	Ρέθυμνο	19	Επιμόρφωση σε θέματα Π.Ο.
28-30 Αυγούστου 2008	Ρέθυμνο	16	Εισαγωγική επιμόρφωση

Πίνακας 3: Ενδεικτικό πρόγραμμα επιμορφωτικού σεμιναρίου για τους Σ.Ε.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ ΡΕΘΥΜΝΟΥ, 17-23 ΙΟΥΛΙΟΥ 2006

Δεύτερα 17/7/2006	
9.00-11.00	Παρουσίαση προγράμματος «Παιδεία Ομογενών»: στοχοθεσία, φιλοσοφία, <i>Μ. Δαμανάκης</i>
11.00-11.30	Διάλειμμα
11.30-13.30	Εισαγωγή στα Προγράμματα Σπουδών του «Παιδεία Ομογενών», <i>Μ. Δαμανάκης</i>
13.30-14.30	Βουλή των Εφήβων
18.30-20.30	ΣΑΕ Ευρώπης: Σύλλογοι Γονέων
Τρίτη 18/7/2006	
9.00-11.00	Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας: πρώτη γραφή και ανάγνωση. Διαπιστωτικά Κριτήρια Ελληνομάθειας I, II, III., <i>Μ. Βάμβουκας</i>
11.00-11.30	Διάλειμμα
11.30- 13.00	Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας στο δεύτερο και τρίτο επίπεδο, <i>Ν. Παπαδογιαννάκης</i>
13.00- 14.30	Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας στο τέταρτο επίπεδο, <i>Ασπ. Χατζηδάκη</i>
Τετάρτη 19/7/2006	
9.00-11.00	Παρουσίαση υλικού για τη διδασκαλία Ιστορικοπολιτισμικών Στοιχείων, <i>Α. Χουρδάκης</i>
11.00-11.30	Διάλειμμα
11.30-13.00	Παρουσίαση υλικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής σε Ταχύρρυθμα Τμήματα Γ. <i>Κατσιμαλή</i>
13.00-14.30	Τηλεπιμόρφωση ομογενών εκπαιδευτικών, <i>Π. Αναστασιάδης</i>
Πέμπτη 20/7/2006	
9.00-11.00	Εισηγήσεις στο σεμινάριο επιμόρφωσης ομογενών εκπαιδευτικών
11.00-11.30	Διάλειμμα
11.30-13.00	Εισηγήσεις στο σεμινάριο μετεκπαίδευσης ομογενών εκπαιδευτικών
13.00-14.30	
Παρασκευή 21/7/2006*	
9.00-11.00	Πλαίσιο συνεργασίας Επιστημονικών Επιτροπών προγράμματος «Παιδεία Ομογενών» και Συντονιστών Εκπαίδευσης, <i>Μ. Δαμανάκης</i>
11.00-11.30	Διάλειμμα
11.30- 14.30	Συνεργασίας Ε.Ε. και Σ.Ε. για τις δράσεις: <ul style="list-style-type: none"> - ΑΘΗΝΑ: δοκιμαστική εφαρμογή (διάχυση υλικού /ενημέρωση, κριτήρια ελληνομάθειας, έρευνα) - ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ: επιμόρφωση ομογενών εκπαιδευτικών - ΕΡΜΗΣ: τηλεπιμόρφωση ομογενών εκπαιδευτικών, αδελφοποίηση (<i>Δαμανάκης, Μιχελακάκη, Παπαλεξοπούλου, Πετράκη</i>)
Σάββατο 22 και Κυριακή 23 Ιουλίου	
	Συμμετοχή στο συμπόσιο «Θέατρο, Διασπορά και Εκπαίδευση»

* Κατά την Παρασκευή 21/7/2006 θα ακολουθηθεί το πρόγραμμα της Ετήσιας Συνάντησης Εργασίας των Επιστημονικών Επιτροπών του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4.2.1

Μιχελακάκη Θεοδοσία

4.2.1 ΔΡΑΣΗ 1 (ΑΘΗΝΑ): ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Ας υπογραμμιστεί ότι τα Προγράμματα Σπουδών αποτελούν πλέον επίσημη θέση της ελληνικής πολιτείας. Αυτό από μόνο του αποτελεί ένα ορόσημο, γιατί για πρώτη φορά στην ιστορία της νεοελληνικής εκπαίδευσης και της νεοελληνικής διασποράς η ελληνόγλωσση εκπαίδευση εκτός της ελληνικής εθνικής επικράτειας αποκτά ένα είδος καταστατικού χάρτη.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου *Παιδεία Ομογενών* καταρτίστηκαν τέσσερα Προγράμματα Σπουδών και αναπτύχθηκαν τρεις αντίστοιχες σειρές εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και ως Ξένης Γλώσσας και δύο σειρές υλικού για τη διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού.

Πριν προχωρήσουμε στην παρουσίαση των σειρών εκπαιδευτικού υλικού υπογραμμίζουμε ότι η κατάρτιση περισσότερων από ένα Προγραμμάτων Σπουδών και η ανάπτυξη του αντίστοιχου εκπαιδευτικού υλικού ανάγονται σε μια παιδαγωγική προσέγγιση στο επίκεντρο της οποίας βρίσκεται ο μαθητής, με τις προϋποθέσεις του, δηλαδή το κοινωνικοπολιτισμικό και γλωσσικό του κεφάλαιο, και με τις ανάγκες του.

Με βάση τις προϋποθέσεις και τις ανάγκες των μαθητών καθώς και μια σειρά άλλων κριτηρίων, τα οποία για λόγους οικονομίας δεν θα αναλυθούν, καταλήξαμε στο πρόγραμμα *Παιδεία Ομογενών* σε τρεις βασικές ομάδες μαθητών:

- α) σε ομοεθνείς ελληνόγλωσσους
- β) σε ομοεθνείς χωρίς γνώση της Ελληνικής και
- γ) σε αλλοεθνείς αλλόγλωσσους.

Στη συνέχεια διαφοροποιώντας, με βάση το ηλικιακό κριτήριο, την πρώτη ομάδα σε μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καταλήξαμε στις ακόλουθες τέσσερις ομάδες-στόχους:

Ομάδες στόχοι:

1. Ομοεθνείς μαθητές της προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας με έστω περιορισμένη επικοινωνιακή επάρκεια στην Ελληνική.
2. Ομοεθνείς μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με περιορισμένη επικοινωνιακή επάρκεια στην Ελληνική.
3. Ομοεθνείς μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης χωρίς καθόλου γλωσσικές και με ελάχιστες ή «καθόλου» ελληνογενείς πολιτισμικές προϋποθέσεις.
4. Αλλοεθνείς-αλλόγλωσσοι μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που μαθαίνουν την Ελληνική.

Με βάση τις γλωσσικές δεξιότητές τους στην Ελληνική αντιμετωπίσαμε μεθοδολογικά τη τρίτη και τέταρτη ομάδα-στόχο ως μια ομάδα και καταρτίσαμε δύο Προγράμματα Σπουδών, και το αντίστοιχο εκπαιδευτικό υλικό, για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας και από ένα Πρόγραμμα Σπουδών, και το αντίστοιχο εκπαιδευτικό υλικό, για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας. Για τη διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού καταρτίστηκε μια σειρά κοινή για όλους και μια σειρά με τεύχη εξειδικευμένα ανά χώρα.

Μια εποπτική εικόνα παρέχεται από τον πίνακα 1.

Υπογραμμίζεται ότι η παραγωγή του εκπαιδευτικού υλικού και των τεσσάρων σειρών έχει ήδη ολοκληρωθεί, ή βρίσκεται στη φάση της ολοκλήρωσης, από πλευράς μας. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι έχει ολοκληρωθεί και η διαδικασία γνωμοδότησης από πλευράς του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ή ότι έχουν ήδη εκδοθεί οι σχετικές Υπουργικές Αποφάσεις για την έκδοση του υλικού από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και πολύ περισσότερο ότι το εκπαιδευτικό υλικό έχει φτάσει στα χέρια των τελικών αποδεκτών και χρηστών του, δηλαδή στους μαθητές και στους εκπαιδευτικούς.

Αντίθετα μάλιστα, η συστηματική ενημέρωση των χρηστών ως προς το διαθέσιμο υλικό και προπάντων η έγκαιρη προώθησή του στους χρήστες αποτελούν ένα μόνιμο πρόβλημα που λειτουργεί ανασταλτικά στην ίδια την εξέλιξη του προγράμματος και προπάντων στην αποδοτικότητα της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη διασπορά.

Πίνακας 1: Προγράμματα Σπουδών και σειρές εκπαιδευτικού υλικού

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	
1. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΛΩΣΣΑ	
1.1. Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση	<i>Σειρά υλικού: Πράγματα και Γράμματα</i>
1.2. Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας σε Ταχύρρυθμα Τμήματα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	<i>Σειρά υλικού: Ελληνικά με την παρέα μου</i>
2. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΩΣ ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ	
Διδασκαλία της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	<i>Σειρά υλικού: Μαργαρίτα</i>
3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	
Διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση	<i>Σειρά υλικού: α) Εμείς και οι Άλλοι β) Από τη Ζωή των Ελλήνων της Διασποράς</i>

Πριν προχωρήσουμε στη σύντομη παρουσίαση της κάθε σειράς εκπαιδευτικού υλικού είναι αναγκαίες οι ακόλουθες διευκρινήσεις.

Πρώτη διευκρίνιση, η φιλοσοφία του συνολικού προγράμματος *Παιδεία Ομογενών* και των Προγραμμάτων Σπουδών εκφράζεται σε επίπεδο οργάνωσης, ανάπτυξης και έκδοσης του εκπαιδευτικού υλικού διττά. Από τη μια υπάρχει το *Υλικό*

Κορμού ή Ταυτότητας, που είναι κοινό για όλους τους μαθητές της κάθε ομάδας-στόχου, και από την άλλη υπάρχει το *Υλικό Ετερότητας* που είναι διαφοροποιημένο ανά χώρα και συμπληρώνει το *Υλικό Κορμού*. Το διάγραμμα 1, παρέχει μια εποπτική εικόνα αυτής της δόμησης του υλικού.

Για παράδειγμα, για τη διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού έχουμε από τη μια τη σειρά *Εμείς και οι Άλλοι*, ως *Υλικό Κορμού*, και από την άλλη τη σειρά *Από τη Ζωή των Ελλήνων της Διασποράς* ως υλικό διαφοροποιημένο ανά χώρα. Η σειρά αυτή έχει ολοκληρωθεί ως προς το Υλικό Κορμού και έχει επίσης αναπτυχθεί ειδικό υλικό για 11 χώρες και συγκεκριμένα για τις χώρες: Καναδά, Η.Π.Α., Βέλγιο/Ολλανδία, Ν. Αφρική, Αργεντινή, Μ. Βρετανία, Αυστραλία, Μαύρη Θάλασσα, Αλβανία και Γερμανία.

Διάγραμμα 1: Η σχέση μεταξύ του Υλικού Ταυτότητας και Ετερότητας

	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΕΠΙΠΕΔΑ				
	1	2	3	4	5
Γλωσσικό Υλικό Ετερότητας	Γλωσσικό Υλικό Ετερότητας (διαφοροποιημένο ανά χώρα)				
Διδακτικό Υλικό Ταυτότητας	Γλωσσικό Υλικό Ταυτότητας ή Κορμού (κοινό για όλους) Ιστορικοπολιτισμικό Υλικό Ταυτότητας ή Κορμού (κοινό για όλους)				
Ιστορικο - πολιτισμικό Υλικό Ετερότητας	Ιστορικοπολιτισμικό Υλικό Ετερότητας (διαφοροποιημένο ανά χώρα)				

Δεύτερη διευκρίνιση, το έντυπο Υλικό Κορμού και Ετερότητας συνοδεύεται από ψηφιακό υλικό (CD Roms) το οποίο υποστηρίζει, συμπληρώνει, εμπλουτίζει και επεκτείνει το έντυπο υλικό.

Τρίτη διευκρίνιση, όπως φαίνεται από τον πίνακα 2, τόσο το γλωσσικό όσο και το ιστορικοπολιτισμικό υλικό είναι δομημένο σε επίπεδα, πράγμα που σημαίνει ότι φεύγουμε από τη λογική οργάνωσης της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης ανά τάξη.

Αν εξαιρέσουμε τα Ημερήσια και τα αμιγή Ελληνικά Σχολεία, στις λοιπές μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης δεν λειτουργούν τάξεις, γι' αυτό και περάσαμε από τη λογική των σχολικών τάξεων στη λογική των *επιπέδων ελληνομάθειας*. Η μετάβαση από τη λογική της τάξης στη λογική των επιπέδων αποτελεί μια πάρα πολύ σημαντική καινοτομία, η οποία μένει να αφομοιωθεί από τους εκπαιδευτικούς και τους φορείς.

Πίνακας 2: Επίπεδα παραγωγής διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας και Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού.

ΗΛΙΚΙΑ	ΤΑΞΗ	ΕΠΙΠΕΔΟ	ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΥΛΙΚΟ	ΙΣΤΟΡΙΚΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
6	Προδημοτική	ΠΡΩΤΟ:	Προαναγνωστικό - Αναγνωστικό	Το άτομο και η οικογένειά του (οικο-ιστορία)
7	1 ^η			
8	2 ^α			
9	3 ^η	ΔΕΥΤΕΡΟ:	Εμπέδωση της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου	Το άτομο, η οικογένεια και ο άμεσος περίγυρός του (τοπο-ιστορία)
10	4 ^η			
11	5 ^η	ΤΡΙΤΟ:	Καλλιέργεια της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου	Χώρα προέλευσης και παροικίες (κοινωνιο-και εθνο-ιστορία)
12	6 ^η			
13	7 ^η	ΤΕΤΑΡΤΟ:	Αυτόνομη παραγωγή γραπτού λόγου	Ελληνική και παροικιακή ιστορία (εθνο- και κοσμο-ιστορία)
14	8 ^η			
15	9 ^η			
16	10 ^η	ΠΕΜΠΤΟ:	Ενασχόληση με την ελληνική γλώσσα και γραμματεία	Ενασχόληση με την ιστορία και τον πολιτισμό της Ελλάδας και της ελληνικής διασποράς
17	11 ^η			
18	12 ^η			

Η παραγωγή του συνολικού εκπαιδευτικού υλικού έχει ολοκληρωθεί. Δεν έχει όμως εκδοθεί από τον ΟΕΔΒ, κυρίως το υλικό για το πέμπτο επίπεδο (λυκειακές τάξεις).

Η ακριβής κατάσταση που βρίσκεται αυτή τη χρονική στιγμή το εκπαιδευτικό υλικό, ανά σειρά και επίπεδο, φαίνεται από τον πίνακα 3, ενώ η έκδοση κάθε υλικού με βάση την χρηματοδότηση αποτυπώνεται αντίστοιχα στους πίνακες 4, 5 και 6.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
Εκπαιδευτικό υλικό προγράμματος Παιδεία Ομογενών*

	Επίπεδο	Τίτλος	Κατάσταση διδακτικού υλικού	Παρατηρήσεις
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΛΩΣΣΑ (σειρά: Πράγματα και Γράμματα)	Πρώτο (τάξεις προδημοτική-2 ^α)	Η Αλφαβήτα ταξιδεύει	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
		Παρέα με τον παππού Αίσωπο	Εγκρίθηκε από το Π.Ι.	Εκκρεμεί Υ.Α. για έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
		Παίζω και μιλώ (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Παίζω και μαθαίνω (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ. Το τετράδιο δεν έχει εγκριθεί ακόμα.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Βλέπω και διαβάζω (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Μαθαίνω να διαβάζω (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Διαβάζω και γράφω (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό για το πρώτο επίπεδο (τεύχη 2^ο-5^ο)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.

* Κάθε βιβλίο ή CD-ROM εκδίδεται στο πλαίσιο του προγράμματος σε 3.000 αντίτυπα και αποστέλλεται για δοκιμαστική εφαρμογή στο εξωτερικό. Στη συνέχεια υποβάλλεται στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για γνωμοδότηση, εγκρίνεται και εκδίδεται από τον ΟΕΔΒ σε 25.000 ή 30.000 αντίτυπα, τα οποία διατίθενται μέσω των Γραφείων Εκπαίδευσης δωρεάν στις διάφορες μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό.

Δεύτερο (τάξεις 3 ^η -4 ^η)	Μιλώ και γράφω Ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Μιλώ και γράφω Ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου -τετράδιο δραστηριοτήτων 2	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
	Γράμματα πάνε κι έρχονται Ελληνικά στον κόσμο (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Γράμματα πάνε κι έρχονται Ελληνικά στον κόσμο -Τετράδιο δραστηριοτήτων 2	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
Τρίτο (τάξεις 5 ^η -6 ^η)	Ο κόσμος των Ελληνικών (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Καθώς μεγαλώνουμε... (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Καθώς μεγαλώνουμε...στον κόσμο των Ελληνικών -Τετράδιο δραστηριοτήτων 2	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
Τέταρτο (τάξη 7 ^η)	Βήματα μπροστά 1 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, ακουστικό CD, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.

	Τέταρτο (τάξη 8^η)	Βήματα μπροστά 2 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Τέταρτο (τάξη 9^η)	Βήματα μπροστά 3 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
	Πέμπτο (τάξη 10η-12^η)	Ανθολόγιο κειμένων νεοελληνικής λογοτεχνίας	Έχει σταλεί στο Π.Ι. για αξιολόγηση. Αναπομπή.	Εκκρεμεί απάντηση από Π.Ι.
		Ελληνικά. Από το κείμενο στη λέξη	Έχει σταλεί στο Π.Ι. για αξιολόγηση. Αναπομπή. Δεν έχουν γίνει διορθώσεις.	
		Ανθολόγιο της Διασποράς	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΩΣ ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ	Πρώτο (τάξεις 1^η-2^α) για παρευξείνιες χώρες	Μια φορά κι έναν καιρό 1	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Δεύτερο (τάξη 3^η)	Μια φορά κι έναν καιρό 2	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Τρίτο (4^η τάξη)	Μια φορά κι έναν καιρό 3	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό – Μια φορά κι έναν καιρό 1, 2, 3	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Αρχάριοι (τάξεις 7^η-8^η)	Μαθαίνω να διαβάζω και να γράφω	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.

Πρώτο (1^η και 2^η τάξη) (για όλες τις χώρες)	Μαργαρίτα 1 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, CD-ROM)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Μαργαρίτα 2 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, CD-ROM)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό – Μαργαρίτα 1 και 2	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
Δεύτερο (3^η και 4^η τάξη) (για όλες τις χώρες)	Μαργαρίτα 3 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, CD-ROM)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Μαργαρίτα 4 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, CD-ROM)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό – Μαργαρίτα 3 και 4	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
Τρίτο (5^η και 6^η τάξη) (για όλες τις χώρες)	Μαργαρίτα 5 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, CD-ROM)	Έχει σταλεί στο Π.Ι. για αξιολόγηση. Αναπομπή. Δεν έχουν γίνει διορθώσεις.	
	Μαργαρίτα 6 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, CD-ROM)	Έχει σταλεί στο Π.Ι. για αξιολόγηση. Αναπομπή. Δεν έχουν γίνει διορθώσεις.	
	Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό – Μαργαρίτα 5 και 6	Δεν έχει γίνει σελιδοποίηση. Είναι πολύ μικρό.	
Τρίτο (6^η-7^η) (υλικό για Αυστραλία)	Ελληνικά! Γιατί όχι; 1 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Ελληνικά! Γιατί όχι; 2 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)	Έχει σταλεί στο Π.Ι. για αξιολόγηση. Αναπομπή. Δεν έχουν γίνει διορθώσεις.	
Τέταρτο (τάξεις 7^η-8^η)	Ελληνικά ως γλώσσα επαφής (υλικό για Γερμανία)	Εκδόθηκε τον Δεκέμβριο 2003.	Έχει σταλεί σε σχολεία της Γερμανίας.

	Τρίτο (τάξεις 7 ^η) (υλικό για Μ. Βρετανία)	Νέα Ελληνικά για το GCSE (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Τέταρτο (τάξεις 8 ^η -9 ^η) (υλικό για Μ. Βρετανία)	Νέα Ελληνικά για το GCSE 2 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων και οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από Π.Ι.	Εκκρεμεί Υ.Α. για έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
		Ισπανοελληνικό λεξικό	Έχει σταλεί για αξιολόγηση στο Π.Ι.	Εκκρεμεί απάντηση από Π.Ι.
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΕ ΤΑΧ/ΘΜΑ ΤΜΗΜΑΤΑ		Ελληνικά με την παρέα μου 1	Εγκρίθηκε από το Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ (επανεκδόθηκε).	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Ελληνικά με την παρέα μου 1 – Συνοδευτικό τεύχος για τον εκπαιδευτικό	Εγκρίθηκε από το Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ (επανεκδόθηκε).	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Ελληνικά με την παρέα μου 2	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Ελληνικά από κοντά	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Κλειδιά της Ελληνικής Γραμματικής	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Κλειδιά της Ελληνικής Γραμματικής (ελληνο-ρωσική έκδοση)	Έχει σταλεί στο Π.Ι. για αξιολόγηση. Αναπομπή. Δεν έχουν γίνει διορθώσεις.	

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	Πρώτο (τάξεις 1^η-2^η)	Εμείς και οι Άλλοι (βιβλίο μαθητή και οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Δεύτερο (τάξεις 3^η-4^η)	Εμείς και οι Άλλοι (βιβλίο μαθητή και οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Τρίτο (τάξη 5^η)	Στη Μυθοχώρα με τα φτερά του Πήγασου (βιβλίο μαθητή και οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Τρίτο (τάξη 6^η)	Ιστοριοδρομίες 1 (βιβλίο μαθητή και οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Τέταρτο (τάξη 7^η-9^η)	Ιστοριοδρομίες 2 (βιβλίο μαθητή και οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
	Πέμπτη (τάξη 10^η-12^η)	Η Ελλάδα στον σύγχρονο και νεότερο κόσμο (βιβλίο μαθητή και οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)	Εγκρίθηκε από το Π.Ι.	Εκκρεμεί Υ.Α. για έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
		Από τη ζωή των Ελλήνων στον Καναδά (α' τεύχος) (Λεύκωμα)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Από τη ζωή των Ελλήνων στον Καναδά (β' τεύχος) (Λεύκωμα)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Από τη ζωή των Ελλήνων στις ΗΠΑ (α' και β' τεύχος συνολικά) (Λεύκωμα)	Έχει αποσταλεί για αξιολόγηση από το Π.Ι. Αναπομπή. Δεν έχουν γίνει διορθώσεις.	
		Από τη ζωή των Ελλήνων στο Βέλγιο και την Ολλανδία (Λεύκωμα)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
Από τη ζωή των Ελλήνων στη Ν. Αφρική – (Λεύκωμα) (επανέκδοση)		Έχει σταλεί για αξιολόγηση στο Π.Ι.	Εκκρεμεί απάντηση από Π.Ι.	

		Από τη ζωή των Ελλήνων στην Αργεντινή (Λεύκωμα)	Εγκρίθηκε από Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Από τη ζωή των Ελλήνων στη Μ. Βρετανία – (Λεύκωμα)	Εγκρίθηκε από Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Από τη ζωή των Ελλήνων στην Αυστραλία - (Λεύκωμα)	Εγκρίθηκε από Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Από τη ζωή των Ελλήνων στη Μαύρη Θάλασσα – (Λεύκωμα)	Εγκρίθηκε από Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Από τη ζωή των Ελλήνων στη Γερμανία - (Λεύκωμα)	Έχει αποσταλεί για αξιολόγηση στο Π.Ι. Αναπομπή. Δεν έχουν γίνει διορθώσεις.	
		Από τη ζωή των Ελλήνων στη Διασπορά - (Λεύκωμα)	Έχει αποσταλεί για αξιολόγηση στο Π.Ι. Αναπομπή. Δεν έχουν γίνει διορθώσεις.	
		Από τη ζωή της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία (Λεύκωμα)	Εγκρίθηκε από Π.Ι. με κάποιες διορθώσεις. Δεν έχουν γίνει διορθώσεις.	
CD	Πρώτο	CD-ROM ‘‘Αλφαβητοχώρα’’	Έχει αποσταλεί για αξιολόγηση στο Π.Ι.	Εκκρεμεί απάντηση από Π.Ι.
		CD-ROM ‘‘διαβάζω, γράφω, τραγουδώ’’ για το πρώτο επίπεδο της σειράς ‘‘Πράγματα και Γράμματα’’	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
	Δεύτερο	CD-ROM ‘‘μιλώ και γράφω Ελληνικά’’ για το δεύτερο επίπεδο της σειράς ‘‘Πράγματα και Γράμματα’’	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.

Τρίτο	CD-ROM “καθώς μεγαλώνουμε... στον κόσμο των Ελληνικών” για το τρίτο επίπεδο της σειράς “Πράγματα και Γράμματα”	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
Τέταρτο	CD ήχου “Βήματα Μπροστά 1”	Εγκρίθηκε από Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
	Βήματα προς το κείμενο	Εγκρίθηκε από Π.Ι.	Εκκρεμεί Υ.Α. για έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
Πρώτο	CD ήχου “Μια φορά κι έναν καιρό 2”	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
	CD ήχου “Νέα Ελληνικά για το GCSE 1 και 2”	Εγκρίθηκε από το Π.Ι.	Εκκρεμεί Υ.Α. για έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
Πρώτο	CD-ROM “Μαργαρίτα 1”	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
	CD-ROM “Μαργαρίτα 2”	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
Δεύτερο	CD-ROM “Μαργαρίτα 3”	Έχει σταλεί για αξιολόγηση στο Π.Ι.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
	CD-ROM “Μαργαρίτα 4”	Έχει σταλεί για αξιολόγηση στο Π.Ι.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
Τρίτο	CD-ROM “Μαργαρίτα 5”	Έχει σταλεί για αξιολόγηση στο Π.Ι. Αναπομπή. Δεν έχουν γίνει διορθώσεις.	

		CD-ROM “Μαργαρίτα 6”	Έχει σταλεί για αξιολόγηση στο Π.Ι. Αναπομπή. Δεν έχουν γίνει διορθώσεις.	
	Πρώτο	CD-Τα Χελιδόνια – Μέρος Πρώτο	Έχει σταλεί για αξιολόγηση στο Π.Ι.	Εκκρεμεί απάντηση από το Π.Ι.
	Δεύτερο και τρίτο	CD-Τα Χελιδόνια – Μέρος Δεύτερο	Έχει σταλεί για αξιολόγηση στο Π.Ι.	Εκκρεμεί απάντηση από το Π.Ι.
		CD-ROM “Ο Διαγώρας στην Ολυμπία”	Δεν επανεκδίδεται.	
	Τρίτο	CD-ROM “Στη Μυθοχώρα με τα φτερά του Πήγασου”	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
		CD-ROM “Ιστοριοδρομίες”	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
DVD	Πρώτο	ΜΟΡΜΩ (DVD) (1-10 επεισόδια)	Εγκρίθηκε από το Π.Ι. και εκτυπώθηκε από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		ΜΟΡΜΩ (DVD) (11-20 επεισόδια)	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
		ΜΟΡΜΩ (DVD) (21-30 επεισόδια)	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
		ΜΟΡΜΩ (DVD) (31-40 επεισόδια)	Έχει εγκριθεί από το Π.Ι.	Εκκρεμεί Υ.Α. για έκδοση από τον ΟΕΔΒ.

		Ένας Ιππότης στο Κάστρο των Γραμμάτων	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
		Ένας Ιππότης στο Κάστρο των Λέξεων	Εγκρίθηκε από το Π.Ι., εκδόθηκε υπουργική απόφαση εκτύπωσης από τον ΟΕΔΒ.	Εκκρεμεί έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ		Θεωρητικό Πλαίσιο και Προγράμματα Σπουδών για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 807/7-7-2006. Εκτυπώθηκε σε 30.000 αντίτυπα από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
		Θεωρητικό Πλαίσιο και Προγράμματα Σπουδών για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά- Παράρτημα: Λεξιλόγιο	Εγκρίθηκε από Π.Ι. και δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 807/7-7-2006. Εκτυπώθηκε σε 30.000 αντίτυπα από τον ΟΕΔΒ.	Διανέμεται από τον ΟΕΔΒ.
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΛΛΗΝΟΜΑΘΕΙΑΣ	Πρώτο	Διαγνωστικά Κριτήρια Ελληνομάθειας, Γλωσσικό Τεστ Πρώτου Επιπέδου	Εγκρίθηκε από Π.Ι.	Εκκρεμεί Υ.Α. για έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
		Διαπιστωτικά Κριτήρια Ελληνομάθειας, Γλωσσικό Τεστ Δευτέρου Επιπέδου	Εγκρίθηκε από Π.Ι.	Εκκρεμεί Υ.Α. για έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
		Διαπιστωτικά Κριτήρια Ελληνομάθειας, Γλωσσικό Τεστ Τρίτου Επιπέδου	Εγκρίθηκε από Π.Ι.	Εκκρεμεί Υ.Α. για έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
		Διαπιστωτικά Κριτήρια Ελληνομάθειας. Η Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα	Εγκρίθηκε από Π.Ι.	Εκκρεμεί Υ.Α. για έκδοση από τον ΟΕΔΒ.
		Διαπιστωτικά Κριτήρια Ελληνομάθειας. Η Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα	Εγκρίθηκε από Π.Ι.	Εκκρεμεί Υ.Α. για έκδοση από τον ΟΕΔΒ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΑΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (1997-2008)

Πίνακας 4: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ Ι και ΓΕΦΥΡΑ (1997-2001)

1. Παίζω και μιλώ (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)
2. Παίζω και μαθαίνω (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)
3. Βλέπω και διαβάζω (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)
4. Μαθαίνω να διαβάζω (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)
5. Διαβάζω και γράφω (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)
6. Μιλώ και γράφω Ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου (Βιβλίο, τετράδιο δραστηριοτήτων και Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)

Γέφυρα

7. Παίζω και μιλώ (Βιβλίο, Ασκήσεις και δραστηριότητες, Οδηγός για τον/τη νηπιαγωγό)
8. Γράμματα πάνε κι έρχονται Ελληνικά στον κόσμο (Βιβλίο Τετράδιο Δραστηριοτήτων 1)
9. Μιλώ και γράφω Ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου (Τετράδιο Δραστηριοτήτων 2)
10. (Υλικό ετερότητας για 3^η τάξη)
11. Ο Κόσμος των Ελληνικών (Βιβλίο, Τετράδιο Δραστηριοτήτων)
12. Μια φορά κι έναν καιρό 1
13. Μια φορά κι έναν καιρό 2
14. Μαθαίνω να διαβάζω και να γράφω
15. Στη Μυθοχώρα με τα φτερά του Πήγασου
16. Ισπανοελληνικό λεξικό
17. Ελληνικά γιατί όχι;
18. Ελληνικά από κοντά
19. ΤΑ ΧΕΛΙΔΟΝΙΑ (CD)
20. Ο Διαγόρας στην Ολυμπία (DVD)

Πίνακας 5: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ «ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΙΙ» (2002-2004)

1. Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό για το πρώτο επίπεδο (τεύχη 2^ο-5^ο)
2. Μιλώ και γράφω Ελληνικά στις γειτονιές του κόσμου (οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)
3. Γράμματα πάνε κι έρχονται Ελληνικά στον κόσμο -Τετράδιο δραστηριοτήτων 2
4. Καθώς μεγαλώνουμε... (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)
5. Καθώς μεγαλώνουμε... στον κόσμο των Ελληνικών -Τετράδιο δραστηριοτήτων 2
6. Βήματα μπροστά 1 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)
7. Βήματα μπροστά 2 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)
8. Ανθολόγιο της διασποράς
9. Μια φορά κι έναν καιρό 3
10. Μαργαρίτα 1 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)
11. Μαργαρίτα 2 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)
12. Μαργαρίτα 3 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)

13. Μαργαρίτα 4 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)
14. Νέα Ελληνικά για το GCSE 1 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)
15. Ελληνικά με την παρέα μου 2
16. Κλειδιά της Ελληνικής Γραμματικής
17. Ιστοριοδρομίες 1 (βιβλίο μαθητή και οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)
18. Ιστοριοδρομίες 2 (βιβλίο μαθητή και οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)
19. Από τη ζωή των Ελλήνων στον Καναδά (α' τεύχος) (Λεύκωμα)
20. Από τη ζωή των Ελλήνων στον Καναδά (β' τεύχος) (Λεύκωμα)
21. Από τη ζωή των Ελλήνων στις ΗΠΑ (α') (Λεύκωμα)
22. Από τη ζωή των Ελλήνων στο Βέλγιο και την Ολλανδία (Λεύκωμα)
23. Από τη ζωή των Ελλήνων στη Ν. Αφρική – (Λεύκωμα) (επανέκδοση)
24. Από τη ζωή των Ελλήνων στην Αργεντινή (Λεύκωμα)
25. Από τη ζωή των Ελλήνων στη Μ. Βρετανία – (Λεύκωμα)
26. Από τη ζωή των Ελλήνων στην Αυστραλία - (Λεύκωμα)
27. Από τη ζωή των Ελλήνων στη Μαύρη Θάλασσα – (Λεύκωμα)
28. CD-ROM Μαργαρίτα 1
29. CD-ROM Μαργαρίτα 2
30. CD-ROM Βήματα μπροστά 1
31. CD-ROM “διαβάζω, γράφω, τραγουδώ” για το πρώτο επίπεδο της σειράς “Πράγματα και Γράμματα”
32. CD-ROM “μιλώ και γράφω Ελληνικά” για το δεύτερο επίπεδο της σειράς “Πράγματα και Γράμματα”
33. CD-ROM “καθώς μεγαλώνουμε... στον κόσμο των Ελληνικών” για το τρίτο επίπεδο της σειράς “Πράγματα και Γράμματα”
34. CD ήχου “Μια φορά κι έναν καιρό 2”
35. CD-ROM “Περιπέτειες στη Μυθοχώρα@”
36. ΜΟΡΜΩ (DVD) (1-10 επεισόδια)
37. Θεωρητικό Πλαίσιο και Προγράμματα Σπουδών για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά
38. Θεωρητικό Πλαίσιο και Προγράμματα Σπουδών για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά- Παράρτημα: Λεξιλόγιο
39. Διαγνωστικά Κριτήρια Ελληνομάθειας, Γλωσσικό Τεστ Πρώτου Επιπέδου
40. Διαπιστωτικά Κριτήρια Ελληνομάθειας, Γλωσσικό Τεστ Δευτέρου Επιπέδου

Πίνακας 6: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ «ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΙΙΙ» (2006-2008)

1. Η Αλφαβήτα ταξιθεύει
2. Παρέα με τον παππού Αίσωπο
3. Ο κόσμος των Ελληνικών (οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)
4. Βήματα μπροστά 3 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)
5. Ελληνικά. Από το κείμενο στη λέξη
6. Ανθολόγιο κειμένων νεοελληνικής λογοτεχνίας
7. Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό – Μια φορά κι έναν καιρό 1, 2, 3
8. Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό – Μαργαρίτα 1 και 2
9. Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό – Μαργαρίτα 3 και 4
10. Μαργαρίτα 5 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, CD-ROM)
11. Μαργαρίτα 6 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, CD-ROM)
12. Ελληνικά! Γιατί όχι; 2 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων)

13. Νέα Ελληνικά για το GCSE 2 (βιβλίο μαθητή, τετράδιο δραστηριοτήτων, Οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)
14. Κλειδιά της Ελληνικής Γραμματικής (ελληνο-ρωσική έκδοση)
15. Η Ελλάδα στον σύγχρονο και νεότερο κόσμο (βιβλίο μαθητή, οδηγίες για τον εκπαιδευτικό)
16. Από τη ζωή των Ελλήνων στη Γερμανία -(Λεύκωμα)
17. Από τη ζωή των Ελλήνων στις ΗΠΑ (α' και β' τεύχος) (Λεύκωμα)
18. Από τη ζωή των Ελλήνων στη Διασπορά -(Λεύκωμα)
19. Από τη ζωή της ελληνικής μειονότητας στην Αλβανία (Λεύκωμα)
20. CD-ROM "Αλφαβητοχώρα"
21. CD ήχου "Βήματα προς το κείμενο"
22. CD ήχου "Νέα Ελληνικά για το GCSE 1 και 2"
23. CD-ROM "Μαργαρίτα 3"
24. CD-ROM "Μαργαρίτα 4"
25. CD-ROM "Μαργαρίτα 5"
26. CD-ROM "Μαργαρίτα 6"
27. CD-ROM "Ιστοριοδρομίες"
28. ΜΟΡΜΩ (DVD) (11-20 επεισόδια)
29. ΜΟΡΜΩ (DVD) (21-30 επεισόδια)
30. ΜΟΡΜΩ (DVD) (31-40 επεισόδια)
31. Ένας Ιππότης στο Κάστρο των Γραμμάτων. Ένας Ιππότης στο Κάστρο των Λέξεων
32. Διαπιστωτικά Κριτήρια Ελληνομάθειας, Γλωσσικό Τεστ Τρίτου Επιπέδου
33. Διαπιστωτικά Κριτήρια Ελληνομάθειας. Η Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα
34. Διαπιστωτικά Κριτήρια Ελληνομάθειας. Η Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4.2.2

4.2.2 ΔΡΑΣΗ 2 (ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ): ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΑΘΗΤΩΝ

A' ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Πετράκη Κυριακή

0. Εισαγωγή

Το παρόν κείμενο αναφέρεται στην επιμόρφωση και μετεκπαίδευση ομογενών και αποσπασμένων εκπαιδευτικών, οι οποίοι διδάσκουν σε διάφορες μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη διασπορά. Συγκεκριμένα θα επιχειρήσουμε να περιγράψουμε την προετοιμασία, την υλοποίηση αλλά και τα αποτελέσματα της επιμόρφωσης έτσι όπως αυτά έχουν αποτυπωθεί καθ' όλη τη διάρκεια και σε όλες τις φάσεις του έργου *Παιδεία Ομογενών (1997-2008)*.

Πιο συγκεκριμένα, το πρόγραμμα διαρθρώνεται στις ακόλουθες χρονικές φάσεις βάσει των οποίων θα γίνει και ανάλυση:

- Παιδεία Ομογενών I - Χρονικό διάστημα: 1997-2001
- Παιδεία Ομογενών II - Χρονικό διάστημα: 2002 – 2004
- Παιδεία Ομογενών III - Χρονικό διάστημα: 2006 - 2008

Οι κατηγορίες εκπαιδευτικών στις οποίες επικεντρωνόμαστε είναι:

1. Οι ομογενείς εκπαιδευτικοί, για τους οποίους υλοποιήθηκαν: α) *σεμινάρια επιμόρφωσης στις χώρες που ζουν*, β) *σεμινάρια επιμόρφωσης σε ελληνικά Πανεπιστήμια* γ) *σεμινάρια μετεκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο Κρήτης* και δ) *Σεμινάρια τηλεεπιμόρφωσης στις χώρες που ζουν*.

2. Οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί, για τους οποίους υλοποιήθηκαν: α) *σεμινάρια εισαγωγικής επιμόρφωσης (ενημέρωσης) στην Ελλάδα* β) *Σεμινάρια επιτόπιας επιμόρφωσης στο εξωτερικό, στις χώρες απόσπασής τους*.

Για τις ανάγκες της έκθεσης ανατρέξαμε στο αρχειακό υλικό του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. και επεξεργαστήκαμε έγγραφα όπως: τα ημερήσια προγράμματα των επιμορφωτικών σεμιναρίων, τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης των ίδιων των επιμορφούμενων, τις εκθέσεις εσωτερικής αξιολόγησης, τελικές εκθέσεις της φυσικής προόδου του έργου, αλλά και σε θεωρητικά κείμενα που αναπτύχθηκαν για και από τη δράση της επιμόρφωσης.

Απώτερος στόχος μας είναι η περιγραφή της εξελικτικής πορείας της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των μορφών της, τόσο ως προς το περιεχόμενο όσο και ως προς την ομάδα-στόχο, οι οποίες οφείλονται - αλλά πολλές φορές και επιβάλλονται- από παράγοντες όπως: ο χωροχρόνος των σεμιναρίων, οι τυπολογίες των εκπαιδευτικών, οι εκάστοτε συνθήκες, οι οικονομικές δυνατότητες, κ.λπ.

1. Περιγραφή και εξέλιξη της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών

Η κυρίαρχη αλλά και πιο δυναμική ομάδα εκπαιδευτικών που διδάσκει στα σχολεία της διασποράς, είναι αυτή των **ομογενών εκπαιδευτικών**¹, δηλαδή των εκπαιδευτικών που είναι μόνιμοι κάτοικοι εξωτερικού και διδάσκουν στις διάφορες μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης. Η ομάδα αυτή διαπιστώσαμε ότι δεν είναι συμπαγής, με κοινά χαρακτηριστικά, αλλά αντιθέτως πρόκειται για μια ομάδα εκπαιδευτικών που διακρίνεται από ανομοιογένεια, τόσο ως προς την κατάρτιση, όσο και ως προς την επαγγελματική και μεταναστευτική τους βιογραφία. Επίσης, διαπιστώσαμε ότι σταδιακά βελτιώνεται το ακαδημαϊκό της προφίλ.

Η δεύτερη ομάδα είναι οι **αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί**, δηλαδή οι εκπαιδευτικοί που έχουν μεν οργανική θέση σε σχολεία της Ελλάδας, αλλά εργάζονται με απόσπαση σε διάφορες χώρες του εξωτερικού, συνήθως 3 έως 5 χρόνια (ο μεγαλύτερος αριθμός των αποσπώμενων εκπαιδευτικών πηγαίνει παραδοσιακά τη Γερμανία). Και οι δυο ομάδες επιμορφώθηκαν συστηματικά στο πλαίσιο του προγράμματος *Παιδεία Ομογενών*, σε ξεχωριστά αλλά και σε κοινά σεμινάρια τα οποία διαφοροποιήθηκαν και εξελίχθηκαν με βάση μια σειρά από παράγοντες ή συνθήκες όπως αυτοί αναλύονται και στη συνέχεια.

1.1. Οι ομογενείς εκπαιδευτικοί και η επιμόρφωσή τους

Σε όλες τις χρονικές φάσεις του έργου *Παιδεία Ομογενών* και συγκεκριμένα στο πλαίσιο της Δράσης **Προμηθείας**, προβλεπόταν επιμόρφωση και μετεκπαίδευση των ομογενών εκπαιδευτικών. Για το σκοπό αυτό σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν επιμορφωτικά σεμινάρια τόσο στην Ελλάδα σε διάφορα Πανεπιστήμια, όσο και στο εξωτερικό, στις χώρες που ζουν και εργάζονται οι εκπαιδευτικοί. Στην πορεία του προγράμματος από τον Δεκέμβριο του 1997 ως και τον Ιούλιο του 2008, υλοποιήθηκαν:

α) Στο εξωτερικό: 86 σεμινάρια στα οποία επιμορφώθηκαν 4.798 εκπαιδευτικοί (βλ. πίνακα 6 στο τέλος).

β) Στην Ελλάδα: 27 σεμινάρια επιμόρφωσης και μετεκπαίδευσης, στα οποία επιμορφώθηκαν συνολικά 848 εκπαιδευτικοί (βλ. πίνακα 4 στο τέλος). Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν σε αυτά προέρχονταν από 34 διαφορετικές χώρες. Ο πίνακας 5 στο τέλος, αποτυπώνει τη συνολική εικόνα σε σχέση με τις χώρες διαμονής των επιμορφωθέντων εκπαιδευτικών.

1.1.1. Σεμινάρια επιμόρφωσης στις χώρες διαμονής

Στα πλαίσια του *Παιδεία Ομογενών I* (1997-2001), σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν επιμορφωτικά σεμινάρια στις χώρες διαμονής των εκπαιδευτικών. Αυτά ήταν χρονικής διάρκειας 1, 2 ή πιο σπάνια και 3 ημερών, υλοποιούνταν σε κεντρικές αίθουσες συνήθως με την υποστήριξη των ελληνικών προξενείων ή των αντίστοιχων Γραφείων Εκπαίδευσης και σε πολλές περιπτώσεις σε συνεργασία ντόπιων φορέων επιμόρφωσης και φορέων εκπαίδευσης, σε πόλεις και περιοχές που υπήρχε αυξημένος αριθμός εκπαιδευτικών.

Οι επιμορφωτές ήταν καθηγητές και επιστημονικοί συνεργάτες του προγράμματος *Παιδεία Ομογενών*, είτε στην Ελλάδα, είτε στο εξωτερικό, καθώς και ειδικοί επιστήμονες από κάθε χώρα διαμονής. Σε αυτά συμμετείχαν εκπαιδευτικοί

¹ Πιο συγκεκριμένα οι ομογενείς εκπαιδευτικοί διακρίνονται σε υποκατηγορίες (τυπολογίες) οι οποίες έχουν διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά. Βλ. πίνακες 1,2 & 3 στο τέλος. Για περισσότερα σχετικά με τις τυπολογίες των ομογενών εκπαιδευτικών βλ. Πετράκη Κυριακή (2003), Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο.

όλων των τύπων, των βαθμίδων και των μορφών ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, αλλά και οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί. Τα σεμινάρια αυτά είχαν ως στόχο την ενημέρωση των εκπαιδευτικών πάνω σε ζητήματα της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και συγκεκριμένα τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης και ξένης γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού, τη ενημέρωση για τη διαδικασία παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού και την ενεργό συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε αυτή. Στο επίκεντρο του προγράμματος αυτών των σεμιναρίων βρισκόταν κατά κανόνα το παραχθέν εκπαιδευτικό υλικό.

Η επιλογή αυτής της μορφής επιμόρφωσης έγινε για πρακτικούς και οικονομικούς λόγους, δεδομένου ότι μετακινούνται λιγότερα άτομα, ενώ επιτυγχάνεται η συμμετοχή περισσότερων εκπαιδευτικών σε κάθε σεμινάριο. Τα συγκεντρωτικά στοιχεία άλλωστε είναι εύλογα. Από το 1998 ως και το 2001 υλοποιήθηκαν συνολικά 51 σεμινάρια στο εξωτερικό τα οποία παρακολούθησαν 2.869 εκπαιδευτικοί.

Στη δεύτερη και τρίτη φάση του προγράμματος *Παιδεία Ομογενών II* (2002-2004) & *Παιδεία Ομογενών III* (2006-2008) σύμφωνα με το Τεχνικό Δελτίο Έργου, δεν ήταν επιλέξιμη δαπάνη η οργάνωση σεμιναρίων στο εξωτερικό πράγμα που κατέστησε σχεδόν απαγορευτική την υλοποίηση σεμιναρίων στις χώρες διαμονής των εκπαιδευτικών². Ωστόσο με τον «μανδύα» των ενημερωτικών ημερίδων ή διημερίδων υλοποιήθηκαν μια σειρά από επιμορφωτικά σεμινάρια, σαφώς λιγότερα από ότι στη πρώτη φάση του προγράμματος (βλ. πίνακα 6 στο τέλος).

Συγκεκριμένα στο *Παιδεία Ομογενών II* υλοποιήθηκαν 3 σεμινάρια στα οποία επιμορφώθηκαν 240 εκπαιδευτικοί, ενώ στο *Παιδεία Ομογενών III* υλοποιήθηκαν 22 σεμινάρια τα οποία παρακολούθησαν 1.689 ομογενείς και αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί. Συνολικά από το 1998 ως και το 2008 υλοποιήθηκαν **86 σεμινάρια** στις χώρες διαμονής εκπαιδευτικών και τα παρακολούθησαν **4.798 εκπαιδευτικοί**³.

Ωστόσο αυτή η μορφή σεμιναρίων είχε και τα αδύνατά της σημεία, όπως ο μεγάλος αριθμός των συμμετεχόντων, ο περιορισμένος χρόνος και χώρος, αλλά και οι γενικότερες συνθήκες οι οποίες δεν ευνοούσαν ώστε να μπορούν οι επιμορφωτές να εμβαθύνουν και να αναπτύξουν μια σειρά γνωστικών αντικειμένων και θεματικών που είχαν ανάγκη οι εκπαιδευτικοί. Στόχο τους ήταν να μυήσουν τους εκπαιδευτικούς στη φιλοσοφία και τη μεθοδολογία των Προγραμμάτων Σπουδών για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά, ώστε να καταστούν ικανοί να αξιοποιήσουν το νέο εκπαιδευτικό υλικό που εκπονούνταν στο πλαίσιο του έργου.

Από την άλλη όμως, όπως μπορεί να διαπιστώσει κανείς από τα αριθμητικά στοιχεία, ο αριθμός των σεμιναρίων που υλοποιήθηκαν στο εξωτερικό ήταν μεγαλύτερος και κατ' επέκταση μεγαλύτερος ήταν και ο αριθμός των ωφελούμενων εκπαιδευτικών. Επομένως, ένα τέτοιο μοντέλο επιμόρφωσης έχει πολλά θετικά στοιχεία, εφόσον με τη μετακίνηση 2-3 καθηγητών επιμορφώνεται μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών σε διάφορες πόλεις μιας χώρας. Αυτό το μοντέλο εφαρμόστηκε με επιτυχία κυρίως στην πρώτη φάση του προγράμματος (1998-2001). Ωστόσο, αν δούμε το θέμα με ποιοτικά κριτήρια, δηλαδή με βάση τη χρονική διάρκεια του σεμιναρίου, το περιεχόμενο (γνωστικά αντικείμενα που διδάσκονται), αλλά και με βάση το χωροχρονικό τους πλαίσιο, θα δούμε ότι άλλα οφέλη, -σαφώς πιο ποιοτικά,- έχει ένας εκπαιδευτικός που επιμορφώνεται στην Ελλάδα, από εκείνον που επιμορφώνεται στη χώρα διαμονής του. Για το λόγο αυτό η δεύτερη και

² Πηγή: Έκθεση πεπραγμένων του έργου *Παιδεία Ομογενών III* Ιανουάριος 2006 – Αύγουστος 2008, σελ. 129-130.

³ Στον πίνακα 6 στο τέλος, παρατίθενται τα συγκεντρωτικά στοιχεία για τα σεμινάρια επιμόρφωσης στις χώρες διαμονής των εκπαιδευτικών.

ουσιαστικότερη μορφή επιμόρφωσης των ομογενών εκπαιδευτικών ήταν τα σεμινάρια που υλοποιήθηκαν σε Πανεπιστήμια της Ελλάδας.

1.1.2. Σεμινάρια επιμόρφωσης σε ελληνικά Πανεπιστήμια

Παράλληλα με τα προαναφερθέντα σεμινάρια, κατά τη διάρκεια του **Παιδεία Ομογενών I**, δηλαδή από τον Δεκέμβριο του 1997 ως και τον Ιανουάριο του 2001 υλοποιήθηκαν 6 σεμινάρια επιμόρφωσης στην Ελλάδα (συγκεκριμένα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης) στα οποία επιμορφώθηκαν συνολικά 226 ομογενείς εκπαιδευτικοί (βλ. πίνακα 7 στο τέλος). Οι **χρονικές φάσεις υλοποίησης** των σεμιναρίων διαμορφώνονταν για μεν τους εκπαιδευτικούς του **βορείου ημισφαιρίου το μήνα Ιούλιο**, για τους εκπαιδευτικούς του **νοτίου ημισφαιρίου το μήνα Ιανουάριο**.

Η **επιλογή** των προς επιμόρφωση εκπαιδευτικών γινόταν με ευθύνη των Συντονιστών Εκπαίδευσης σε συνεργασία με τους κατά τόπους επιστημονικούς συνεργάτες του *Παιδεία Ομογενών* στις διάφορες χώρες⁴, βάσει κριτηρίων που ρητά ορίζονταν από το ΤΔΕ του προγράμματος. Τα κριτήρια αυτά είχαν ως στόχο να διασφαλίσουν την αντιπροσωπευτικότητα της κάθε ομάδας ως προς: τις τυπολογίες των εκπαιδευτικών, τις τυπολογίες των φορέων και μορφών εκπαίδευσης σε κάθε χώρα, το συνολικό αριθμό των εκπαιδευτικών σε αυτές, το φύλο των εκπαιδευτικών, τη συχνότητα των σεμιναρίων που έχουν παρακολουθήσει στο παρελθόν κλπ.

Τα **περιεχόμενα** των πρώτων σεμιναρίων διαμορφώθηκαν με βάση: α) τα πορίσματα που προέκυψαν από: τα πιλοτικά ερωτηματολόγια που δόθηκαν σε ομάδες εκπαιδευτικών με στόχο τη διερεύνηση των επιμορφωτικών τους αναγκών και των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν β) τις εκθέσεις των επιστημονικών συνεργατών του προγράμματος στις διάφορες χώρες γ) τις σχετικές αναφορές των Συντονιστών Εκπαίδευσης για τις περιοχές ευθύνης τους.

Με βάση όλα τα παραπάνω διαμορφώθηκαν οι πρώτοι βασικοί άξονες των σεμιναρίων αναφορικά με:

- τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης και ξένης
- την παραγωγή νέου εκπαιδευτικού υλικού
- την ιστορία και τον πολιτισμό της Ελλάδας
- το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα
- τη δημιουργία δικτύων επικοινωνίας

Βασικοί **στόχοι** των σεμιναρίων ήταν η βελτίωση της διδακτικής και μεθοδολογικής ετοιμότητας των εκπαιδευτικών, η επαφή τους με τη ζωντανή ελληνική γλώσσα, η βιωματική προσέγγιση των ιστορικο-πολιτισμικών στοιχείων, η γνωριμία με την ελλαδική εκπαιδευτική πραγματικότητα, η αλληλεπίδραση μεταξύ των εκπαιδευτικών όχι μόνο της ίδιας χώρας, αλλά και μεταξύ άλλων χωρών, ο αλληλοεμπλουτισμός, η ανταλλαγή απόψεων, θέσεων, προβληματισμών, οι ομάδες εργασίας, η συμμετοχή σε δραστηριότητες εντός και εκτός του Πανεπιστημίου. Στόχος ήταν επίσης η καταγραφή και η αξιοποίηση της εμπειρίας του ίδιου του εκπαιδευτικού αναφορικά με όλα τα παραπάνω για αυτό και στο πλαίσιο της δράσης Προμηθέας έγιναν αρκετές επιμέρους σχετικές μελέτες (case studies). Πολύτιμα

---

⁴ Συγκεκριμένα το πρόγραμμα είχε ορίσει επιστημονικούς συνεργάτες σε ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Γερμανία, Μ. Βρετανία, Κάτω Χώρες, Ν. Αφρική, Λατινική Αμερική και χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Η συμβολή τους στην αποτύπωση της κατάστασης αναφορικά με την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στις χώρες που ζούσαν ήταν καθοριστική για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του Παιδεία Ομογενών I.

ωστόσο ήταν τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν μέσα από τα δυο ερωτηματολόγια τα οποία καλούνταν να συμπληρώσουν οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί σε κάθε σεμινάριο. Το πρώτο δίδονταν με την έναρξη του σεμιναρίου και αφορούσε μια σειρά από στοιχεία της σχολικής, ακαδημαϊκής και επαγγελματικής τους βιογραφίας, καθώς και τις επιμορφωτικές ανάγκες αλλά και τις προσδοκίες τους από το σεμινάριο. Το δεύτερο ερωτηματολόγιο που ήταν ανώνυμο, δίδονταν με το τέλος του κάθε σεμιναρίου και στόχο είχε την αξιολόγηση των πεπραγμένων από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς καθώς και την διερεύνηση του αν εκπληρώθηκαν οι αρχικές τους προσδοκίες ή όχι.

Στην πορεία του έργου Παιδεία Ομογενών Ι, τα επιμορφωτικά σεμινάρια εμπλουτίζονταν όσο προχωρούσε η παραγωγή του νέου εκπαιδευτικού υλικού αλλά και όσο γίνονταν πιο συγκεκριμένες οι επιμορφωτικές ανάγκες των ομογενών εκπαιδευτικών⁵. Η χρονική διάρκεια του κάθε σεμιναρίου ήταν περίπου τρεις εβδομάδες και εκτός από τα μαθήματα εντός των αιθουσών, στα σεμινάρια περιλαμβάνονταν και επισκέψεις σε σχολεία, σε ιστορικούς και αρχαιολογικούς χώρους (βιωματική μάθηση), ενώ οι εκπαιδευτικοί παρακολουθούσαν όλα τα συνέδρια και τις επιστημονικές διημερίδες/ημερίδες που υλοποιούνταν παράλληλα με το δικό τους πρόγραμμα κάθε φορά.

Παράλληλα με τα προαναφερθέντα σεμινάρια στο πανεπιστήμιο Κρήτης, κατά την πρώτη φάση του προγράμματος, χορηγήθηκαν και οκτώ **υποτροφίες** σε ομογενείς και αλλογενείς εκπαιδευτικούς, οι οποίοι διέθεταν πτυχίο Πανεπιστημίου με διδασκαλική κατεύθυνση. Οι υποτροφίες αυτές έδωσαν την ευκαιρία στους συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς να κάνουν εντατικά μαθήματα ελληνικής γλώσσας, να έχουν μια βαθύτερη προσέγγιση της ελλαδικής πραγματικότητας, ενώ παράλληλα πρόσφεραν στο πρόγραμμα την εμπειρία τους από τη γνώση για τις συνθήκες της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης που επικρατούσαν στις χώρες διαμονής τους. Στη ουσία οι υποτροφίες αυτές αποτέλεσαν το προπαρασκευαστικό στάδιο για την οργάνωση σεμιναρίων μετεκπαίδευσης τα οποία σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν στις 2 επόμενες χρονικές φάσεις του προγράμματος, όπως θα δούμε στη συνέχεια.

Οι κυρίαρχες διαπιστώσεις που προέκυψαν από τα παραπάνω σεμινάρια, οι οποίες αξιοποιήθηκαν στο σχεδιασμό των επόμενων σχετίζονται άμεσα με τους ακόλουθους άξονες:

- με τις τυπολογίες των εκπαιδευτικών όπως προέκυψαν από την ανάλυση των επιμέρους στοιχείων αλλά και από την προοδευτική μετεξέλιξη τους όπως καταγράφηκε στην πορεία των σεμιναρίων.
- με τις βασικές επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών.
- με τις προσδοκίες που οι ίδιοι είχαν από την επιμόρφωση.

Σε κάθε σεμινάριο γινόταν προσπάθεια βελτίωσης του, τόσο σε επίπεδο διδακτικής προσέγγισης και περιεχομένου, όσο και σε οργανωτικό-διαδικαστικό. Για το σκοπό αυτό, αποτέλεσε αναπόσπαστο μέρος του κάθε σεμιναρίου η **αξιολόγηση**. Μια **διαμορφωτική** κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου σε μορφή προφορικής συζήτησης και μια τελική μετά την ολοκλήρωση του σεμιναρίου μέσω της συμπλήρωσης ανώνυμου ερωτηματολογίου. Η γραπτή αξιολόγηση γινόταν με την ολοκλήρωση κάθε σεμιναρίου μέσω ενός ανώνυμου ερωτηματολογίου που καλούνταν να συμπληρώσουν οι εκπαιδευτικοί. Οι άξονες της αξιολόγησης αφορούσαν κάθε φορά τόσο το περιεχόμενο και τη μεθοδολογία του σεμιναρίου, όσο

---

⁵ Ενδεικτικά στο τέλος παραθέτουμε τα ημερήσια προγράμματα από το πρώτο και από το τελευταίο σεμινάριο της πρώτης φάσης του Π.Ο.

και την πρακτική του διάσταση (διαμονή, διατροφή, ξεναγήσεις κλπ). Οι παρατηρήσεις των εκπαιδευτικών αποτύπωναν την εκάστοτε γενική εικόνα και συντελούσαν στο να βελτιωθούν τα μελλοντικά σεμινάρια.

Με την ολοκλήρωση κάθε σεμιναρίου συντάσσονταν μια **απολογιστική έκθεση** (εσωτερική αξιολόγηση) η οποία είχε ως βάση την επεξεργασία των ερωτηματολογίων αξιολόγησης που συμπλήρωναν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί, αλλά και τις απόψεις των επιμορφωτών, των εμπνευστών που συμμετείχαν σε κάθε σεμινάριο. Η κάθε απολογιστική έκθεση αποτελούσε και παραδοτέο του έργου για τη συγκεκριμένη δράση.

Το πρόγραμμα **Παιδεία Ομογενών II** υλοποιήθηκε κατά το χρονικό διάστημα 2002 – 2004. Κατά το διάστημα αυτό, αξιοποιώντας την προηγούμενη εμπειρία, σχεδιάστηκε και εξελίχθηκε η επιμορφωτική διαδικασία και έτσι πέρα από τα σεμινάρια επιμόρφωσης στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, υλοποιήθηκαν παράλληλα σεμινάρια και στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (τα οποία παρακολούθησαν εκπαιδευτικοί από βαλκανικές χώρες) αλλά και στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (για εκπαιδευτικούς κυρίως από τις παρευξείνιες χώρες).

Συνολικά υλοποιήθηκαν 9 επιμορφωτικά σεμινάρια στα οποία επιμορφώθηκαν 235 εκπαιδευτικοί (βλ. πίνακα 8 στο τέλος). Από αυτά ένα υλοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ένα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Δύο σεμινάρια ήταν σεμινάρια **μετεκπαίδευσης**. Τα περιεχόμενα αυτών των σεμιναρίων έδιναν μεγαλύτερη έμφαση στο νέο εκπαιδευτικό υλικό, καθώς είχε ήδη προχωρήσει αρκετά η παραγωγή του. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν σε αυτά τα σεμινάρια πέρα από την ευρύτερη ενημέρωση τους γύρω από το νέο υλικό, είχαν τη δυνατότητα να πάρουν επίσης το υλικό μαζί τους και να παρακολουθήσουν δειγματικές διδασκαλίες μ' αυτό και να κάνουν τις παρατηρήσεις τους.

Παράλληλα με τα σεμινάρια επιμόρφωσης, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση σεμιναρίων **μετεκπαίδευσης** για ομογενείς και αλλογενείς εκπαιδευτικούς αποτέλεσε και τη μεγάλη διαφοροποίηση συγκριτικά με το προηγούμενο πρόγραμμα Παιδεία Ομογενών I.

Τα σεμινάρια μετεκπαίδευσης διαφοροποιήθηκαν από της επιμόρφωσης σε αρκετά σημεία και συγκεκριμένα:

α) Ως προς τη χρονική τους διάρκεια, καθώς ήταν διάρκειας περίπου τεσσάρων μηνών.

β) Ως προς τα ημερήσια προγράμματα τους, καθώς δόθηκε έμφαση στη γλωσσική κατάρτιση των εκπαιδευτικών, ενώ για τη λήψη του πιστοποιητικού μετεκπαίδευσης υποβλήθηκαν σε γραπτές εξετάσεις ή εργασίες.

γ) Ως προς την πιστοποίηση της παρεχόμενης γνώσης.

δ) Ως προς το επίπεδο κατάρτισης των εκπαιδευτικών, καθώς ήταν προαπαιτούμενο για τους συμμετέχοντες η πιστοποίηση της ελληνομάθειάς τους, αλλά και η κατοχή τίτλου σπουδών ΑΕΙ διδασκαλικής κατεύθυνσης, ενώ υπήρχαν και κάτοχοι masters ή διδακτορικών.

ε) Ως προς την επαγγελματική τους κατάσταση εφόσον για τη συμμετοχή τους απαιτούνταν η δέσμευση ενός φορέα ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης για την μετέπειτα απασχόληση τους σε Σχολεία ή Τμήματα ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης για τρία τουλάχιστον έτη και τέλος,

στ) Ως προς τις προσδοκίες που το πρόγραμμα είχε από τους συμμετέχοντες σε αυτά, καθώς στην ουσία οι μετεκπαιδευόμενοι προορίζονταν να λειτουργήσουν πολλαπλασιαστικά στις χώρες διαμονής τους.

Το πρώτο σεμινάριο μετεκπαίδευσης (Μάρτιος-Ιούλιος 2003) ήταν διάρκειας 16 εβδομάδων και το σύνολο των διδακτικών ωρών που παρακολούθησαν οι εκπαιδευτικοί ανήλθε σε 464 ώρες. Οι συμμετέχοντες πέρα από επτά υποχρεωτικά μαθήματα είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν και μαθήματα από το πρόγραμμα Σπουδών της Σχολής Επιστημών Αγωγής ή της Φιλοσοφικής Σχολής.

Το δεύτερο σεμινάριο μετεκπαίδευσης (Μάρτιος-Ιούλιος 2004), που σχεδιάστηκε με βάση την εμπειρία του πρώτου ήταν διάρκειας 15 εβδομάδων με ένα σύνολο 400 διδακτικών ωρών.

Ωστόσο διάφορες οργανωτικές δυσκολίες (όπως για παράδειγμα η έκδοση βίζας για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα κ.λπ.) που προέκυψαν μας οδήγησαν ώστε το πρόγραμμα Παιδεία Ομογενών ΙΙ να τροποποιηθεί και αυτή η μορφή επιμόρφωσης.⁶

Η συμπλήρωση ερωτηματολογίων για κάθε σεμινάριο καθώς και η συγγραφή απολογιστικών εκθέσεων με την ολοκλήρωσή τους, οι οποίες αποτελούσαν μέρος του παραδοτέων της δράσης Προμηθέας, συνεχίστηκε όπως και στην πρώτη φάση του προγράμματος και όπως θα δούμε στη συνέχεια και στην τρίτη φάση.

Η τρίτη φάση του προγράμματος δηλαδή το *Παιδεία Ομογενών ΙΙΙ* υλοποιήθηκε κατά το χρονικό διάστημα 2006 – 2008. Κατά το διάστημα αυτό υλοποιήθηκαν 12 σεμινάρια στα οποία επιμορφώθηκαν συνολικά 387 εκπαιδευτικοί. Από αυτά 3 ήταν σεμινάρια μετεκπαίδευσης (για 75 εκπαιδευτικούς) ενώ 2 υλοποιήθηκαν στο ΑΠΘ και 1 στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων κατά τα πρότυπα του Παιδεία Ομογενών ΙΙ, (βλέπε πίνακα 9 στο τέλος).

Τα σεμινάρια ακολούθησαν σε γενικές γραμμές τις ίδιες δομές με τα προηγούμενα. Ωστόσο υπήρξαν και κάποιες διαφοροποιήσεις όπως:

Η παραγωγή του εκπαιδευτικού υλικού είχε σχεδόν ολοκληρωθεί, ο όγκος του ήταν μεγάλος με αποτέλεσμα αρκετές φορές να παρουσιάζεται η ανάγκη να χωρίζονται σε επιμέρους ομάδες οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί συνήθως ανά βαθμίδες εκπαίδευσης, ώστε να εμβαθύνουν στο υλικό που τους αφορούσε αμεσότερα.

Η δημιουργία φόρουμ (ιστοχώρου) για τους ομογενείς εκπαιδευτικούς όπου τους δίνονταν η δυνατότητα να συζητούν μεταξύ τους αλλά και να ανταλλάσσουν εκπαιδευτικό υλικό ήταν επίσης κάτι νέο σε σχέση με το παρελθόν αν και λειτουργήσε σε πρώτη φάση πιλοτικά.

1.2. Οι αποσπώμενοι εκπαιδευτικοί και η επιμόρφωσή τους

Η δεύτερη ομάδα εκπαιδευτικών που διδάσκει στις διάφορες μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό είναι αυτή των αποσπασμένων εκπαιδευτικών. Για αυτή την κατηγορία εκπαιδευτικών σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε μια ξεχωριστή μορφή επιμόρφωσης. Αυτή της *εισαγωγικής επιμόρφωσης* που υλοποιήθηκε πριν μεταβούν στη χώρα απόσπασής τους και είχε περισσότερο ενημερωτικό χαρακτήρα. Κατά τη διάρκεια του έργου υλοποιήθηκαν συνολικά 8 σεμινάρια στα οποία συμμετείχαν 1.981 προς απόσπαση εκπαιδευτικοί.

Συγκεκριμένα στις τρεις φάσεις του προγράμματος υλοποιήθηκαν⁷:

⁶ Ενδεικτικά παραθέτουμε μετά το ευρετήριο πινάκων, ένα ημερήσιο πρόγραμμα μετεκπαίδευσης.

⁷ Για λεπτομερή συγκεντρωτικά στοιχεία βλέπε πίνακα 10 στο ευρετήριο πινάκων.

• Παιδεία Ομογενών Ι :	3 σεμινάρια για 696 εκπαιδευτικούς.
• Παιδεία Ομογενών ΙΙ :	2 σεμινάρια για 474 εκπαιδευτικούς.
• Παιδεία Ομογενών ΙΙΙ :	3 σεμινάρια για 811 εκπαιδευτικούς.
Σύνολο:	8 σεμινάρια για 1981 εκπαιδευτικούς

Τα σεμινάρια για τους προς απόσπαση εκπαιδευτικούς, ήταν συνολικής διάρκειας περίπου 35 ωρών σε διάστημα μιας εβδομάδας, το καθένα και υλοποιούνταν κάθε φορά στην Αθήνα, σε συνεργασία με το Ι.Π.Ο.Δ.Ε. και τη ΔΠΟΔΕ, ενώ χρηματοδοτούνταν από το πρόγραμμα «Παιδεία Ομογενών». Στα σεμινάρια αυτά το πρόγραμμα Παιδεία Ομογενών ουσιαστικά κάλυπτε το κομμάτι της διδακτικής μεθοδολογικής επιμόρφωσης των συμμετεχόντων (1 με 2 μέρες από το κάθε πενθήμερο σεμινάριο), σε συνεδρίες ολομέλειας ή και παράλληλες (ανάλογα με τις βαθμίδες εκπαίδευσης ή τις χώρες απόσπασης των εκπαιδευτικών). Τις υπόλοιπες ημέρες και ώρες οι εκπαιδευτικοί ενημερώνονταν από υπηρεσιακούς παράγοντες του Υπουργείου Παιδείας, του ΥΠΕΞ, του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και από Συντονιστές Εκπαίδευσης κυρίως για υπηρεσιακά και εκπαιδευτικά θέματα.

Στο πλαίσιο των σεμιναρίων δίδονταν κάθε φορά και το αντίστοιχο διδακτικό υλικό ανάλογα με τη χώρα απόσπασης του κάθε εκπαιδευτικού.

Διαπιστώθηκαν εγγενείς οργανωτικές αδυναμίες στην υλοποίηση των συγκεκριμένων σεμιναρίων που σχετίζονταν: α) με την καθυστέρηση στην ανακοίνωση των αποσπάσεων κάθε χρονιά, β) με την μη συστηματική παρακολούθηση των διαλέξεων από τους εκπαιδευτικούς, γ) με την αξιολόγηση των πεπραγμένων του κάθε σεμιναρίου. Ας υπογραμμιστεί ότι τον Ιούλιο του 2008 που για πρώτη φορά στο πλαίσιο της εισαγωγικής επιμόρφωσης των προς απόσπαση εκπαιδευτικών επιχειρήθηκε μια συστηματική αξιολόγηση του σεμιναρίου, όχι μέσα από μια συζήτηση στην ολομέλεια πράγμα που γινόταν σ' όλα τα προηγούμενα σεμινάρια των αποσπώμενων, αλλά με σχετικό ερωτηματολόγιο, που δόθηκε στους εκπαιδευτικούς, συνάντησε την αρνητική αντιμετώπιση των συμμετεχόντων καθώς θεώρησαν ότι υποβάλλονται σε κάποια μορφή άτυπων εξετάσεων⁸.

1.3. Τηλεπimόρφωση ομογενών και αποσπώμενων εκπαιδευτικών

Όπως, μπορεί να συμπεράνει κανείς, οι παραπάνω μορφές επιμόρφωσης, και ιδιαίτερα η πρώτη (η επιμόρφωση δηλαδή των ομογενών εκπαιδευτικών στην Ελλάδα), είναι πολυδάπανες, απαιτούν μεγάλη οργανωτική προετοιμασία, απασχόληση πολλών ανθρώπων, καθώς και μια σειρά από διοικητικές, γραφειοκρατικές διαδικασίες που πέρα από τις εργατώρες που προϋποθέτουν, συχνότατα αποτελούν και τροχοπέδη για την επιμόρφωση αυτή καθαυτή των εκπαιδευτικών. Παράλληλα λαμβάνοντας υπόψη το ενδεχόμενο το πρόγραμμα και τα σεμινάρια που αυτό περιλαμβάνει, να μην έχουν συνέχεια στη διασπορά, προχωρήσαμε στο σχεδιασμό και μια τρίτης μορφής επιμόρφωσης για τους ομογενείς και αποσπώμενους εκπαιδευτικούς.

Αξιοποιώντας την προϋπάρχουσα εμπειρία, αλλά και τις δυνατότητες που προσφέρει η νέα τεχνολογία, σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε μια μέθοδος *εξ' αποστάσεως επιμόρφωσης* των εκπαιδευτικών σε σύγχρονη και σε ασύγχρονη

⁸ Βλέπε αναλυτικότερα: Ένταξη παιδιών ομογενών στο σχολείο – Παιδεία Ομογενών: Έκθεση πεπραγμένων: Ιανουάριος 2006 – Αύγουστος 2008, Ρέθυμνο Σεπτέμβριος 2008.

μορφή. Η μορφή αυτή επιμόρφωσης σαφώς λιγότερο δαπανηρή από τις δυο προηγούμενες υπολογίζεται ότι έχει μεγαλύτερη βιωσιμότητα από τις προηγούμενες μορφές επιμόρφωσης

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Παιδεία Ομογενών ΙΙ σχεδιάστηκε η δομή και η στοχοθεσία και καθορίστηκε ο χρόνος κατανομής μεταξύ ασύγχρονης και σύγχρονης τηλεπαιμόρφωσης. Στη συνέχεια υλοποιήθηκαν σεμινάρια σε σύγχρονη μορφή τα οποία συνεχίστηκαν και συστηματοποιήθηκαν περισσότερο στο πρόγραμμα Παιδεία Ομογενών ΙΙΙ.

Κύριος στόχος της τηλεπαιμόρφωσης, ήταν η γνωριμία και εξοικείωση των εκπαιδευτικών με τα Προγράμματα Σπουδών και το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος *Παιδεία Ομογενών*. Παράλληλα υπήρξαν και μαθήματα σχετικά με τις μεθόδους διδασκαλίας της Ελληνικής ως Δεύτερης και ως Ξένης γλώσσας, έτσι ώστε να βελτιωθεί η διδακτική ετοιμότητα των εκπαιδευτικών. Η στοχοθεσία των εξ' αποστάσεως σεμιναρίων ήταν πιο περιορισμένη χρονικά, αλλά είχε περισσότερους αποδέκτες.

Ως προς την παρακολούθηση των μαθημάτων, δόθηκαν στους εκπαιδευτικούς οι δύο ακόλουθες δυνατότητες:

α) μέσα από Α/Τ, (αίθουσες τηλεδιάσκεψης) εφόσον είχε εξασφαλιστεί μια κατάλληλη αίθουσα σε μεγάλες πόλεις που διαμένουν οι εκπαιδευτικοί (όπως π.χ. Μελβούρνη, Αδελαΐδα, Σικάγο κ.λπ.),

β) μέσα από την υπηρεσία webcast, η οποία έδινε τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να παρακολουθήσουν τα μαθήματα από το σπίτι τους μέσω του προσωπικού τους Η/Υ. (Μια ενδιάμεση κατάσταση /δυνατότητα, ήταν η μετατροπή εργαστηρίων Η/Υ σε σχολεία, σε προσωρινές Α/Τ με την ανάλογη τεχνική υποστήριξη είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν τα μαθήματα και εκπαιδευτικοί που δεν διέθεταν προσωπικό Η/Υ στο σπίτι.

Έπειτα από πιλοτικές εφαρμογές το χειμώνα του 2006 το πρόγραμμα προχώρησε σε μια πιο συστηματική εφαρμογή της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα σχεδιάστηκε ένα «πακέτο» 22 διδακτικών ωρών, το οποίο χωρίστηκε σε έντε θεματικούς άξονες.) και εφαρμόστηκε σε τρεις διαφορετικές γεωγραφικές ζώνες ανά τον κόσμο:

α) Ωκεανία, β) Ευρώπη-Αφρική γ) Βόρεια –Νότια Αμερική.

Στον πίνακα 11 στο τέλος, παρουσιάζονται οι θεματικοί άξονες, οι διδακτικές ώρες που διαρκεί ο κάθε άξονας καθώς και τα γνωστικά αντικείμενα με τους διδάσκοντες που τα παρουσιάζουν. Αυτό το πακέτο των 22 ωρών εφαρμόστηκε στις τρεις γεωγραφικές ζώνες: αρχικά σε Αυστραλία, έπειτα σε ευρωπαϊκές αφρικανικές χώρες και Τουρκία και ολοκλήρωσε τον κύκλο του στις ΗΠΑ. Στον τελευταίο πίνακα 12 παρουσιάζονται τα συγκεντρωτικά στοιχεία της συγκεκριμένης επιμορφωτικής δραστηριότητας.

Όλα τα παραπάνω δόμησαν τη δράση Προμηθέας. Επιχειρώντας να κάνουμε μια συστηματοποίηση των μορφών επιμόρφωσης συσχετίζοντας τις με τις έννοιες *χώρος, χρόνος και κατάρτιση* προκύπτει ο ακόλουθος πίνακας:

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ		
<i>Τόπος</i>	<i>Χρονική διάρκεια</i>	<i>Κατάρτιση</i>
1. Χώρες διαμονής	3 εβδομάδων (επιμόρφωση)	Εισαγωγική επιμόρφωση
2. Πανεπιστήμια Ελλάδας	1 μήνας ή 4μηνο (μετ/ση)	Ενδοσχολική* επιμόρφωση
3. Τηλεκπαίδευση	1,2, ή 3 ημερών	Μετεκπαίδευση

* με τον όρο ενδοσχολική επιμόρφωση εννοούμε *in service training*.

2. Συνολικά Συμπεράσματα για τη δράση Προμηθείας 1997-2008

Μέσα από τις διαφορετικές μορφές επιμόρφωσης που έχουν μέχρι τώρα υλοποιηθεί, αλλά και μελετώντας τις ομάδες των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν σε κάθε σεμινάριο, έχουμε εξάγει μερικά ενδιαφέροντα συμπεράσματα. Παράλληλα μέσα από όλες αυτές τις πολυεπίπεδες διαδικασίες που συνοπτικά παρουσιάσαμε έχουμε καταλήξει σε κάποιες διαπιστώσεις και παραδοχές οι οποίες με της σειρά τους μας οδηγούν σε προτάσεις και θέσεις αναφορικά με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της διασποράς. Όλα αυτά μπορούν να συστηματοποιηθούν με βάση:

- α) Τους αποδέκτες της επιμόρφωσης (δηλαδή τους εκπαιδευτικούς).*
- β) Την οργάνωση και υλοποίηση των σεμιναρίων.*
- γ) Τις προτάσεις για τις μελλοντικές μορφές επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών της διασποράς.*

α) Ως προς τους αποδέκτες της επιμόρφωσης διαπιστώνουμε ότι:

Οι εκπαιδευτικοί σταδιακά βελτιώνονται τόσο όσο ως προς τη μεθοδολογική τους κατάρτιση όσο και ως προς την διδακτική τους ετοιμότητα.

Υπό τη διαπίστωση κοινών αναγκών αλλά και προσδοκιών, παρατηρούμε ότι υπάρχει διαρκής αλληλεπίδραση των εκπαιδευτικών μεταξύ τους, από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές και διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά περιβάλλοντα.

Η επιμόρφωση αποτελεί αφετηρία για την περαιτέρω εμβάθυνση σε θέματα που αφορούν την εκπαίδευση στην ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά.

Οι ομογενείς εκπαιδευτικοί συνέβαλαν αποφασιστικά στη διαμόρφωση και προσαρμογή του εκπαιδευτικού υλικού στις δικές τους διδακτικές περιστάσεις, αναδεικνύοντας διαφορές και ομοιότητες σε διαφορετικά περιβάλλοντα.

β) Ως προς την οργάνωση και υλοποίηση των σεμιναρίων διαπιστώνουμε ότι:

Συνυπάρχουν κοινές επιμορφωτικές ανάγκες, αλλά ταυτόχρονα και σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών.

Η ανατροφοδότηση και η εμπειρία με τους μάχιμους εκπαιδευτικούς κατευθύνει πλέον και αναδιαμορφώνει συνεχώς το περιεχόμενο αλλά και την οργάνωση των σεμιναρίων.

Ο αριθμός και η ποικιλότητα των σεμιναρίων, συντέλεσαν αποφασιστικά στο να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός εξειδικευμένος στην επιμόρφωση των ομογενών και των προς απόσπαση εκπαιδευτικών.

γ) Ως προς τις μελλοντικές μορφές επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών της διασποράς.

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της διασποράς, εφόσον δεχόμαστε ότι είναι συνυφασμένη με την συνολική εκπαιδευτική διαδικασία, πρέπει να ενισχυθεί, να συστηματοποιηθεί, και να διαφοροποιηθεί παίρνοντας κάθε φορά μια πιο στοχευμένη μορφή. Αυτό προϋποθέτει τη θεσμοθέτηση της επιμόρφωσης.

Είναι επίσης σκόπιμη και η διαφοροποίηση των σεμιναρίων ανάλογα με το προφίλ των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών σε αυτά.

Η σύνδεση της επιμορφωτικής διαδικασίας με πρακτικές εφαρμογές αποτελεί ένα χρόνιο αίτημα των ίδιων των εκπαιδευτικών της διασποράς, αλλά και μια επιτακτική ανάγκη. Αυτή μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα μέσα από την οργάνωση επιτόπιων σεμιναρίων σε κάθε χώρα.

Είναι αναγκαία η αξιοποίηση /μετουσίωση της επιμορφωτικής εμπειρίας μέσω της μεταξιολόγησης της. Δηλαδή η εμπειρία από όλες τις επιμορφωτικές

δραστηριότητες καλό θα ήταν κάποια στιγμή να αξιοποιηθεί και σε μια συστηματική προσπάθεια αξιολόγησης η οποία με τη σειρά της θα αποτελέσει τον «οδηγό» για την οργάνωση των επόμενων σεμιναρίων και μορφών επιμόρφωσης στο μέλλον.

Βιβλιογραφία

- Παιδεία Ομογενών - Τελική έκθεση της Φυσικής Προόδου του έργου για την περίοδο: Ιούνιος 1997 – Ιούνιος 2000, ΕΔΙΑΜΜΕ, Ρέθυμνο 2000.
- Έκθεση πεπραγμένων του έργου Παιδεία Ομογενών, Σεπτέμβριος 2002 – Δεκέμβριος 2004. ΕΔΙΑΜΜΕ, Ρέθυμνο Φεβρουάριος 2005.
- Έργο: Ένταξη παιδιών ομογενών στο σχολείο – Παιδεία Ομογενών: Έκθεση πεπραγμένων: Ιανουάριος 2006 – Αύγουστος 2008, Ρέθυμνο Σεπτέμβριος 2008.
- Πετράκη Κυριακή (2003). Επιμόρφωση ομογενών εκπαιδευτικών σε ελληνικά πανεπιστήμια: το κοινωνικοπολιτισμικό και επαγγελματικό τους προφίλ. ΕΔΙΑΜΜΕ, 2003, Ρέθυμνο.

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Τυπολογία ΟΕ με βάση την κατάρτισή τους

Με διδασκαλική κατάρτιση	Χωρίς διδασκαλική κατάρτιση
1. Πτυχίο ΑΕΙ (Ελλάδας)	1. Πτυχίο ΑΕΙ (Ελλάδας)
2. Πτυχίο ΑΕΙ (ΧΔ)	2. Πτυχίο ΑΕΙ (ΧΔ)
3. Πτυχίο Ακαδημίας (Ελλάδα)	3. Πτυχίο Κολεγίου (ΧΔ)
4. Πτυχίο Κολεγίου (ΧΔ)	4. Πτυχίο κατώτερης σχολής (Ελλ.)
5. Πτυχίο ΑΕΙ & Master ή διδασκτορικό ή 2 ^ο πτυχίο	5. Πτυχίο κατώτερης σχολής (ΧΔ)
	6. Απολυτήριο Λυκείου (Ελλάδας)
	7. Απολυτήριο Λυκείου (ΧΔ)
	8. Άσχετο επάγγελμα
	9. Καμία απολύτως ειδίκευση

Πίνακας 2: Τυπολογία ΟΕ με βάση τη μεταναστευτική τους βιογραφία

Ομογενείς εκπαιδευτικοί
α) Γεννήθηκαν στην Ελλάδα
β) Γεννήθηκαν στη Χ.Δ.
γ) Γεννήθηκαν σε άλλη χώρα, από τη Χ.Δ.

Πίνακας 3: Τυπολογία ΟΕ με βάση την επαγγελματική τους βιογραφία

Ομογενείς εκπαιδευτικοί
α) Επαγγελματίας εκπαιδευτικός Γεννήθηκαν στην Ελλάδα
β) Μη επαγγελματίας εκπαιδευτικός
γ) Εκπαιδευτικός που ασκεί παράλληλο επάγγελμα

Πίνακας 4: Επιμορφωτικά σεμινάρια Ομογενών Εκπαιδευτικών ανά χώρα (επιμορφούμενων στην Ελλάδα)

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	Α Υ Σ Τ Ρ Α Λ Ι Α	Ν Ζ Λ Α Ν Δ Ι Α	Π Λ Α Ι Σ Τ Ι Ν Η	Ν Α Φ Ρ Ι Κ Η	Α Ι Γ Υ Π Τ Ο Σ	Α Ι Θ Ι Ο Π Ι Α	Ζ Α Μ Π Ι Α	Χ Ι Λ Η	Ο Υ Ρ Ο Υ Γ Ο Υ Α Η	Α Ρ Γ Ε Ν Τ Ι Ν Η	Β Ρ Α Ζ Ι Λ Ι Α	Ρ Ο Υ Μ Α Ν Ι Α	Κ Α Ζ Α Κ Σ Τ Α Ν	Ο Υ Κ Ρ Α Ν Ι Α	Τ Ο Υ Ρ Κ Ι Α	Μ Ο Δ Α Β Ι Α	Ρ Ω Σ Ι Α	Λ Ε Υ Κ Ο Ρ Ω Σ Ι Α	Ε Ρ Ζ Ε Γ Ο Β Ι Ν Η	Τ Σ Χ Ι Α	Α Ρ Μ Ε Ν Ι Α	Γ Ε Ω Ρ Γ Ι Α	Α Ζ Ε Ρ Μ Π Ε Κ Ι Σ Τ Α Ν	Ο Υ Ζ Μ Π Ε Κ Ι Σ Τ Α Ν	Β Ο Υ Λ Γ Α Ρ Ι Α	Α Λ Β Α Ν Ι Α	Κ Α Ν Α Δ Α Σ	Η Π Α	Ο Υ Γ Γ Α Ρ Ι Α	Γ Ε Ρ Μ Α Ν Ι Α	Ι Τ Α Λ Ι Α	Μ Β Ρ Ε Τ Α Ν Ι Α	Λ Ε Τ Ο Ν Ι Α	Σ Ο Υ Η Δ Ι Α	Σ Υ Ν Ο Λ Ο			
ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ Ι + "ΓΕΦΥΡΑ" (1997-2001)																																						
28 Δεκεμβρίου 1997 - 18 Ιανουαρίου 1998	33								1	4																												38
29 Ιουνίου 1998-17 Ιουλίου 1998																						8						21	22								51	
27 Δεκεμβρίου 1998- 17 Ιανουαρίου 1999	27			7						1																											35	
2-23 Ιουλίου 1999																	10											15	22							47		
3-23 Ιανουαρίου 2000	25																3					1														29		
5-26 Ιανουαρίου 2001	23	2		1																																26		
ΣΥΝΟΛΟ	108	2	0	8	0	0	0	0	1	5	0	0	0	0	0	0	13	0	0	0	0	9	0	0	0	0	36	44	0	0	0	0	0	0	0	226		
ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΙΙ (2002-2004)																																						
Μάρτιος - Ιούλιος 2003														2	1	2				2	2		1				1									11		
5 – 23 Απριλίου 2003	23	1		2		1	1																					12	14		8		1	1	4	28		
1-21 Ιουλίου 2003																																				40		
1- 20 Ιουλίου 2003												6								3						5									14			
29 Ιουνίου - 13 Ιουλίου												2	8			6					2		1													19		
3 -23 Ιανουαρίου 2004	30	2		4	1																															37		
Μάρτιος - Ιούνιος 2004													4				2				2						1								9			
14-30 Ιουνίου 2004												2	5			6	1				1	5		1			10	16							47			
25 Οκτωβρίου- 5												1	3			1	4					3		1				1					1	14	30			
ΣΥΝΟΛΟ	53	3	0	6	1	1	1	0	0	0	0	6	5	22	0	2	20	1	0	3	4	14	0	4	0	5	25	30	0	8	0	1	2	18	235			
ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΙΙΙ (2006-2008)																																						
13 – 31 Μαρτίου 2006	26	1		1	1			1		2																										32		
8 – 30 Ιουλίου 2006															2												12	18		6		1			39			
8 Ιουλίου-6 Αυγούστου	8			1	1								1				2			2	1					3	4		1		1		2		27			
8 – 30 Ιουλίου 2006																				3						19			1						23			
8 – 30 Ιουλίου 2006												3	3			5				3	5		2												21			
8 – 26 Ιανουαρίου 2007	25	1		4				1		2																									33			
25 Ιουνίου – 15 Ιουλίου															2												15	27		7	1			1	53			
25 Ιουνίου-22 Ιουλίου	7			1													2				1					6	5		3		1		1	27				
1- 20 -Ιουλίου 2007												2	6			4			1	4	4	1	1	7											30			
30 Μαρτίου 19	27		1	1				1		2																										33		
30 Ιουνίου – 20 Ιουλίου												1	2	2		1		1			1		1	2		15	17		1	2	2				48			
30 Ιουνίου-20 Ιουλίου	5			1										1		2				1	1			1		4	2		3						21			
ΣΥΝΟΛΟ	98	2	1	9	2	0	0	2	1	3	4	0	6	13	6	0	16	0	1	6	8	13	1	4	10	19	55	73	1	21	3	5	0	4	387			
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	259	7	1	23	3	1	1	2	2	8	4	6	11	35	6	2	49	1	1	9	12	36	1	8	10	24	116	147	1	29	3	6	2	22	848			

Πίνακας 5: Σύνολα επιμορφωθέντων εκπαιδευτικών ανά χώρα (1997-2008)

ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΜΟΡΦΩΘΕΝΤΩΝ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΝΑ ΧΩΡΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1997-2008				
ΧΩΡΑ	1997-2001	2002-2004	2006-2008	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΖΕΡΜΠΑΪΤΖΑΝ	0	0	1	1
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	0	1	2	3
ΑΙΘΙΟΠΙΑ	0	1	0	1
ΑΛΒΑΝΙΑ	0	5	19	24
ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	5	0	3	8
ΑΡΜΕΝΙΑ	0	4	8	12
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	108	53	98	259
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	0	0	10	10
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	0	0	4	4
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	0	8	21	29
ΓΕΩΡΓΙΑ	9	14	13	36
ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ	0	0	1	1
ΖΑΜΠΙΑ	0	1	0	1
ΗΠΑ	44	30	73	147
ΙΤΑΛΙΑ	0	0	3	3
ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ	0	5	6	11
ΚΑΝΑΔΑΣ	36	25	55	116
ΛΕΤΟΝΙΑ	0	2	0	2
ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑ	0	1	0	1
Μ.ΒΡΕΤΑΝΙΑ	0	1	5	6
ΜΟΛΔΑΒΙΑ	0	2	0	2
Ν ΑΦΡΙΚΗ	8	6	9	23
Ν ΖΗΛΑΝΔΙΑ	2	3	2	7
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	0	0	1	1
ΟΥΖΜΠΕΚΙΣΤΑΝ	0	4	4	8
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	0	22	13	35
ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ	1	0	1	2
ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ	0	0	1	1
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	0	6	0	6
ΡΩΣΙΑ	13	20	16	49
ΣΟΥΗΔΙΑ	0	18	4	22
ΤΟΥΡΚΙΑ	0	0	6	6
ΤΣΕΧΙΑ	0	3	6	9
ΧΙΛΗ	0	0	2	2
ΣΥΝΟΛΟ	226	235	387	848

Πίνακας 6: Σεμινάρια στο εξωτερικό

Έτη	Σεμινάρια	Εκπ/κοί
1998 – 2001	51	2.869
2004	3	240
2006-2007	11	639
2008	21	1.050
Σύνολο	86	4.798

Πίνακας 7: Σεμινάρια επιμόρφωσης ΟΕ στην Ελλάδα (1997-2001)

ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ Ι		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ
28/12/1997 - 18/1/1998	38	Αυστραλία, Λατ. Αμερική (<i>Αργεντινή-Ουρουγουάη</i>)
29/6/1998-17/7/1998	51	Η.Π.Α, Καναδά, Γεωργία
27/12/1998-17/1/1999	35	Αυστραλία, Ν. Αφρική, Αργεντινή
2-23 /7/'99	47	Η.Π.Α, Καναδά, Ρωσία
3-23/ 1/ 2000	29	Αυστραλία
5-26/ 1/ 2001	26	Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία, Ν. Αφρική
ΣΥΝΟΛΟ	226	

Πίνακας 8: Σεμινάρια επιμόρφωσης ΟΕ στην Ελλάδα (2002-2004)

ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΙΙ		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ
Μάρτιος - Ιούλιος 2003 <i>Μετεκπαίδευση</i>	11	Αρμενία, Ρωσία, Ουκρανία, Μολδαβία, Ουζμπεκιστάν, Γεωργία, Καναδάς
5 – 23 / 4 / 2003	28	Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία Ν. Αφρική, Αιθιοπία, Ζάμπια
1-21 / 7/ 2003	40	Η.Π.Α., Καναδά, Γερμανία, Σουηδία, Λετονία, Μ. Βρετανία
1- 20 / 7/ 2003 Παν/μιο Ιωαννίνων	14	Αλβανία, Τσεχία, Ρουμανία
29/6 – 13/7 / 2003 Α.Π.Θ.	19	Ρωσία, Ουκρανία, Καζακστάν, Γεωργία
3/1 – 23/1/ 2004	37	Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία, Ν.& Β. Αφρική
Μάρτιος - Ιούνιος 2004 <i>Μετεκπαίδευση</i>	9	Καναδάς, Ουκρανία, Ρωσία, Γεωργία
14-30/ 6/ 2004	47	Η.Π.Α., Καναδάς, Αρμενία, Γεωργία, Ρωσία, Καζακστάν, Λευκορωσία Ουκρανία, Ουζμπεκιστάν.
25/10 – 5/11 - 2004	30	Σουηδία, Λετονία, Παρευξείνιες χώρες
ΣΥΝΟΛΟ	235	

Πίνακας 9: Σεμινάρια επιμόρφωσης ΟΕ στην Ελλάδα (2006-2008)

ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΙΙΙ		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ
13 – 31 Μαρτίου 2006	32	Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία Β & Ν. Αφρική, Αργεντινή, Χιλή
8 – 30 Ιουλίου 2006	39	ΗΠΑ, Καναδά, Γερμανία, Μ. Βρετανία, Τουρκία
8 Ιουλίου –6 Αυγούστου 2006 (Μετεκπαίδευση)	27	ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Γερμανία, Μ. Βρετανία, Β & Ν. Αφρική, Σουηδία, Ουκρανία, Ρωσία, Γεωργία
8 – 30 Ιουλίου 2006 (Παν/ μιο Ιωαννίνων)	23	Αλβανία, Τσεχία, Ουγγαρία
8 – 30 Ιουλίου 2006 (Α.Π.Θ)	21	Ρωσία, Γεωργία, Ουκρανία, Αρμενία, Καζακστάν, Ουζμπεκιστάν
8 – 26 Ιανουαρίου 2007	33	Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία , Ν. Αφρική, Βραζιλία, Ουρουγουάη
25 Ιουνίου – 15 Ιουλίου 2007	53	ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Γερμανία, Μ. Βρετανία, Ν. Αφρική, Σουηδία, Ρωσία, Γεωργία, Τουρκία
25 Ιουνίου – 22 Ιουλίου 2007 (Μετεκπαίδευση)	27	ΗΠΑ, Καναδά, Αυστραλία, Γερμανία, Μ. Βρετανία, Ν. Αφρική, Σουηδία, Ρωσία, Γεωργία, Ιταλία
1- 20 -Ιουλίου 2007 (Α.Π.Θ)	30	Ρωσία, Γεωργία, Ουκρανία, Αρμενία, Καζακστάν, Κιργιζία, Ουζμπεκιστάν, Τσεχία, Αζερμπαϊτζάν, Βουλγαρία
30 Μαρτίου 19 Απριλίου 2008	33	Αυστραλία Λ. Αμερική, Β.& Ν. Αφρική
30 Ιουνίου – 20 Ιουλίου 2008	48	Καναδά, Γερμανία, μ. Βρετανία, Ιταλία Τουρκία, Ουκρανία, Καζακστάν, Ρωσία, Βουλγαρία, Ουζμπεκιστάν, Γεωργία & Ερζεγοβίνη
30 Ιουνίου – 20 Ιουλίου 2008 (Μετεκπαίδευση)	21	ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία, Ν. Αφρική, Γερμανία, Γεωργία, Ρωσία, Ουκρανία, Αρμενία, Βουλγαρία.
ΣΥΝΟΛΟ	387	

Πίνακας 10: Σεμινάρια αποσπώμενων εκπ/κών (1998-2008)

Παιδεία Ομογενών Ι	Αριθ.εκπ/κών
27-31/7/1998	200
26-30/7/1999	250
2-12/7/2001	246
Σύνολο	696
Παιδεία Ομογενών ΙΙ	
23-27/7/2003	272
20-26/6/2004	202
Σύνολο	474
Παιδεία Ομογενών ΙΙΙ	
10 – 15 Ιουλίου 2006	259
23-27 Ιουλίου 2007	330
7 -12 Ιουλίου 2008	222
Σύνολο	811
Γενικό Σύνολο	1.981

Πίνακας 11: Θεματικοί κύκλοι τηλεπαιδείας (Παιδεία Ομογενών III)

Θεματικοί Κύκλοι	Περιεχόμενα	Διδακτικές ώρες
Α' Κύκλος	Θεωρητικό Πλαίσιο & Προγράμματα Σπουδών, Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα, Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα, Διαπιστωτικά Κριτήρια	6 ώρες
Β' Κύκλος	ΕΔΓ*: Διδακτική Αξιοποίηση των νέων Βιβλίων	4 ώρες
Γ' Κύκλος	ΕΞΓ*: Διδακτική Αξιοποίηση των νέων Βιβλίων	4 ώρες
Δ' Κύκλος	Στοιχεία Ιστορίας και πολιτισμού Θεωρία και Πράξη	4/ωρες
Ε' Κύκλος	Εκπαιδευτικά Πολυμέσα	2 ώρες
	Αποτίμηση	2 ώρες
Σύνολο		22 ώρες

Πίνακας 12: Σεμινάρια τηλεπαιδείας (Παιδεία Ομογενών III)

Σεμινάρια σε Αυστραλία (1 – 22 Νοεμβρίου 2006)		
Μέθοδος τηλεπαιδείας	Χώρες - Πόλεις	Αριθμός εκπ.
μέσω της υπηρεσίας WEBCAST	Adelaide Sydney Renmark Melbourne	21
σε Αίθουσες Τηλεδιάσκεψης	Μελβούρνη: (La Trobe University):	19
	Αδελαΐδα: (St. George College)	20
Σεμινάρια σε Ευρώπη & Αφρική (28 Νοεμβρίου 15 Δεκεμβρίου 2006)		
μέσω της υπηρεσίας WEBCAST	Γερμανία, Ρωσία Σουηδία, Δανία, Τουρκία, Αίγυπτος, Βέλγιο, Τσεχία, Γεωργία, Μ. Βρετανία, Ολλανδία	70
σε Αίθουσες Τηλεδιάσκεψης	Ντίσελντορφ (Σχολείο)	18
	Bielefeld (Σχολείο)	15
Σεμινάρια σε ΗΠΑ & Καναδά (30 Απριλίου 17 Μαΐου 2007)		
μέσω της υπηρεσίας WEBCAST	ΗΠΑ: Chicago, Dallas, Philadelphia New York, Florida, Wilmington, Boston Brooklyn, Levittown, Brunswick ΚΑΝΑΔΑΣ: Montreal	20
σε Αίθουσες Τηλεδιάσκεψης	Νέα Υόρκη: (Σχολείο Αγίου Δημητρίου)	10
	Σικάγο: (Northeastern University)	10
Σύνολο κατά προσέγγιση		359

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΔΑΜΑΝΑΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ ΑΠΟ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Δεκ. 1997 - Ιαν. 1998

Συντονιστής: Δημήτριος Καραγιώργος

Γραμματειακή υποστήριξη: Μαρία Παπαθανασίου

Χρονική περίοδος: 28/12/1997 - 18/1/1998

Δευτέρα 29-12-97

Υποδοχή από τον υπεύθυνο του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών» (Μ. Δαμανάκης)
Καλωσόρισμα και συνολικός προσανατολισμός-ενημέρωση για το πρόγραμμα της εδώ παραμονής τους (Δ. Καραγιώργος)

13.00 Υποδοχή από τις πρυτανικές αρχές, τον Κοσμήτορα της Σχολής των Επιστημών της Αγωγής και τον Διευθυντή του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών»

Γεύμα 14.00 Αχίλλειο

Απόγευμα Γνωριμία με την πόλη του Ρεθύμνου

20.30 Δείπνο Ταβέρνα

Τρίτη 30-12-97

Επίσκεψη στο ιστορικό Μοναστήρι του Αρκαδίου (Κ. Καρράς, Μ. Παπαθανασίου)

Γεύμα 14.00 Αχίλλειο

Απόγευμα 15.00 Βενετική περίοδος στην Κρήτη: Επίσκεψη στην παλιά πόλη και Φορτέτσα (Κ. Καρράς, Μ. Παπαθανασίου)

20.30 Δείπνο Ταβέρνα

Τετάρτη 31-12-97

Επίσκεψη στη Μονή Πρέβελη, Κουρταλιώτικο φαράγγι, Πλακιάς, Σπήλι, Υστερομινωικό Νεκροταφείο Αρμένων (Κ. Καρράς, Μ. Παπαθανασίου)

Γεύμα Πλακιάς

Απόγευμα Ελεύθερο

20.30 Πρωτοχρονιάτικη Βραδιά

Πέμπτη 1-1-98

ελεύθερη- (Πρωτοχρονιά)

Γεύμα 14.00 Αχίλλειο

20.30 Δείπνο Ταβέρνα

Παρασκευή 2-1-98

Γνωριμία με την Αρχαία και τη Νεώτερη Κρήτη: Επίσκεψη στην Ελεύθερνα, Μαργαρίτες, Ανώγεια (Κ. Καρράς, Μ. Παπαθανασίου)

Γεύμα στα Ανώγεια

20.30 Δείπνο Αχίλλειο

Σάββατο 3-1-98

Επίσκεψη στα Σφακιά Βρύσες, Ασκύφου, Χώρα Σφακίων, Φραγκοκάστελλο (Κ. Καρράς, Μ. Παπαθανασίου)

Γεύμα Χώρα Σφακίων

20.30 Δείπνο Αχίλλειο

Κυριακή 4-1-98

Μουσειακή εκπαίδευσης στο Ηράκλειο: μουσείο Λαϊκής Τέχνης - Καζαντζάκη-Ιστορικό- (Α. Καρφόπουλος) Κνωσός, Αρχαιολογικό μουσείο (Α. Χουρδάκης,)

Γεύμα στο Ηράκλειο

Απόγευμα Επίσκεψη στα αξιοθέατα του Ηρακλείου

20.30 Δείπνο Αχίλλειο

Δευτέρα 5-1-98

Ολοήμερη γνωριμία με την Κρήτη: Αγία Γαλήνη, Φαιστός,

Ιερά Μονή Καλυβιανής, Γόρτυνα, Μάταλα (Α. Χουρδάκης, Κ. Καρράς, Μ. Παπαθανασίου)

Γεύμα Στα Μάταλα

20.30 Δείπνο Αχίλλειο

Τρίτη 6-1-98

Των Θεοφανίων- Αγιασμός των Υδάτων

Ι. Μητρόπολη-Λιμάνι Ρεθύμνου

Γεύμα 14.00 Αχιλλείο

Απόγευμα Επίσκεψη στην Πανεπιστημιούπολη του Γάλλου

20.30 Δείπνο Ταβέρνα

Τετάρτη 7-1-98

9.00-14.00 Ενημέρωση -προσανατολισμός στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και στην ατμόσφαιρα της σχολικής τάξης (Β. Λελεδάκη, Ν. Κοντογιάννη Ι. Μητροφάνης, Μ. Δαμανάκης)

Γεύμα 12.00 Αχιλλείο

Απόγευμα 16.00 Ενημέρωση -προσανατολισμός στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και στην ατμόσφαιρα της σχολικής τάξης (Β. Λελεδάκη, Ν. Κοντογιάννη Ι. Μητροφάνης)

20.30 Δείπνο Ταβέρνα

Πέμπτη 8-1-98

9.00-14.00 Παρακολούθηση κανονικών μαθημάτων σε Γυμνάσια και Λύκεια του Ρεθύμνου

Γεύμα 12.00 Αχιλλείο

Απόγευμα 16.00 Άτυπος συγχρωτισμός με τα παιδιά του Ρεθύμνου: Μύηση στις εξωσχολικές δραστηριότητές τους

20.30 Δείπνο και Δεξίωση από το Δήμαρχο Ρεθύμνης κ. Αρχοντάκη

Παρασκευή 9-1-98

9.00-14.00 Παρακολούθηση κανονικών μαθημάτων σε Γυμνάσια και Λύκεια του Ρεθύμνου

Γεύμα 12.00 Αχιλλείο

Απόγευμα 16.00 Άτυπος συγχρωτισμός με τα παιδιά του Ρεθύμνου: Μύηση στις εξωσχολικές δραστηριότητές τους

20.30 Δείπνο Ταβέρνα

Σάββατο 10-1-98

Βιωματική προσέγγιση της Νεώτερης Ελληνικής Ιστορίας: Επίσκεψη στα Χανιά (Συμμαχικό Νεκροταφείο - Τάφοι Βενιζέλων - Γερμανικό Νεκροταφείο Μάλεμε) (Β. Χαρωνίτης)

Γεύμα Χανιά

Απόγευμα Επίσκεψη στην παλιά πόλη και στο Λαογραφικό μουσείο των Χανίων (Β. Χαρωνίτης)

20.30 Δείπνο Αχιλλείο

Κυριακή 11-1-98

Επίσκεψη στις Αρχάνες και το Ηράκλειο (Κ. Καρράς, Μ. Παπαθανασίου)

Γεύμα στο Ηράκλειο

Απόγευμα Επίσκεψη στα αξιοθέατα του Ηρακλείου

20.30 Δείπνο Αχιλλείο

Δευτέρα 12-1-98

9.00-14.00 Παρακολούθηση κανονικών μαθημάτων σε Γυμνάσια και Λύκεια του Ρεθύμνου

Γεύμα 14.00 Αχιλλείο

Απόγευμα Άτυπος συγχρωτισμός με τα παιδιά του Ρεθύμνου: Μύηση στις εξωσχολικές δραστηριότητές τους

20.30 Δείπνο Ταβέρνα

Τρίτη 13-1-98

9.00-14.00 Παρακολούθηση κανονικών μαθημάτων σε Γυμνάσια και Λύκεια του Ρεθύμνου

Γεύμα 14.00 Αχιλλείο

Απόγευμα 15.00 Συζήτηση στα δρώμενα της σχολικής τάξης (Β. Λελεδάκη, Ν. Κοντογιάννη Ι. Μητροφάνης)

20.30 Δείπνο Ταβέρνα

Τετάρτη 14-1-98

9.00-14.00 Παρακολούθηση κανονικών μαθημάτων σε Γυμνάσια και Λύκεια του Ρεθύμνου

Γεύμα 14.00 Αχιλλείο

Απόγευμα 15.00 Άτυπος συγχρωτισμός με τα παιδιά του Ρεθύμνου:

20.30 Δείπνο Μύηση στις εξωσχολικές δραστηριότητές τους
Ταβέρνα

Πέμπτη 15-1-98

9.00-14.00 Παρακολούθηση κανονικών μαθημάτων σε Γυμνάσια και Λύκεια του Ρεθύμνου

Γεύμα 14.00 Αχίλλειο

Απόγευμα Προετοιμασία για Αναχώρηση

20.30 Αποχαιρετιστήρια δεξίωση Αχίλλειο

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ από:
 Η.Π.Α., Καναδά, Γερμανία, Ιταλία, Τουρκία, Μ. Βρετανία,
 Παρευξείνιες χώρες
 30 ΙΟΥΝΙΟΥ – 20 ΙΟΥΛΙΟΥ 2008**

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
 ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
 ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
 2ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
 Εκπαίδευσης και Αρχικής
 Επαγγελματικής Κατάρτισης

Οργανωτική υποστήριξη: Πετράκη Κυριακή & Ιερωνυμάκης Γιάννης

Σάββατο & Κυριακή 28 & 29/06/ 2008 - Αφίξεις Εκπαιδευτικών στο Ξενοδοχείο DIAS

Δευτέρα 30 - 06 – '08	Αμφιθέατρο: Δ7: Κοινή συνεδρία με την ομάδα της μετεκπαίδευσης
09:00 - 11:30	Καλωσόρισμα και γενική ενημέρωση για το επιμορφωτικό σεμινάριο: Συμπλήρωση ερωτηματολογίων (<i>Πετράκη Κ.- Καραγιώργος Δ.</i>)
11: 30 – 12:00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ- Καφές
12: 00 - 14: 30	Συνολική παρουσίαση του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών» (<i>Δαμανάκης Μιχ.</i>)
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
18:00	Ενετοκρατία στην Κρήτη: Γνωριμία με την Παλιά Πόλη του Ρεθύμνου - Ξενάγηση στα σπουδαιότερα μνημεία της πόλης
20:00	Δείπνο-Ξενοδοχείο DIAS
Τρίτη 01- 07 '08	Αίθουσα Καλλιτεχνικών «Φρίξος Θεοδοσάκης»
09: 00 - 11: 30	Το θέατρο ως πρακτική τέχνη στην Εκπαίδευση (<i>Λενακάκης Α.</i>)
11: 30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ- Καφές
12.00-13.30	Θεατρικό Παιχνίδι (μακιγιάζ/ενδυματολογία) (<i>Λενακάκης Α.</i>)
13:45-14:30	Έκθεση και παρουσίαση του Εκπαιδευτικού Υλικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και ως Ξένης Γλώσσας – Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. (Εργαστήριο Καλλιτεχνικών ΠΤΠΕ)
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
20:00	Δείπνο - Ξενοδοχείο DIAS
Τετάρτη 02 - 07 – '08	Αμφιθέατρο Γ2
09: 00 - 11: 30	Προγράμματα Σπουδών και εκπαιδευτικό υλικό για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά (<i>Δαμανάκης Μ.</i>)
11: 30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ- Καφές
12:00-13:30	Προγράμματα Σπουδών και εκπαιδευτικό υλικό για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά (<i>Δαμανάκης Μ.</i>)
15: 00	Γεύμα-Ξενοδοχείο DIAS
20:00	Δείπνο-Ξενοδοχείο DIAS
Πέμπτη 03 07 – '08	Αίθουσα Τηλεδιασκέψεων
09:00 - 11: 00	Νέες Τεχνολογίες και εκπαίδευση από απόσταση: Τηλεπιμόρφωση ομογενών εκπαιδευτικών (<i>Αναστασιάδης Π.</i>)
11: 00 - 11: 30	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ- Καφές
11: 30 - 12: 30	Νέες Τεχνολογίες & εκπαίδευση από απόσταση: (συνέχεια)
12: 30- 14:30	Αίθουσα: Εργαστήριο Ο/Α Παρουσίασή του Φόρουμ των εκπαιδευτικών και εξοικείωση με το περιβάλλον του. (<i>Πετράκη Κ. Αναγνωστάκης Σ.</i>)
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
20: 00	Δείπνο - Ξενοδοχείο DIAS

Παρασκευή 04 - 07 - '08	Αμφιθέατρο Γ2
	09:00 –11:30 ΕΔΓ:Παρουσίαση του εκπαιδευτικού υλικού για το 3 ^ο επίπεδο (Παπαδογιαννάκης Ν., Νικολουδάκη Ελ.)
11: 30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ- Καφές
12:00 - 14:30	Ομάδες Εργασίας (Παπαδογιαννάκης Ν., Νικολουδάκη Ελ.)
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
16:00	Επίσκεψη στη Μονή Πρέβελη – Ξενάγηση στο Μοναστήρι
20:00	Δείπνο - Ξενοδοχείο DIAS
Σάββατο 05- 07- '08	Αμφιθέατρο Δ7
09: 00 - 11: 30	Έναρξη Εργασιών του Συμποσίου: « Ημερήσια σχολεία στη Διασπορά »
11:30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ – Καφές
12:00 -	Συνέχεια Εργασιών του Συμποσίου –
14:15	Λήξη των πρωινών Εργασιών
15:00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
18:00- 20:30	Απογευματινές Συνεδρίες του Συμποσίου
21:00	Δείπνο - Ξενοδοχείο DIA S
Κυριακή 06- 07 – '08	Αμφιθέατρο Δ7
09:00 - 11: 30	Παρακολούθηση των εργασιών του Συμποσίου
11:30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ – Καφές
12:00 – 15:00	Συνέχεια και λήξη εργασιών του Συμποσίου
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
20:00	Δείπνο - Ξενοδοχείο DIAS
Δευτέρα 07 – 07- '08	Ημερήσια Εκδρομή στα Χανιά
09: 00	Β' Παγκ. Πόλεμος: Ιστορική προσέγγιση-Συμμαχικό Νεκροταφείο - Μάλεμε -Τάφοι Βενιζέλων Ξενάγηση στην παλιά πόλη των Χανίων
14: 00	Γεύμα Ταβέρνα (Λιμάνι Χανίων)
20:00	Επιστροφή στο Ρέθυμνο Δείπνο-Ξενοδοχείο DIAS
Τρίτη 08– 07- '08	Αμφιθέατρο Γ2
09:00 - 11: 30	ΕΔΓ: Παρουσίαση του υλικού για το 4 ^ο επίπεδο της ΕΓ2 «Βήματα Μπροστά Ι – ΙΙΙ (Χατζηδάκη Α.)
11: 30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ- Καφές
12:00- 13:30	ΕΔΓ:Παρουσίαση του υλικού για το 4 ^ο επίπεδο της ΕΓ2 «Βήματα Μπροστά Ι ΙΙΙ (Χατζηδάκη Α.)
13:30 - 14:30	Ενδιάμεση- διαμορφωτική Αξιολόγηση (Καραγιώργος,)
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
20: 00	Δείπνο - Ξενοδοχείο DIAS
Τετάρτη 09– 07- '08	Αμφιθέατρο Γ2
09:00 – 11:30	Παρουσίαση του υλικού για τη Διδασκαλία της ΕΓ2 σειρά: «Μαργαρίτα» (Χατζηπαναγιωτίδη Α.)
11:30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ – Καφές
12:00 – 14:30	Παρουσίαση του υλικού για τη Διδασκαλία της ΕΓ2 σειρά: «Μαργαρίτα»
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
16:30	Τουρκοκρατία στην Κρήτη: Επίσκεψη στη Μονή Αρκαδίου
20:00	Δείπνο - Ξενοδοχείο DIAS

Πέμπτη 10- 07- '08	Αμφιθέατρο Γ2
09: 00 - 11: 30	Χρήση των πολυμεσικών εφαρμογών στη διδασκαλία της γλώσσας (Σπαντιδάκης Ι)
11: 30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ- Καφές –
12:00-14:30	Χρήση των πολυμεσικών εφαρμογών στη διδασκαλία της γλώσσας (Σπαντιδάκης Ι.)
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
20:00	Δείπνο - Ξενοδοχείο DIAS
Παρασκευή 11 –07 –'08	Αμφιθέατρο Γ2
09: 00 - 11: 30	Διαχείριση Κρίσεων στη σχολική τάξη (Η. Κουρκούτας)
11: 30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ- Καφές –
12:00-14:30	Διαχείριση Κρίσεων στη σχολική τάξη (Η. Κουρκούτας)
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
20:00	Δείπνο - Ξενοδοχείο DIAS
Σάββατο 12- 07- '08	Ημερήσια Εκδρομή στο Ηράκλειο
09:00-14:00	Μουσειακή Εκπαίδευση: Κνωσός & Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου
14: 00	Γεύμα Ταβέρνα (Ηράκλειο) Τάφος Καζαντζάκη
20:00	Δείπνο - Ξενοδοχείο DIAS
21:00-23:00	<i>Έναρξη εικαστικού προγράμματος: Αίθριο Πανεπιστημίου Κρήτης: 9^ο Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου</i> α) Ουκρανία-Κίεβο: Ελληνικό Σχολείο Νο 94 Κιέβου «Αργοναύτες του 20ου αιώνα» β) Αυστραλία-Αδελαΐδα: Κολλέγιο Αγ. Γεωργίου «Το όνειρο του σκιάχτρου» του Ευγένιου Τριβιζά
Κυριακή 13–07 - '08	ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΜΕΡΑ
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
20:00	Δείπνο - Ξενοδοχείο DIAS
21:00-23:00	<i>Εικαστικό πρόγραμμα: Αίθριο Πανεπιστημίου Κρήτης:</i> α) Η.Π.Α-Ανάπολις Σχολείο «Αγ. Κωνσταντίνου και Ελένης» «Παιδομάζωμα» β) Γεωργία-Τιφλίδα Απογευματινά Σχολεία Εταιρείας Νεοελληνιστών Γεωργίας «Σιμαγδαλένιο» του Αλέξανδρου Αδαμόπουλου
Δευτέρα 14– 07- '08	(Αμφιθέατρο Γ2)
09: 00 - 11: 30	Μεθοδολογικές προσεγγίσεις μάθησης της Πρώτης Ανάγνωσης και Γραφής Θεωρητική προσέγγιση (1 ^ο επίπεδο) (Βάμβουκας Μ.)
11: 30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ- Καφές
12:00-14:30	Μεθοδολογικές προσεγγίσεις μάθησης της Πρώτης Ανάγνωσης και Γραφής Ομάδες Εργασίας (Βάμβουκας Μ.)
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
20:00	Δείπνο - Ξενοδοχείο DIAS
21:00-23:00	<i>Εικαστικό πρόγραμμα: Αίθριο Πανεπιστημίου Κρήτης:</i> α) Σουδάν-Χαρτούμ: Κοντομιχάλειος Σχολή Χαρτούμ «Βαβυλωνία» του Δημήτρη Βυζάντιου β) Η.Π.Α. – Σικάγο Ελληνικά εκπαιδευτήρια Αθηνά «Ερωτόκριτος» του Βισσέντζου Κορνάρου

Τρίτη 15 – 07- '08	Αμφιθέατρο Γ2
09:00 –11:30	Η διδασκαλία της Ιστορίας στα ελληνόπουλα της διασποράς : προβληματισμοί με βάση το παραχθέν υλικό (Χουρδάκης Α.)
11: 30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ- Καφές
12:00 – 13:30	Ομάδες Εργασίας: Η Ελλάδα στον κόσμο: δοκιμαστική εφαρμογή μιας ενότητας (Χουρδάκης και ομάδα εργασίας)
13:30 – 14:30	Εισαγωγή στα κριτήρια αξιολόγησης του εκπ/κού υλικού (Βάμβουκας Μ.)
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
19:45	Δείπνο - Ξενοδοχείο DIAS
21:00-23:00	<i>Εικαστικό πρόγραμμα: Αίθριο Πανεπιστημίου Κρήτης</i> α) Ρωσία- Σταυρούπολη Ελληνικό Σχολείο Σταυρούπολης «Νίκος Ματσουκατίδης» «Το Σπίτι- Το Σπιτάκι» του Σ. Μαρσάκ β) Μ. Βρετανία: Ελληνικό Παροικιακό Σχολείο Μπάρνρετ «Όρνιθες» του Αριστοφάνη
Τετάρτη 16 – 07- '08	Αμφιθέατρο Γ2
09: 00 - 11: 30	Φιλοσοφία, Μεθοδολογία και κύρια σημεία των «Ελληνικά με την παρέα μου Ι» και «Ελληνικά από κοντά» (Κατσιμαλή Γ.)
11: 30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ - Καφές
13:30 - 14:30	Teaching (di) similarities of Structure between Languages: Keys to Greek Grammar (Κατσιμαλή Γ.)
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
21:00-23:00	<i>Εικαστικό πρόγραμμα: Αίθριο Πανεπιστημίου Κρήτης:</i> α) Ν.Αφρική: Ελληνική Κοινότητα Τζέρμιστον & Περιχώρων «Διονύσιος Σολωμός» του Διονυσίου Ρώμα β) Ρουμανία: Ελληνική Κοινότητα Τουλτσέας «Ειρήνη» του Αριστοφάνη
Πέμπτη – 17- 07 -'08	Εργαστήριο Ο/Α
09: 00 - 11: 30...	Πρακτική Εφαρμογή στο εκπαιδευτικό λογισμικό (Σπαντιδάκης – Πετράκη)
11: 30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ – Καφές
12:00- - 14: 30	Πρακτική Εφαρμογή στο εκπαιδευτικό λογισμικό (Σπαντιδάκης – Πετράκη)
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
21:00-24:30	ΑΠΟΝΟΜΗ ΒΡΑΒΕΙΩΝ για το Θεατρικό Φεστιβάλ ΔΕΞΙΩΣΗ Αίθριο Πανεπιστημίου
Παρασκευή 18- 07- '08	Αμφιθέατρο Γ2
09: 00 - 11: 30	Ομάδες Εργασίας Πρακτική άσκηση στο Φορουμ του ΕΔΙΑΜΜΕ (Πετράκη, Αναγνωστάκης Δρανδάκης).
11: 30 - 12: 00	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ – Καφές
12:00-13:30	Απολογισμός και συμπλήρωση ερωτηματολογίων αξιολόγησης (Καραγιώργος Πετράκη, Ιερωνυμάκης).
13:30 – 14:30	Απονομή βεβαιώσεων παρακολούθησης του σεμιναρίου
15: 00	Γεύμα – Ξενοδοχείο DIAS
20:00	Δείπνο αποχαιρετισμού Ξενοδοχείο DIAS
Σάββατο & Κυριακή 19/20 - 07-'08	Αναχωρήσεις των εκπαιδευτικών

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΓΕΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΜΑΡΤΙΟΣ – ΙΟΥΛΙΟΣ 2004**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΗΜΕΡΑ	ΩΡΑ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/-ΟΥΣΑ
ΔΕΥΤΕΡΑ	8: 30- 11:30	Διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας / Πολιτισμού	Χουρδάκης Αντώνης
ΔΕΥΤΕΡΑ	11:30- 14:30	Γλώσσα	Θεοδωρίδου Θεανώ
ΤΡΙΤΗ	8:20-13:30	Σχολική Πρακτική I	Καλογιαννάκη Πέλλα
ΤΕΤΑΡΤΗ	9:00-11:30	Διδασκαλία της ΕΔΓ και ΕΞΓ	Χατζηδάκη Άσπα
ΤΕΤΑΡΤΗ	12:00-15:00	Γλώσσα	Πουλοπούλου Μαρία
ΠΕΜΠΤΗ	11:30-14:00	Διαπολιτισμική Παιδαγωγική & Διδακτική	Δαμανάκης Μιχάλης
ΠΕΜΠΤΗ	14:30 -17:30	Νεοελληνική Λογοτεχνία	Μητροφάνης Γιάννης
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	8:30-11:30	Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές	Αναγνωστάκης Συμεών

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΓΕΝΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ**

ΜΑΡΤΙΟΣ – ΙΟΥΛΙΟΣ 2003

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Β' ΚΥΚΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ (ΜΑΙΟΣ- ΙΟΥΛΙΟΣ 2004)

ΗΜΕΡΑ	ΩΡΑ	ΜΑΘΗΜΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/-ΟΥΣΑ
ΔΕΥΤΕΡΑ	11:30-14:30	Διαπολιτισμική Παιδαγωγική και Διδακτική	Δαμανάκης Μιχάλης
ΤΡΙΤΗ	11:30-14:30	Γλώσσα	Θεοδωρίδου Θεανώ
ΤΕΤΑΡΤΗ	8:30-11:30	Διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας / Πολιτισμού	Χουρδάκης Αντώνης
ΤΕΤΑΡΤΗ	11:30-14:30	Γλώσσα	Πουλοπούλου Μαρία
ΠΕΜΠΤΗ	17:30-20:30	Νεοελληνική Λογοτεχνία	Μητροφάνης Γιάννης
ΠΕΜΠΤΗ	8:20-13:30	Σχολική Πρακτική III	
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	09:00 –12:00	Γλωσσολογία	Χατζηδάκη Άσπα
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	12:00-14:00	Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές	Αναγνωστάκης Συμεών

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΑΠΟΣΠΩΜΕΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ 7-11 ΙΟΥΛΙΟΥ 2008	
	ΔΕΥΤΕΡΑ 7/7/2008
8.30 - 9.00	Εγγραφές
9.00 - 9.20	Χαιρετισμοί: Συρίγος Άγγ. : Ειδικός Γραμματέας ΠΟΔΕ, του ΥΠΕΠΘ, Τσουρούλας Θεόδ. : Πρόεδρος ΠΟΔΕ
9.20 - 9.50	Κρέτσα Α., Προϊσταμένη ΔΙΠΟΔΕ: Διοικητικά θέματα της ΔΙΠΟΔΕ Δημητρίου Κ., Εκπρόσωπος ΣΑΕ, Πρόεδρος Ελληνικών Κοινοτήτων Γερμανίας
9.50 - 10.10	Μπερνίκου Β., Προϊσταμένη Τμήματος Α' ΔΙΠΟΔΕ: Μαθητικά θέματα
10.10-10.30	Δημητρίου Κ., Εκπρόσωπος ΣΑΕ, Πρόεδρος Ελληνικών Κοινοτήτων Γερμανίας: Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στη Γερμανία
10.30-10.50	Ευθυμιάδης Ι. Δρ. Διευθυντής Ελληνικής Παιδείας Αρχιεπισκοπής Αμερικής " Το σύστημα της ελληνικής παιδείας στην Αμερική και ο ρόλος της Ελληνικής Ορθόδοξου Αρχιεπισκοπής στη λειτουργία των Κοινοτικών Σχολείων"
10.50-11.10	Τζανάκης Δ. Εμπειρογνώμονας-Πολιτιστικός Σύμβουλος ΥΠΕΞ: <i>"Εξωτερική</i> <i>πολιτιστική πολιτική"</i>
11.10-11.30	Νικολιδάκη Χρ., ΟΠΑΔ: "Η περίθαλψη των αποσπώμενων στο εξωτερικό"
11.30-12.00	Συζήτηση
12.00 - 12.30	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ
12:30 - 13.15	Αντωνοπούλου Ν. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας: <i>"Πιστοποιητικό</i> <i>Ελληνομάθειας"</i>
13.15-13.45	Γουδήρας Δ., Αναπλ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Μακεδονίας: <i>"Ο ρόλος του</i> <i>εκπαιδευτικού στην εκπαίδευση των ομογενών μεταναστών"</i> .
13.45 - 14.30	Παναγιώτου Κ. Σ.Ε. Deusseldorf & Διαλεκτόπουλος Αθαν.Σ.Ε.Βρυξελλών: <i>"Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση σε Ευρωπαϊκές χώρες"</i>
14.30 - 15.15	Συζήτηση
15: 15 -15:30	Πετράκη Κ. / ΠΟΔΕ / ΔΙΠΟΔΕ: Οργανωτικά θέματα του σεμιναρίου
ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ:	Τσουρούλας Θ., Δημητρόπουλος Γ.
15:30	Γεύμα

ΤΡΙΤΗ 08/07/2008		
Εισηγήσεις από Συντονιστές Εκπαίδευσης		
ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ		
9.00 - 09.30	Δαμανάκης Μιχ. : "Φορείς και Μορφές Ελληνόγλωσσας Εκπαίδευσης στο Εξωτερικό "	
9:30 - 10.30	Παναγιώτου Κ. , Συντονιστής Εκπ/σης Ντύσσελτορφ, Χατζησαββίδης Π. , Συντονιστής Εκπ/σης Βερολίνου (β' βάθμιας) : "Ελληνικά Σχολεία και Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας στη Γερμανία" Κώτσης Η. Συντονιστής Εκπ/σης Βερολίνου (α' βάθμιας) : "Ευρωπαϊκά Σχολεία Βερολίνου & Υπηρεσιακά Συμβούλια"	
10.30 - 10.50	Νικολιδάκης Ν. Συντονιστής Εκπαίδευσης Σικάγου: "Φορείς και Μορφές Ελληνόγλωσσας Εκπαίδευσης στις ΗΠΑ"	
10:50 - 11.10	Διαλεκτόπουλος Αθ. , Συντονιστής Εκπαίδευσης Βρυξελλών Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στις Κάτω Χώρες	
11.10 - 11.30	Καρατζάς Αν. Συντονιστής Εκπαίδευσης Καίρου: "Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στις Αραβικές χώρες"	
11:30- 12:00	Συζήτηση	
12.00 - 12.30	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ	
ΠΑΡΑΛΛΗΛΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΕΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΕΣ		
	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ
12.30-13.30	Συντονιστής Εκπαίδευσης Ντύσσελτορφ Παναγιώτου Κ.	Συντονιστής Εκπαίδευσης Σικάγου Νικολιδάκης Ν.
13.30-14.30	Συντονιστής Εκπαίδευσης Βερολίνου. Χατζησαββίδης Π.	Συντονιστής Εκπαίδευσης Βρυξελλών Διαλεκτόπουλος Αθ.
14.30-15.30	Συντονιστής Εκπαίδευσης Βερολίνου Κώτσης	Συντονιστής Εκπαίδευσης Καίρου Καρατζάς Αν.
ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ:	Δαμανάκης Μιχ. - Παναγιώτου Κων/νος	
15.30	Γεύμα	

ΤΕΤΑΡΤΗ 9/7/2008		
	ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ	
9:00 - 10:00	Δαμανάκης Μιχ.: Παρουσίαση του προγράμματος "Παιδεία Ομογενών"	
10:00 - 11:30	Δαμανάκης Μιχ. - Κατσιμαλή Γ. : "Προγράμματα Σπουδών και εκπαιδευτικό υλικό"	
11:30 - 12:00	Συζήτηση	
12.00 - 12.30	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ	
	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ	ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ
12.30 - 15.00	Βάμβουκας Μιχ.: "Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας" (σειρά: Πράγματα και Γράμματα)	Κατσιμαλή Γ.: "Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και ως Ξένης Γλώσσας" (σειρά: Ελληνικά με την παρέα μου)
15.00 - 15.30	Συζήτηση	Συζήτηση
ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ:	Δαμανάκης Μιχ.	
15.30	Γεύμα	

ΠΕΜΠΤΗ 10/07/2008		
	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
9: 00-11:30	Παπαδογιαννάκης Ν. - Νικολουδάκη Ε.: <i>Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας στο Β' και Γ' επίπεδο (σειρά: Πράγματα και Γράμματα)</i>	Χουρδάκης Α.: <i>Διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού στην Β/θμια εκπ/ση</i>
11:30 -12.00	Συζήτηση	Συζήτηση
12.00-12.30	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ	
	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
12.30 - 14.00	Χουρδάκης Α.: <i>"Διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού στην Α/θμια εκπ/ση"</i>	Παπαδογιαννάκης Ν. - Νικολουδάκη Ε. <i>"Διδασκαλία της Ελληνικής Λογοτεχνίας σε προχωρημένους"</i>
	ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ: ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ & ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	
14.00 - 15.15	Αναστασιάδης Παν. & Πετράκη Κυρ. <i>"Τηλεπιμόρφωση ομογενών και αποσπασμένων εκπαιδευτικών"</i>	
15.15 - 15.30	Συζήτηση	
ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ	Παπαδογιαννάκης Ν.	
15.30	Γεύμα	

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 11/7/2008		
	ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
9:00 -11:45	Χατζηπαναγιωτίδη Α.: <i>Διδασκαλία της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας (σειρά: Μαργαρίτα)</i>	Χατζηδάκη Ασπ.: <i>Διδασκαλία Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας (Βήματα Μπροστά)</i>
11:45 -12: 00	Συζήτηση	Συζήτηση
12:00-12:30	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ	ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ
	ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ: ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ & ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	
12:30 - 13:30	Σπαντιδάκης Ι. & Πετράκη Κυρ.: <i>Παρουσίαση λογισμικού υλικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και ως Ξένης Γλώσσας και Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού</i>	
13:30 - 14:00	Συζήτηση	
14:00 - 15:30	Αξιολόγηση: Συμπλήρωση ερωτηματολογίου από τους συμμετέχοντες	
ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ	Χατζηδάκη Α.	
15.30	Γεύμα	

Πίνακας 11: Θεματικοί άξονες & διδακτικές ώρες σεμιναρίων τηλεκαίτευση

Θεματικοί Κύκλοι	Περιεχόμενα	Διδακτικές ώρες
Α' Κύκλος	Θεωρητικό Πλαίσιο & Προγράμματα Σπουδών, Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα, Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα, Διαπιστωτικά Κριτήρια	6 ώρες
Β' Κύκλος	ΕΔΓ*: Διδακτική Αξιοποίηση των νέων Βιβλίων	4 ώρες
Γ' Κύκλος	ΕΞΓ*: Διδακτική Αξιοποίηση των νέων Βιβλίων	4 ώρες
Δ' Κύκλος	Στοιχεία Ιστορίας και πολιτισμού Θεωρία και Πράξη	4/ώρες
Ε' Κύκλος	Εκπαιδευτικά Πολυμέσα	2 ώρες
	Αποτίμηση	2 ώρες

* ΕΔΓ= Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα

* ΕΞΓ=Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα

Πίνακας 12: Σεμινάρια Συντονιστών Εκπαίδευσης

Ημερομηνία	Τόπος	Αρ. επιμ/νων	Τύπος σεμιναρίου
21-25 Σεπτεμβρίου 1998	Αθήνα	24	Εισαγωγική επιμόρφωση
5-10 Ιουλίου 1999	Ρέθυμνο	24	Επιμόρφωση σε θέματα του Π.Ο.
3-6 Σεπτεμβρίου 2002	Αθήνα	26	Εισαγωγική επιμόρφωση
7-8 Ιουλίου 2003	Ρέθυμνο	23	Επιμόρφωση σε θέματα Π.Ο.
11-23 Ιουλίου 2006	Ρέθυμνο	19	Επιμόρφωση σε θέματα Π.Ο.
28-30 Αυγούστου 2008	Ρέθυμνο	16	Εισαγωγική επιμόρφωση

Παπαλεξοπούλου Ευθυμία

Το πρόγραμμα Παιδεία Ομογενών είχε ως μια βασική ομάδα αναφοράς τους ομογενείς μαθητές. Συγκεκριμένα στο πλαίσιο της δράσης Προμηθέας, διοργανώθηκαν και υλοποιήθηκαν μια σειρά από υποδράσεις που στόχο είχαν την διατήρηση, καλλιέργεια και προώθηση της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού σε μαθητές ελληνικής καταγωγής, που ζουν στο εξωτερικό και φοιτούν σε σχολεία της πρωτοβάθμιας και, κυρίως, της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά και να επιβραβεύσει αυτούς καθώς και αλλοεθνείς μαθητές που μαθαίνουν Ελληνικά και που επιθυμούν να γίνουν κοινωνοί του ελληνικού πολιτισμού.

Πιο συγκεκριμένα, με αφετηρία τη σπουδαιότητα του να βιώσουν οι ομογενείς μαθητές πτυχές του ελλαδικού πλαισίου ώστε να δομήσουν και να επαναπροσδιορίσουν τους δεσμούς με την ελληνική καταγωγή τους, κρίθηκε σκόπιμη η διοργάνωση μιας σειράς επιμέρους προγραμμάτων. Βασικός άξονας των προγραμμάτων αυτών ήταν η συμμετοχή των μαθητών σε δραστηριότητες που οργανώνονταν στο πλαίσιο του έργου και υλοποιούνταν από το Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. του Πανεπιστημίου Κρήτης, στο Ρέθυμνο.

Η βασική στοχοθεσία όλων των προγραμμάτων ήταν αφενός η μύηση των ομογενών μαθητών στη σύγχρονη ελλαδική πραγματικότητα και αφετέρου η προσπάθεια ενδυνάμωσης των ιστορικοπολιτισμικών ελληνογενών στοιχείων. Αυτό πρωτίστως σημαίνει ότι βασικό μέλημα ήταν η επαφή, η γνωριμία, η γνώση και το βίωμα. Η αφετηριακή αυτή στόχευση συγκεκριμενοποιείται μέσα από επιμέρους σκοπούς και συνακόλουθες δράσεις, οι οποίες αποτυπώθηκαν σε τέσσερις διαφορετικούς τύπους προγραμμάτων:

1. *Εκπαιδευτικά προγράμματα ομογενών μαθητών.*
2. *Εκπαιδευτικά προγράμματα για τη στήριξη δικτύων ομογενών και ελλαδικών μαθητών.*
3. *Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου.*
4. *Αδελφοποίηση σχολικών τάξεων.*

Είναι σκόπιμο να επισημανθεί, ότι κοινή επιδίωξη και των τεσσάρων τύπων προγραμμάτων ήταν η ενδυνάμωση των στοιχείων ελληνικότητας των οποίων ήταν φορείς οι ομογενείς μαθητές. Και η ενδυνάμωση αυτή είχε σχέση τόσο με το γνωστικό πεδίο όσο και με το θυμικό και με το κοινωνικό.

Ως προς το 1) Εκπαιδευτικά προγράμματα ομογενών μαθητών:

Τα προγράμματα αυτά υλοποιούνταν στην Ελλάδα (Ρέθυμνο, Πάτρα, Αθήνα) και σε περιόδους που οι μαθητές είχαν διακοπές, δηλαδή για τους μαθητές του νοτίου ημισφαιρίου το μήνα Ιανουάριο και για τους μαθητές του βορείου ημισφαιρίου τους μήνες Ιούλιο-Αύγουστο (βλ. πίνακες στο παράρτημα 4.2.2.2).

Η επιλογή των ομογενών μαθητών που συμμετείχαν στα εκπαιδευτικά προγράμματα, γινόταν κάθε φορά από τους Συντονιστές Εκπαίδευσης βάσει των ακόλουθων κριτηρίων: α) Οι μαθητές να είναι υποχρεωτικά ηλικία 14-18 ετών, β) οι μαθητές να φοιτούν συστηματικά σε κάποια μορφή ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, γ) αναλογική εκπροσώπηση των διαφόρων φορέων ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και των πολιτειών και δ) αναλογική εκπροσώπηση των δύο φύλων.

Κατά την περίοδο 1997-2008 υλοποιήθηκαν συνολικά **είκοσι (20) προγράμματα** στα οποία συμμετείχαν συνολικά **858 μαθητές** από 20 χώρες.

Ως προς το 2) Εκπαιδευτικά προγράμματα για τη στήριξη δικτύων ομογενών και ελλαδιτών μαθητών:

Στα προγράμματα αυτά συμμετείχαν *σχολικές τάξεις* από ελληνόγλωσσες σχολικές μονάδες της διασποράς. Στόχος των προγραμμάτων ήταν να φέρουν τους μαθητές σε επαφή με την ομιλούμενη ελληνική γλώσσα, να γνωρίσουν το ελλαδικό εκπαιδευτικό σύστημα, μέσα από τη φοίτησή τους σε Γυμνάσια-Λύκεια του Ρεθύμνου, να αλληλεπιδράσουν με στοιχεία του ελλαδικού πολιτισμικού πλαισίου αλλά κυρίως να βιώσουν διάφορες πτυχές της ελλαδικής πραγματικότητας.

Η επιλογή των ομογενών μαθητών γινόταν βάσει των κριτηρίων που αναφέρθηκαν παραπάνω. Στο πλαίσιο αυτής της δραστηριότητας συμμετείχαν το 2006 συνολικά 34 μαθητές από Γερμανία (26) και Αυστραλία (8) και το 2007 συνολικά 58 μαθητές από Γερμανία (30), Αυστραλία (7), Μ. Βρετανία (7), Δανία (4), Σουηδία (10).

Οι επιμέρους στόχοι των δύο προαναφερόμενων τύπων προγραμμάτων ήταν: α) να φέρουν τους μαθητές σε επαφή με τη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα (την ομιλούμενη ελληνική γλώσσα, την καθημερινότητα στην Ελλάδα, την εκπαιδευτική πραγματικότητα κ.λπ.), αλλά και να τους δώσουν στοιχεία Ιστορίας και Πολιτισμού, σε συνδυασμό με επισκέψεις σε ιστορικούς και αρχαιολογικούς χώρους, β) η δημιουργία κοινωνικών σχέσεων και η δημιουργία δικτύων επικοινωνίας μεταξύ των ομογενών μαθητών μεταξύ τους καθώς και με ελλαδίτες μαθητές μέσω της φοίτησής τους σε σχολεία του Ρεθύμνου, γ) η σύσφιξη των σχέσεων των ομογενών μαθητών με τον τόπο καταγωγής των οικογενειών τους.

Η επίτευξη της προαναφερόμενης στοχοθεσίας απαιτούσε μια σειρά από δραστηριότητες όπως:

- Παρακολούθηση μαθημάτων στο Πανεπιστήμιο. Οι μαθητές παρακολουθούσαν 1-2 φορές εβδομαδιαίως μαθήματα τα οποία είχαν ως γνωστικό αντικείμενο τόσο την ελληνική γλώσσα και λογοτεχνία όσο και τα στοιχεία ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού. Για το λόγο αυτό και βασικό εργαλείο ήταν το διδακτικό υλικό που είχε παραχθεί στο πλαίσιο του έργου Παιδεία Ομογενών. Επιπρόσθετα, διεξάγονταν μαθήματα αισθητικής και θεατρικής αγωγής ενώ οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να παρακολουθούν μαθήματα διδασκαλίας παραδοσιακών χωρών.

- Φοίτηση σε Γυμνάσια-Λύκεια. Οι μαθητές εντάσσονταν σε σχολικές τάξεις και παρακολούθησαν το ωρολόγιο πρόγραμμά τους 3-4 μέρες την εβδομάδα, με στόχο την άμεση επαφή με την ελλαδική εκπαιδευτική πραγματικότητα και τη δημιουργία σχέσεων με συνομήλικους ελλαδίτες μαθητές. Ειδικότερα η δικτύωση των ομογενών με συνομήλικους ελλαδίτες μαθητές δημιουργούσε κάθε φορά ένα διαφορετικό πλέγμα σχέσεων μέσα από κοινές εξωσχολικές δραστηριότητες αλλά τη διατήρηση επαφών και μετά το πέρας του προγράμματος. Μάλιστα υπήρξαν περιπτώσεις που δημιουργήθηκαν φιλίες και δεν έλειψαν και οι επισκέψεις ελλαδιτών μαθητών στο τόπο διαμονής των ομογενών.

- Εκπαιδευτικές εκδρομές. Μετά τη σχετική προετοιμασία-ενημέρωση, πραγματοποιούνταν επισκέψεις σε ιστορικούς και αρχαιολογικούς χώρους καθώς και ημερήσιες εκδρομές που κάλυπταν ένα ευρύτερο φάσμα ενδιαφερόντων και πολιτιστικών στοιχείων και συνδυάστηκαν με μια πληροφόρηση των μαθητών γύρω από την εκάστοτε ιστορική περίοδο. Δινόταν έτσι η δυνατότητα στους μαθητές να έχουν μια βιωματική προσέγγιση (βιωματική μάθηση) των κοινωνικοπολιτισμικών στοιχείων μέσα από δραστηριότητες που αφορούσαν στη μουσειακή εκπαίδευση, αλλά και στη διασύνδεση των πολυδύναμων εκφάνσεων της ιστορικότητας με το βίωμα.

Για την αποφυγή μιας στατικής και τυπικής γνωριμίας με τα στοιχεία της ελληνικής ιστορίας και του πολιτισμού, οι δραστηριότητες που υλοποιούνταν στηρίζονταν σε μια βασική παραδοχή: Όταν οι ομογενείς μαθητές απλά ακούν, είναι πολύ πιθανό να

ξεχάσουν γρήγορα. Όταν βλέπουν, είναι πολύ πιθανό να θυμούνται περισσότερα. Όταν όμως βιώνουν ενεργά και εμπειρικά, κατανοούν, συνειδητοποιούν και δομούν τα ελληνογενή κοινωνικοπολιτισμικά τους στοιχεία. Και αυτό γιατί οι μαθητές ζουν και κοινωνικοποιούνται σε ένα διαφορετικό εθνοπολιτισμικό πλαίσιο μακριά από την ελλαδική πραγματικότητα.

Ως προς το 3) Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου:

Στα πλαίσια του προγράμματος υλοποιήθηκαν δραστηριότητες που είχαν ως κύριο άξονα την Τέχνη, αλλά ταυτόχρονα στόχευαν και στην καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού, μέσω του θεάτρου, της μουσικής, του χορού, και διαφόρων άλλων εικαστικών δραστηριοτήτων.

Κομβικό σημείο αναφοράς ήταν τα «Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου», στα οποία οι υποψήφιοι θεατρικές ομάδες ομογενών μαθητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ηλικίας 13-18 ετών, καλούνταν να ετοιμάσουν μια παράσταση εμπνευσμένη από αρχαιοελληνικά ή νεοελληνικά θεατρικά κείμενα συμπεριλαμβανομένων και εκείνων της διασποράς. Η επιλογή των θεατρικών ομάδων γινόταν κάθε φορά από την επιτροπή αξιολόγησης αφού πρώτα εξετάζονταν οι φάκελοι υποψηφιοτήτων που περιείχαν dvd, φωτογραφίες της παράστασης, το σενάριο του έργου και το σκεπτικό επιλογής του, τη μουσική επένδυση κ.λπ.

Κατά την περίοδο 1997-2008 υλοποιήθηκαν συνολικά **εννέα (9) Φεστιβάλ** στα οποία έλαβαν μέρος **61 θεατρικές ομάδες με 712 ομογενείς μαθητές** (βλ. πίνακες στο παράρτημα 4.2.2).

Οι βασικοί στόχοι των Θεατρικών Φεστιβάλ ήταν οι εξής: α) η δημιουργία και η καλλιέργεια σχέσεων μεταξύ των ελλαδιτών και των ομογενών μαθητών του εξωτερικού, β) η επαφή και η γνωριμία ομογενών μεταξύ τους από διάφορες χώρες του κόσμου, γ) η εξεύρεση και η προώθηση κοινών ενδιαφερόντων μεταξύ των μαθητών, δ) η βιωματική γνωριμία με τη σύγχρονη ελλαδική πραγματικότητα, ε) η σύνδεση (και αυθόρμητη γνωριμία) του «τότε» με το «τώρα», στ) η αισθητική παιδεία, η ανάπτυξη πρωτοβουλιών για δημιουργία στο χώρο των Καλών Τεχνών, ζ) η επικοινωνία μέσα από το θέατρο που εξαιτίας της δομής του συνιστά τον κατεξοχήν χώρο επαφής, συνεννόησης και ανταλλαγής θέσεων των νέων για τη ζωή, την κοινωνία, τον πολιτισμό, η) η καλλιέργεια της διαπολιτισμικής συνείδησης και θ) η επαφή με τα «κείμενα» που λειτουργούν ως διαχρονικοί φορείς πολιτισμού.

Οι μαθητές ήταν οι βασικοί πρωταγωνιστές των Φεστιβάλ. Οι προετοιμασίες, οι πρόβες, οι εκπαιδευτικές εκδρομές και τα μαθήματα στο Παν/μιο έφερναν τον μαθητή στο επίκεντρο δημιουργώντας παράλληλα και μια δυναμική ανάμεσα στις ομάδες των μαθητών. Η αποκωδικοποίηση των κοινών βιωμάτων της σύγχρονης ελλαδικής πραγματικότητας αλλά κυρίως η βίωση πτυχών της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού μέσα από συμβολισμούς ρόλων και σκηνικών, έδινε τη δυνατότητα στους μαθητές όχι μόνο να ασκηθούν στο κυρίαρχο γλωσσικό πρότυπο (άρθρωση και προφορά ελληνικής γλώσσας) αλλά κυρίως να επαναπροσδιορίσουν τις πολιτισμικές τους συσχετίσεις με το ελλαδικό πλαίσιο.

Προς επίτευξη της προαναφερόμενης στοχοθεσίας, κατά τη διάρκεια της παραμονής των θεατρικών ομάδων στο Ρέθυμνο (2-3 εβδομάδες), υλοποιούνταν δραστηριότητες βασισμένες στους εξής άξονες:

- *Θεατρικές παραστάσεις.* Οι θεατρικές παραστάσεις διεξάγονταν σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο στην Πανεπιστημιούπολη. Τις παραστάσεις παρακολουθούσαν και ομογενείς εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν την ίδια περίοδο στα σεμινάρια επιμόρφωσης και μετεκπαίδευσης ενώ έντονη υπήρξε και η συμμετοχή πολιτών του Ρεθύμνου. Πρέπει να επισημανθεί ότι υπήρχε έντονο το στοιχείο της ευγενούς άμιλλας μεταξύ των ομάδων κάτι που προκύπτει από το κλίμα ενθουσιασμού που

επικρατούσε κατά τη διαδικασία απονομής των θεατρικών βραβείων. Η απονομή επαίνου σε κάθε μαθητή και των βραβείων (Α΄, Β΄ Ανδρικού και Γυναικείου ρόλου, πρωτότυπου σεναρίου, ενδυματολογίας/ κουστουμιών, μουσικής εκτέλεσης, χορογραφίας, τραγουδιού, καλύτερης παράστασης) στόχο είχε την επιβράβευση της προσπάθειας ώστε να εμπνευσθούν οι μαθητές και να συνεχίσουν να μιλούν στο ελληνικό πολιτισμικό πλαίσιο μέσω της θεατρικής τέχνης. Ως προς τις θεατρικές παραστάσεις ως υπογραμμιστεί ότι σε συνεργασία με τους Δήμους Νίκαιας και Κερατσινίου δόθηκαν το θέρος του 1999 από δύο παραστάσεις στους εν λόγω δήμους.

- *Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο*. Τα μέλη των θεατρικών ομάδων παρακολουθούσαν μαθήματα ελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας, ιστορίας και πολιτισμού, θεάτρου και εικαστικών τεχνών. Μέσα από τα κοινά σημεία αναφοράς των θεατρικών ομάδων όπως η ελληνική γλώσσα και το θέατρο, οι μαθητές δραματοποιούσαν λογοτεχνικά κείμενα και οργάνωναν αυτοσχεδιασμούς ενώ παράλληλα, μέσα από τα μαθήματα θεατρικής και αισθητικής αγωγής τα μέλη των θεατρικών ομάδων εκφράζονταν δημιουργικά μέσα από μια διαδικασία πολιτισμικού αλληλοεμπλουτισμού για την παραγωγή ενός κοινού καλλιτεχνικού δημιουργήματος.

- *Εκπαιδευτικές εκδρομές*. Κατά τη διάρκεια της παραμονής των θεατρικών ομάδων στο Ρέθυμνο, πραγματοποιούνταν επισκέψεις σε ιστορικούς και αρχαιολογικούς χώρους της Κρήτης μέσα από τις οποίες δινόταν η ευκαιρία στους μαθητές να γνωρίσουν τον τόπο καταγωγής τους ενώ πρέπει να επισημανθεί ότι οι ξεναγήσεις δεν είχαν μόνο ένα περιγραφικό αλλά και έναν βιωματικό χαρακτήρα (π.χ. δραστηριότητες δραματοποίησης στη Μονή Αρκαδίου και στη Κνωσό).

Ως προς το 4) Αδελφοποίηση σχολικών τάξεων:

Κύριος στόχος της αδελφοποίησης ήταν να φέρει τα ελληνόπουλα της διασποράς σε επαφή και επικοινωνία με τους μαθητές των σχολείων της Ελλάδας και αντιστρόφως. Επίσης, η ανάπτυξη γλωσσικών και κοινωνικών δεξιοτήτων μέσα από την διαδραστική επικοινωνία και την ομαδική εργασία, σε πραγματικό χρόνο, αποτελούσε μια σημαντική συνεισφορά. Απώτερος στόχος ήταν η παρουσίαση του κοινού αποτελέσματος της εργασίας των μαθητών στην Ελλάδα. Δηλαδή, οι ομογενείς επισκέφτηκαν την Ελλάδα και γνώρισαν τους συμμαθητές της αδελφοποιημένης τάξης τους από κοντά.

Σε ένα πρώτο στάδιο καλούνταν σχολεία/τάξεις Β/θμιας εκπαίδευσης στη διασπορά να αναζητήσουν σχολεία/τάξεις στην Ελλάδα που θα ενδιαφέρονταν να συμμετάσχουν στο συγκεκριμένο πρόγραμμα. Βασική προϋπόθεση της αδελφοποίησης ήταν η συνεργασία των τάξεων με στόχο τη δημιουργία μιας από κοινού εργασίας βασισμένης στους ακόλουθους θεματικούς άξονες: α) Ελληνική Ιστορία και Μυθολογία, β) Ελληνική Τέχνη και Λογοτεχνία, γ) Ολυμπισμός-Αθλητισμός, δ) Μετακινήσεις πληθυσμών και ε) Περιβάλλον-οικολογία. Με βασικό εργαλείο τη διαδικτυακή επικοινωνία, οι μαθητές μοιράζονταν τις ιδέες τους, τις εμπειρίες τους, αντάλλαζαν φωτογραφίες, συνέγραφαν από κοινού κείμενα και συνέτασσαν ερωτηματολόγια.

Ως επιβράβευση αυτής της προσπάθειας, οι ομογενείς μαθητές ταξίδευαν στην Ελλάδα για να γνωρίσουν από κοντά τους «εξ αποστάσεως» συνεργάτες τους και διέμεναν στις οικογένειες των «αδελφοποιημένων εταίρων» τους. Κατά τη διάρκεια της παραμονής τους στην Ελλάδα, οι μαθητές των δύο σχολείων συμμετείχαν σε μια σειρά από δραστηριότητες που βασικό στόχο είχαν τη σύσφιξη των σχέσεων μεταξύ ελλαδιτών και ομογενών μαθητών έχοντας ως κομβικό σημείο τον αλληλοεμπλουτισμό των εθνοπολιτισμικών τους αναφορών.

Στην εν λόγω δραστηριότητα συμμετείχαν κατά τα έτη 1998-2000 5-6 μαθητές κάθε χρόνο από τη Μεμβούρνη σε αδελφοποιημένα σχολεία στο Λιτόχωρο Πιερίας.

Το δε Μάιο, του σχολικού έτους 2006/07 αδελφοποιήθηκαν το «2^ο ΕΠΑΛ Περιστερίου» με την «Κοντομιχάλειο Σχολή Χαρτούμ», οπότε και φοίτησαν για δύο εβδομάδες οκτώ (8) μαθητές της Σχολής στο 2^ο ΕΠΑΛ Περιστερίου.

Η ελληνικότητα των ομογενών μαθητών συνιστά ένα πεδίο ποικίλων εθνοπολιτισμικών αναφορών. Ο εμπλουτισμός των αναφορών αυτών τόσο μέσα από το βίωμα πτυχών της σύγχρονης ελλαδικής πραγματικότητας όσο και μέσα από τη μύηση των μαθητών στο αντίστοιχο ιστορικοπολιτισμικό πλαίσιο, αποτέλεσε βασικό άξονα αναφοράς όλων των προγραμμάτων (αναλυτικά στοιχεία στους σχετικούς πίνακες του παραρτήματος 4.2.2.2).

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1: Σύνολο Προγραμμάτων Ομογενών μαθητών και Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου κατά την περίοδο 1997-2008 (Παιδεία Ομογενών Ι, ΙΙ & ΙΙΙ)

ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ Ι		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ		
28/12/ 1997 -18/1/ 1998	37	Αυστραλία, Λατινική Αμερική
29 /6/ 1998-17 /7/ 1998	43	ΗΠΑ, Καναδάς
27 /12 /1998-17 /1/ 1999	37	Αυστραλία Ν. Αφρική
29/6/1998-17/7/ 1998 <i>Πρόγραμμα Πάτρας</i>	48	Γαλλία , Αγγλία, Γερμανία
2-23 /7/1999	63	Η.Π.Α., Καναδάς, Ρωσία
2-25/ 1/ 2000	32	Αυστραλία
17-29/ 9/ 2000	26	Αυστραλία
7-30/ 1/ 2001	23	Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία
30/9 – 14/10/2001	32	Αυστραλία
ΣΥΝΟΛΟ	341	
ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ		
1 ^ο Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου- Ιούνιος 1998	82	ΗΠΑ, Καναδάς. Αυστραλία, Γερμανία, Ουκρανία
2 ^ο Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου- Ιούνιος 1999	55	Αργεντινή, Βέλγιο, Μ. Βρετανία, Η.Π.Α., Γερμανία
3 ^ο Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου- Ιούλιος 2000	52	Αργεντινή , Ν. Αφρική, Ρωσία, Σουηδία
4 ^ο Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου- Ιούνιος 2001	68	Αυστραλία, Γεωργία, Γερμανία, ΗΠΑ (2 ομάδες), Καναδάς
ΣΥΝΟΛΟ Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου	257	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	598	

ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ II		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ		
29/09 – 12/10/ 2002	47	Αυστραλία
5 – 23 / 4 / 2003	39	Αυστραλία, Ν. Αφρική, Αιθιοπία, Αργεντινή
Οκτώβριος- Δεκέμβριος 2003	66	Αυστραλία
3-23 / 1/ 2004	29	Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία, Ν. Αφρική, Αιθιοπία
27/9 – 11/12/ 2004	108	Αυστραλία, Ν. Αφρική, Γερμανία, Ρωσία, Σουηδία.
ΣΥΝΟΛΟ	289	

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ		
5 ^ο Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου- Ιούλιος 2003	92	Η.Π.Α., Καναδάς, Γερμανία, Παρευξείνιες Χώρες, Αυστραλία, Αιθιοπία, Γερμανία, Ουκρανία
6 ^ο Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου- Ιούνιος 2004	80	Αυστραλία, Αιθιοπία, Γερμανία, Γεωργία, ΗΠΑ, Ουκρανία, Καναδάς
ΣΥΝΟΛΟ Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου	172	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	461	

ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ III		
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ	ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ		
13-31 Μαρτίου 2006	43	Αυστραλία, Αφρική, Λατινική Αμερική
Οκτώβρης – Δεκέμβρης 2006	34	Γερμανία, Αυστραλία
6-26 Ιανουαρίου 2007	42	Αυστραλία, Ν. Ζηλανδία, Αφρική και Λατινική Αμερική
Μάιος 2007	8	Σουδάν (Αδελφοποίηση)
Οκτώβρης-Δεκέμβρης 2007	58	Γερμανία, Αυστραλία, Δανία, Μ.Βρετανία, Σουηδία
Μάρτιος – Απρίλιος 2008	43	Χιλή, Βραζιλία, Ουρουγουάη, Αργεντινή, Γιοχάνεσμπουργκ, Αυστραλία, Σουδάν, Κογκό
ΣΥΝΟΛΟ	228	

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ		
7 ^ο Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου – Ιούλιος 2006	83	Γερμανία, Η.Π.Α., Ουζμπεκιστάν, Ν.Αφρική, Γεωργία, Αυστραλία, Ουκρανία, Γαλλία
8 ^ο Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου – Ιούλιος 2007	99	Καναδάς, Ουκρανία, Ρωσία, Βραζιλία, Αυστραλία, Γερμανία, Η.Π.Α., Γεωργία, Τουρκία
9 ^ο Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου – Ιούλιος 2008	101	Αυστραλία, Η.Π.Α. (Σικάγο, Αννάπολις), Ρωσία, Ουκρανία, Γεωργία, Σουδάν, Γιοχάνεσμπουργκ, Μ.Βρετανία, Ρουμανία
ΣΥΝΟΛΟ Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου	283	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	511	

Πίνακας 2: Προγράμματα Ομογενών Μαθητών ανά χώρα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΑΝΑ ΧΩΡΑ																				
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	Ν.ΖΗΛΑΝΔΙΑ	Ν.ΑΦΡΙΚΗ	ΑΙΘΙΟΠΙΑ	ΣΟΥΔΑΝ	ΚΟΝΓΚΟ	ΧΙΛΗ	ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ	ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	ΒΡΑΖΙΛΙΑ	ΡΩΣΙΑ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΚΑΝΑΔΑΣ	ΗΠΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Μ.ΒΡΕΤΑΝΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΔΑΝΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ Ι																				
28 Δεκεμβρίου 1997 -18 Ιανουαρίου 1998	25								12											37
29 Ιουνίου 1998-17 Ιουλίου 1998													18	25						43
27 Δεκεμβρίου 1998-17 Ιανουαρίου 1999	26		11																	37
29 Ιουνίου 1998-17 Ιουλίου 1998 Πρόγραμμα Πάτρας															11	22	15			48
2-23 Ιουλίου 1999											15		16	32						63
2-25 Ιανουαρίου 2000	32																			32
17-29 Σεπτεμβρίου 2000	26																			26
7-30 Ιανουαρίου 2001	21	2																		23
30 Σεπτεμβρίου-14 Οκτωβρίου 2001	32																			32
ΣΥΝΟΛΟ	162	2	11	0	0	0	0	0	12	0	15	0	34	57	11	22	15	0	0	341
ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΙΙ																				
29 Σεπτεμβρίου-12 Οκτωβρίου 2002	47																			47
5 – 23 Απριλίου 2003	27		5	1					6											39
Οκτώβριος- Δεκέμβριος 2003	66																			66
3-23 Ιανουαρίου 2004	22	1	4	2																29
27 Σεπτεμβρίου-11 Δεκεμβρίου 2004	35		15								14					26		18		108
ΣΥΝΟΛΟ	197	1	24	3	0	0	0	0	6	0	14	0	0	0	0	26	0	18	0	289
ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ ΙΙΙ																				
13-31 Μαρτίου 2006	22		7	2	1	1	3		7											43
Οκτώβρης –Δεκέμβρης 2006	8															26				34
6-26 Ιανουαρίου 2007	21	1	8		2		3	3		4										42
Μάιος 2007					8															8
Οκτώβρης-Δεκέμβρης 2007	7															30	7	10	4	58
Μάρτιος – Απρίλιος 2008	19		9		2	1	3	2	4	3										43
ΣΥΝΟΛΟ	77	1	24	2	13	2	9	5	11	7	0	0	0	0	0	56	7	10	4	228
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	436	4	59	5	13	2	9	5	29	7	29	0	34	57	11	104	22	28	4	858

Πίνακας 3: Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου ανά χώρα

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΜΑΘΗΤΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΑΝΑ ΧΩΡΑ																							
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	Ν.ΑΦΡΙΚΗ	ΑΙΘΙΟΠΙΑ	ΣΟΥΔΑΝ	ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ	ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	ΒΡΑΖΙΛΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΟΥΚΡΑΝΙΑ	ΤΟΥΡΚΙΑ	ΡΩΣΙΑ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΟΥΖΜΠΕΚΙΣΤΑΝ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΚΑΝΑΔΑΣ	ΗΠΑ	ΓΑΛΛΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Μ.ΒΡΕΤΑΝΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΣΥΝΟΛΟ
ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ I																							
1 ^ο Φεστιβάλ Μ.Θ. Ιούνιος 1998	8								19							19	20			16			82
2 ^ο Φεστιβάλ Μ.Θ. Ιούνιος 1999						11											11		11	11	11		55
3 ^ο Φεστιβάλ Μ.Θ. Ιούλιος 2000		11				18					11											12	52
4 ^ο Φεστιβάλ Μ.Θ. Ιούνιος 2001	10												11			10	26			11			68
ΣΥΝΟΛΟ	18	11	0	0	0	29	0	0	19	0	11	0	11	0	0	29	57	0	11	38	11	12	257
ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ II																							
5 ^ο Μ.Θ. Ιούλιος 2003					1			1	25		2	1	1	1	1	19	29			11			92
6 ^ο Μ.Θ. Ιούνιος 2004	11		12						15				11			9	11			11			80
ΣΥΝΟΛΟ	11	0	12	0	1	0	0	1	40	0	2	1	12	1	1	28	40	0	0	22	0	0	172
ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ III																							
7 ^ο Φεστιβάλ Μ.Θ. Ιούλιος 2006	12	11							12				11	11			9	7		10			83
8 ^ο Φεστιβάλ Μ.Θ. Ιούλιος 2007	12						10		11	11	11		11			11	11			11			99
9 ^ο Φεστιβάλ Μ. Θ. Ιούλιος 2008	11	9		9				11	9		11		11				19				11		101
ΣΥΝΟΛΟ	35	20	0	9	0	0	10	11	32	11	22	0	33	11	0	11	39	7	0	21	11	0	283
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	64	31	12	9	1	29	10	12	91	11	35	1	56	12	1	68	136	7	11	81	22	12	712

Πίνακας 4: Σύνολο μαθητών που συμμετείχαν σε Προγράμματα Ομογενών Μαθητών ανά χώρα την περίοδο 1997-2008

ΧΩΡΑ	1997-2001	2002-2004	2006-2008	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	162	197	77	436
Ν.ΖΗΛΑΝΔΙΑ	2	1	1	4
Ν.ΑΦΡΙΚΗ	11	24	24	59
ΑΙΘΙΟΠΙΑ	0	3	2	5
ΣΟΥΔΑΝ	0	0	13	13
ΚΟΝΓΚΟ	0	0	2	2
ΧΙΛΗ	0	0	9	9
ΟΥΡΟΥΓΟΥΑΗ	0	0	5	5
ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	12	6	11	29
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	0	0	7	7
ΡΩΣΙΑ	15	14	0	29
ΓΕΩΡΓΙΑ	0	0	0	0
ΚΑΝΑΔΑΣ	34	0	0	34
ΗΠΑ	57	0	0	57
ΓΑΛΛΙΑ	11	0	0	11
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	22	26	56	104
Μ.ΒΡΕΤΑΝΙΑ	15	0	7	22
ΣΟΥΗΔΙΑ	0	18	10	28
ΔΑΝΙΑ	0	0	4	4
ΣΥΝΟΛΟ	341	289	228	858

Πίνακας 5: Σύνολο μαθητών που συμμετείχαν σε Φεστιβάλ Μαθητικού Θεάτρου ανά χώρα την περίοδο 1997-2008

ΧΩΡΑ	1997-2001	2002-2004	2006-2008	ΣΥΝΟΛΟ
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	18	11	35	64
Ν.ΑΦΡΙΚΗ	11	0	20	31
ΑΙΘΙΟΠΙΑ	0	12	0	12
ΣΟΥΔΑΝ	0	0	9	9
ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ	0	1	0	1
ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	29	0	0	29
ΒΡΑΖΙΛΙΑ	0	0	10	10
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	0	1	11	12
ΟΥΚΡΑΝΙΑ	19	40	32	91
ΤΟΥΡΚΙΑ	0	0	11	11
ΡΩΣΙΑ	11	2	22	35
ΑΡΜΕΝΙΑ	0	1	0	1
ΓΕΩΡΓΙΑ	11	12	33	56
ΟΥΖΜΠΕΚΙΣΤΑΝ	0	1	11	12
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	0	1	0	1
ΚΑΝΑΔΑΣ	29	28	11	68
ΗΠΑ	57	40	39	136
ΓΑΛΛΙΑ	0	0	7	7
ΒΕΛΓΙΟ	11	0	0	11
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	38	22	21	81
Μ.ΒΡΕΤΑΝΙΑ	11	0	11	22
ΣΟΥΗΔΙΑ	12	0	0	12
ΣΥΝΟΛΟ	257	172	283	712

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4.2.3

ΔΙΑΧΥΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Ανδρεαδάκης Νικόλαος

1. Εισαγωγή

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών» δημιουργήθηκε ιστοχώρος στον οποίο είναι αναρτημένα τα παραδοτέα του έργου συμπεριλαμβανομένου του συνόλου του εκπαιδευτικού υλικού σε έντυπη και ψηφιακή μορφή. Κατά το 3^ο δεκαήμερο του Ιουλίου 2009, δημιουργήθηκαν πλέον στο ΕΔΙΑΜΜΕ δυο βάσεις δεδομένων -φυλλομετρητές οι οποίες είναι συνδεδεμένες αυτόματα με τις διάφορες ιστοσελίδες του προγράμματος παρέχοντας έτσι ενδιαφέροντα και κυρίως χρήσιμα στατιστικά στοιχεία σχετικά με την επισκεψιμότητα των ιστοσελίδων. Τα δεδομένα που συλλέγονται προσφέρουν ιδιαίτερα κρίσιμη πληροφόρηση, εφόσον μπορούν να αξιοποιηθούν προς την κατεύθυνση της αξιολόγησης, αλλά και της διατύπωσης προτάσεων για τη βελτίωση ορισμένων πτυχών του προγράμματος.

Μια πρώτη γενική βάση στατιστικών στοιχείων αφορά στην επισκεψιμότητα του συνόλου των ιστοσελίδων του προγράμματος, όπως είναι: οι δράσεις του προγράμματος, οι επιστημονικές μελέτες, το εκπαιδευτικό υλικό, οι τηλεοπτικές εκπομπές, η τηλεεκπαίδευση, κ.λπ.. Τα στατιστικά στοιχεία που συγκεντρώνονται, είναι πολλά και ποικίλα, όπως: αριθμός επισκεπτών (ανά ώρα, μέρα, μήνα ή έτος), αριθμός & διάρκεια επισκέψεων, χώρες προέλευσης χρηστών, φράσεις-κλειδιά που χρησιμοποιούνται κατά τις αναζητήσεις, κ.λπ.

Μια δεύτερη βάση δεδομένων αφορά αποκλειστικά και μόνο στο εκπαιδευτικό υλικό που παράγεται στο πλαίσιο της δράσης I «Αθηνά» του προγράμματος. Η βάση μάλιστα αυτή δεν αφορά στην επίσκεψη απλώς των ιστοσελίδων που αφορούν στο εκπαιδευτικό υλικό, αλλά σε χρήστες οι οποίοι επισκέπτονται τις ιστοσελίδες και στη συνέχεια «κατεβάζουν» και αποθηκεύουν εκπαιδευτικό υλικό. Έτσι, αν ένας χρήστης επισκεφθεί π.χ. την ιστοσελίδα που αφορά στο διδακτικό εγχειρίδιο «Μαργαρίτα III» και φυλλομετρήσει απλώς ή μελετήσει επί τόπου το εγχειρίδιο, τότε αυτός καταγράφεται ως επισκέπτης στην πρώτη βάση. Αν, όμως, αποφασίσει τελικά να «κατεβάσει» το υλικό τότε καταχωρείται πλέον στη δεύτερη βάση. Τέλος, αξίζει τον κόπο να επισημανθεί ότι τα στατιστικά στοιχεία που συγκεντρώνονται είναι παρόμοια με αυτά της πρώτης βάσης

2. Επισκεψιμότητα των ιστοσελίδων του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών» αλλά και του εκπαιδευτικού υλικού

Στον πίνακα 1 εμφανίζεται ο μηνιαίος αριθμός επισκεπτών των ιστοσελίδων του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών», από την έναρξη της λειτουργίας της βάσης δεδομένων (3^ο δεκαήμερο Ιουλίου 2009) έως και σήμερα.

Πίνακας 1: Αριθμός επισκεπτών των ιστοσελίδων του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών» ανά έτος και μήνα

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ		
ΜΗΝΑΣ	ΕΤΟΣ	
	2009	2010
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	-	9.153
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	-	1.310
ΜΑΡΤΙΟΣ	-	3.718
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	-	8.630
ΜΑΪΟΣ	-	7.676
ΙΟΥΝΙΟΣ	-	6.401
ΙΟΥΛΙΟΣ	1.045	4.568
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	5.447	4.160
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	6.949	-
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	6.981	-
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	8.662	-
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	6.846	-
ΣΥΝΟΛΟ	35.930	45.616

Από τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα προκύπτει ότι ένας ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός χρηστών έχει επισκεφθεί μέχρι σήμερα τις ιστοσελίδες του προγράμματος. Κατά το έτος 2009 (Ιούλιος – Δεκέμβριος 2009) επισκέφθηκαν τη βάση 35.930 συνολικά χρήστες. Αν εξαιρεθεί μάλιστα ο μήνας Ιούλιος κατά τον οποίο, όπως προαναφέρθηκε, η βάση λειτούργησε ελάχιστες μόνο ημέρες, τότε ο μέσος όρος επισκεπτών ανά μήνα είναι 6.980 επισκέπτες ανά μήνα. Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι ένας επισκέπτης μπορεί να επισκεφθεί τις ιστοσελίδες του προγράμματος όχι μια μόνο φορά αλλά περισσότερες, με αποτέλεσμα ο αριθμός των επισκέψεων στις ιστοσελίδες του προγράμματος να είναι αρκετά υψηλότερος. Πράγματι, από τα στατιστικά στοιχεία της βάσης δεδομένων διαπιστώνεται ότι κατά το αντίστοιχο διάστημα ο συνολικός αριθμός των επισκέψεων ήταν 48.279, δηλαδή παρατηρήθηκαν κατά μέσο όρο 1,34 επισκέψεις ανά επισκέπτη. Αυτό, με άλλα λόγια, σημαίνει ότι κατά μέσο όρο ένας στους τρεις επισκέπτες έκανε και δεύτερη επίσκεψη σε ιστοσελίδες του προγράμματος.

Κατά το έτος 2010 (Ιανουάριος – Αύγουστος 2010) επισκέφθηκαν τη βάση 45.610 συνολικά χρήστες με το μηνιαίο μέσο όρο των επισκεπτών να είναι 6.517. Ο αντίστοιχος αριθμός των επισκέψεων στις ιστοσελίδες βρέθηκε 58.868, δηλαδή 1,29 επισκέψεις ανά χρήστη.

Συγκρίνοντας τα στατιστικά στοιχεία των ετών 2009 και 2010, θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι υπάρχει μια δια-μηνιαία σταθερότητα στην επισκεψιμότητα (επισκέπτες ή επισκέψεις) των ιστοσελίδων του προγράμματος,

Από τα ποικίλα στατιστικά στοιχεία που εμπεριέχονται στη βάση δεδομένων προκύπτουν και άλλες ενδιαφέρουσες πληροφορίες αναφορικά με την ταυτότητα των επισκεπτών αλλά και τη συμπεριφορά περιήγησής τους στις ιστοσελίδες του προγράμματος.

Αναφορικά με τη χώρα προέλευσης των επισκεπτών, διαπιστώνεται ότι και για τα δυο έτη οι έξι δημοφιλέστερες χώρες, είναι: η Ελλάδα, η Κύπρος, οι ΗΠΑ, η Γερμανία, η Μεγάλη Βρετανία και η Αυστραλία. Μάλιστα, η σειρά κατάταξης είναι παρόμοια και για τα δυο έτη. Αξίζει να σημειωθεί, ακόμη, ότι ο αριθμός των

επισκέψεων χρηστών από την Ελλάδα είναι πολύ υψηλότερος σε σχέση με τον αντίστοιχο των υπολοίπων χωρών (π.χ. η Ελλάδα για το έτος 2010 είχε 143.444 συνολικά επισκέψεις διαφορετικών ιστοσελίδων του προγράμματος, ενώ η δεύτερη σε αριθμό επισκέψεων Κύπρος είχε 29.759). Ένα στοιχείο που εντυπωσίασε κατά τη μελέτη των στατιστικών δεδομένων της βάσης αφορά στους κινέζους. Το 2009 ήταν στην εντυπωσιακή 16^η θέση επισκεψιμότητας (4.123 συνολικά επισκέψεις διαφορετικών ιστοσελίδων) για να βρεθούν το τρέχον έτος στην εντυπωσιακότερη 7^η θέση με 10.469 επισκέψεις!

Από τα υπόλοιπα στατιστικά στοιχεία που περιέχει η βάση δεδομένων, ενδιαφέρον παρουσιάζει η χρονική διάρκεια της επίσκεψης των χρηστών. Για το 2009 η μέση διάρκεια επίσκεψης ήταν 6,5 λεπτά περίπου, ενώ για το έτος 2010 ο αντίστοιχος μέσος όρος ήταν 5,5 λεπτά περίπου. Αξίζει τον κόπο να αναφερθεί ακόμη ότι οι επισκέψεις, τόσο για το έτος 2009 όσο και για το έτος 2010, γίνονται κυρίως από Δευτέρα έως Παρασκευή με δημοφιλέστερες ώρες το διάστημα 09:00 – 24.00.

Η βάση στατιστικών στοιχείων δεν παρέχει εξειδικευμένη πληροφόρηση για τους επισκέπτες του εκπαιδευτικού υλικού. Μπορούν να αντληθούν όμως με έμμεσο τρόπο στοιχεία, μελετώντας τις δημοφιλέστερες φράσεις-κλειδιά που χρησιμοποιούνται από τους επισκέπτες. Εκτός λοιπόν από το γενικότερο τρόπο να οδηγηθεί κάποιος στο εκπαιδευτικό υλικό (μέσω π.χ. της ιστοσελίδας www.ediamme.edc.uoc.gr ή λέξεων-φράσεων όπως: «εδιαμμε», «παιδεία ομογενών», «διασπορά», «διαπολιτισμική αγωγή») μπορεί να οδηγηθεί άμεσα πληκτρολογώντας λέξεις-φράσεις, όπως: «εκπαιδευτικό υλικό», «λεξιλόγιο», «ελληνικά με την παρέα μου», «αναφορικές προτάσεις», κ.λπ. Από τα στατιστικά στοιχεία της βάσης, διαπιστώνεται ότι τέτοιου είδους λέξεις-φράσεις κλειδιά είναι πάρα πολλές και με υψηλές συχνότητες, στοιχείο που υποδηλώνει ότι ένα μεγάλο μέρος των επισκεπτών ενδιαφέρεται να προσεγγίσει το εκπαιδευτικό υλικό (π.χ. και για τα δυο έτη, από τις 20 δημοφιλέστερες φράσεις-κλειδιά οι 10 παρέπεμπαν απευθείας στο εκπαιδευτικό υλικό.

3. «Ανάσυρση» εκπαιδευτικού υλικού

Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή, η δεύτερη βάση στατιστικών στοιχείων αφορούσε αποκλειστικά και μόνο στο εκπαιδευτικό υλικό που παράγεται στο πλαίσιο του προγράμματος. Η βάση αυτή συγκεντρώνει πληροφορίες για χρήστες οι οποίοι επισκέπτονται τις ιστοσελίδες και στη συνέχεια «ανασύρουν», «κατεβάζουν» και αποθηκεύουν εκπαιδευτικό υλικό. Στον πίνακα 2 εμφανίζεται ο μηνιαίος αριθμός επισκεπτών οι οποίοι και «κατέβασαν» εκπαιδευτικό υλικό από τις σχετικές ιστοσελίδες του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών», από την έναρξη της λειτουργίας της βάσης δεδομένων (3^ο δεκαήμερο Ιουλίου 2009) έως και σήμερα.

Από τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα προκύπτει ότι ένας σημαντικός αριθμός χρηστών έχει επισκεφθεί μέχρι σήμερα τις σχετικές ιστοσελίδες του προγράμματος και έχει αποθηκεύσει εκπαιδευτικό υλικό. Κατά το έτος 2009 (Ιούλιος – Δεκέμβριος 2009) «κατέβασαν» εκπαιδευτικό υλικό 800 συνολικά χρήστες, ενώ τους πρώτους επτά μήνες του 2010 (Ιανουάριος – Αύγουστος 2010) η αξιοποίηση του υλικού είναι σαφώς υψηλότερη με 1.698 χρήστες συνολικά. Αν εξαιρεθεί και πάλι ο μήνας Ιούλιος κατά τον οποίο η βάση λειτούργησε ελάχιστες ημέρες, τότε ο μέσος όρος επισκεπτών ανά μήνα που ανασύρουν/κατεβάζουν υλικό είναι 148 για το 2009 και 243 για το 2010.

Πίνακας 2: Αριθμός επισκεπτών που κατέβασαν εκπαιδευτικό υλικό από τις σχετικές ιστοσελίδες του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών» κατά έτος και μήνα

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ ΠΟΥ «ΚΑΤΕΒΑΣΑΝ» ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ		
ΜΗΝΑΣ	ΕΤΟΣ	
	2009	2010
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	-	244
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	-	38
ΜΑΡΤΙΟΣ	-	119
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	-	319
ΜΑΪΟΣ	-	372
ΙΟΥΝΙΟΣ	-	305
ΙΟΥΛΙΟΣ	40	149
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	110	152
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	308	-
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	68	-
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	73	-
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	201	-
ΣΥΝΟΛΟ	800	1.698

Παρατηρείται δηλαδή μια σημαντικότερη ποσοστιαία αύξηση της αποθήκευσης εκπαιδευτικού υλικού από διαφορετικούς χρήστες που είναι της τάξης του 64%. Από τα στατιστικά στοιχεία της βάσης δεδομένων διαπιστώνεται, επίσης, ότι ο συνολικός αριθμός των επισκέψεων για «κατέβασμα» υλικού ήταν 971 για το έτος 2009 (κατά μέσο όρο 1,21 επισκέψεις ανά επισκέπτη) και 1.947 για το 2010 (1,14 επισκέψεις ανά επισκέπτη). Διαπιστώνεται, δηλαδή, ως προς τη συμπεριφορά των χρηστών, ότι η πλειονότητα τους επισκεπτόταν μια μόνο φορά το παιδαγωγικό υλικό και φρόντιζαν στη μοναδική επίσκεψη να «κατεβάσουν» όλο εκείνο το υλικό που θεωρούσαν χρήσιμο για αποθήκευση.

Η συγκεκριμένη βάση παρουσιάζει επίσης ποικίλα στατιστικά στοιχεία με συνέπεια να προκύπτουν και άλλες ενδιαφέρουσες πληροφορίες αναφορικά με την ταυτότητα των επισκεπτών αλλά και τη συμπεριφορά «κατεβάσματος» αρχείων εκπαιδευτικού υλικού από τις ιστοσελίδες του προγράμματος.

Όσον αφορά στα τεύχη του εκπαιδευτικού υλικού που «ανσύρουν» οι επισκέπτες, προκύπτει από τα δεδομένα της βάσης των στατιστικών στοιχείων ότι το δημοφιλέστερο τεύχος στο σύνολο των 13 μηνών λειτουργίας της βάσης είναι το «Καθώς Μεγαλώνουμε» και ακολουθούν τα τεύχη «Διαβάζω-Γράφω-Τραγουδώ», «Μυθοχώρα», «Μαργαρίτα 1» και «Μιλώ και Γράφω Ελληνικά». Μάλιστα, αν εξεταστούν τα 8 δημοφιλέστερα τεύχη για το έτος 2009 και τα αντίστοιχα για το έτος 2010, διαπιστώνεται ότι τα 6 από τα 8 τεύχη είναι κοινά και στα δυο έτη. Πρόκειται για τα 5 προαναφερθέντα με την προσθήκη του τεύχους «Μαργαρίτα 2». Εντοπίζονται όμως και τεύχη τα οποία βρίσκονται υψηλά στις προτιμήσεις για το 2009 αλλά όχι για το 2010 και αντίστροφα. Είναι τα τεύχη «Μαργαρίτα 3» (7^ο) και «Μαργαρίτα 4» (8^ο) για το 2009 και τα τεύχη «Μια Φορά κι Έναν Καιρό 1» (6^ο), «Χελιδόνια» (8^ο) για το 2010.

Αναφορικά με τη χώρα προέλευσης των επισκεπτών, διαπιστώνεται ότι η εικόνα παρουσιάζει μεν αρκετά κοινά στοιχεία σε σχέση με την εικόνα που περιγράφηκε στο προηγούμενο υποκεφάλαιο σχετικά με τη γενικότερη επισκεψιμότητα των ιστοσελίδων του προγράμματος, παρουσιάζει όμως και αρκετές διαφοροποιήσεις. Ένα πρώτο κοινό στοιχείο είναι ότι η Ελλάδα παραμένει και εδώ ως πρώτη χώρα. Αυτό ισχύει, τόσο για το 2009 όσο και για το 2010. Ένα άλλο κοινό

στοιχείο είναι ότι ορισμένες χώρες που εμφανίστηκαν προηγουμένως στην πρώτη εξάδα επισκεψιμότητας, εμφανίζονται και εδώ στην πρώτη εξάδα «κατεβάσματος» και για τα δυο εξεταζόμενα έτη. Πρόκειται για την Κύπρο και την Αυστραλία. Σημαντική διαφοροποίηση σε σχέση με την εικόνα της επισκεψιμότητας για το 2009 αφορά στην Τουρκία (2^η θέση, μετά την Ελλάδα), την Αργεντινή (4^η θέση) και την Ολλανδία (5^η θέση). Για το 2010 εμφανίζεται η Σερβία (2^η θέση αμέσως μετά την Ελλάδα αλλά με ιδιαίτερα μεγάλο αριθμό επισκέψεων και χωρίς μάλιστα να έχει επισκέπτη το 2009), η Ιταλία (4^η θέση) και Ολλανδία (5^η θέση). Αξίζει να σημειωθεί εδώ ότι στους επισκέπτες που «κατεβάζουν» αρχεία εκπαιδευτικού υλικού και μάλιστα με αριθμούς επισκέψεων που υπολείπονται μόνο τους αντίστοιχους της Ελλάδας βρίσκονται διεθνή δίκτυα (.net) καθώς και εταιρείες (.com). Αυτό, όμως, που θεωρούμε ότι αξίζει ιδιαίτερης μνείας είναι η αύξηση των ελλήνων χρηστών το 2010 κατά 5.000% περίπου! Οι έλληνες χρήστες από 1.202 για το 2009 αυξήθηκαν σε 61.281 το 2010!

Από τα υπόλοιπα στατιστικά στοιχεία που περιέχει η βάση δεδομένων, η χρονική διάρκεια της επίσκεψης των χρηστών ήταν 8 περίπου λεπτά για το 2009 και 7 περίπου λεπτά για το 2010. Τέλος, αξίζει τον κόπο να αναφερθεί ακόμη ότι οι επισκέψεις, τόσο για το έτος 2009 όσο και για το έτος 2010, ισοκατανέμονται περίπου σε όλες τις ημέρες της εβδομάδας με δημοφιλέστερες ώρες το διάστημα 09:00-24.00.

4. Σύνοψη

Συνοψίζοντας, θα μπορούσε αρχικά να ισχυριστεί κανείς ότι από την έναρξη της συγκέντρωσης των στατιστικών στοιχείων μέχρι και σήμερα διαπιστώνεται μια αξιοσημείωτη σταθερότητα στην επισκεψιμότητα του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών». Αυτό όμως που είναι ιδιαίτερης σημασίας να αναφερθεί είναι ότι μετά από 13 περίπου μήνες λειτουργίας της βάσης δεδομένων, επιβεβαιώνεται έμμεσα η σημαντικότητα αλλά και η συμβολή του προγράμματος: 80.000 περίπου επισκέπτες και περισσότερες από 100.000 επισκέψεις! Διαφαίνεται, ακόμη, ότι ένας μεγάλος αριθμός επισκέψεων αφορά στο εκπαιδευτικό υλικό που παράγεται από το ΕΔΙΑΜΜΕ στο πλαίσιο του προγράμματος «Παιδεία Ομογενών». Ένα άλλο αξιοσημείωτο στοιχείο που προέκυψε από τη μελέτη των στατιστικών στοιχείων είναι ότι το πρόγραμμα δεν φαίνεται να αφορά μόνο τους ομογενείς σε όλο τον κόσμο, αλλά να αποτελεί μια σημαντικότερη πηγή ενημέρωσης ή αξιοποίησης εκπαιδευτικού υλικού για τους γηγενείς επισκέπτες του διαδικτύου. Τέλος, δεν θα μπορούσε να μη μας εκπλήξει η επισκεψιμότητα των ιστοσελίδων από τους κινέζους. Βέβαια, αν ληφθεί υπόψη ότι η επισκεψιμότητα δε συνοδεύεται και από αντίστοιχο «κατέβασμα» εκπαιδευτικού υλικού (δεν εντοπίστηκε κανένας κινέζος ούτε το 2009 ούτε όμως και το 2010 να «κατεβάζει» υλικό), μάλλον θα πρέπει να αποδοθεί στον πληθυσμιακό όγκο της Κίνας παρά σε επιχειρηματικά κίνητρα που τους ωθούν να επισκέπτονται τις συγκεκριμένες ιστοσελίδες για να αναζητήσουν ίσως εκπαιδευτικό υλικό που θα τους διευκολύνει στη μάθηση της ελληνικής γλώσσας.

Το εκπαιδευτικό υλικό, πέρα από την απευθείας ανάγνωσή του, μέσα σε διάστημα 13 μηνών έχει «αναυρθεί» από 2.500 χρήστες. Αν μάλιστα ληφθεί υπόψη ότι το υλικό αναπαράγεται από πολλούς χρήστες και σε πολλαπλά πολλές φορές αντίγραφα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι πέραν της έντυπής του μορφής το υλικό διαχέεται ευρύτατα σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης και σε ηλεκτρονική μορφή.

Τέλος, αξίζει να προστεθεί ότι εντοπίστηκε μια πρωτοφανής αύξηση ελλήνων επισκεπτών που «κατεβάζουν» αρχεία με εκπαιδευτικό υλικό το 2010 σε σχέση με το 2009. Αυτό είναι ένα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο για τη διάχυση του υλικού, πέραν της ομογένειας, και στο εσωτερικό της χώρας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4.2.4

ΗΜΕΡΙΔΕΣ-ΔΙΗΜΕΡΙΔΕΣ –ΣΥΜΠΟΣΙΑ-ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΠΟΥ ΥΛΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ Π.Ο.

Ημερίδες

1. Ημερίδα «Έρευνα και διδασκαλία της ιστορίας της ελληνικής διασποράς»
Ρέθυμνο 6 Οκτωβρίου 2002
2. Ημερίδα «Μετανάστευση, Διασπορές και Ρατσισμός», 31 Μαρτίου 2006, Φοιτητικό Πολιτιστικό Κέντρο ΞΕΝΙΑ,
3. Ημερίδα «Ελληνικότητα και Διασπορά», 3 Ιουλίου 2007, Πολιτιστικό Φοιτητικό Κέντρο ΞΕΝΙΑ

Διημερίδες

1. Διημερίδα «Μεθοδολογία της διδασκαλίας της ελληνικής ως Δεύτερης και ως Ξένης γλώσσας», Ρέθυμνο 27-28 Οκτωβρίου 1998
2. Διημερίδα «Επίπεδα παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού για την διδασκαλία της ελληνικής ως Δεύτερης γλώσσας σε παιδιά και νέους ηλικίας 5-18 ετών στο εξωτερικό», 2-3 Ιουλίου 1999
3. Διημερίδα «Λογοτεχνίας της Διασποράς», Ρέθυμνο 24-25 Οκτωβρίου 2003
4. Διημερίδα «Αναλυτικό Πρόγραμμα για την Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στη Διασπορά», 21 – 22 Μαΐου 2004
5. Διημερίδα «Εκπαιδευτικό Υλικό για τη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης /Ξένης Γλώσσας», 19-21 Νοεμβρίου 2004

Συμπόσια

1. Συμπόσιο «Θέατρο, Διασπορά και Εκπαίδευση», 22-23 Ιουλίου 2006
2. Συμπόσιο «Ημερήσια Ελληνικά Σχολεία στη Διασπορά», Ρέθυμνο 5-6 Ιουλίου 2008

Συνέδρια

1. Διεθνές Συνέδριο «Πανελλήνιο-Πανομογενειακό Συνέδριο», Ρέθυμνο 26-28 Ιουνίου 1998
2. Διεθνές Συνέδριο «Ιστορία της Νεοελληνικής Διασποράς. Έρευνα και Διδασκαλία», Ρέθυμνο 4-6 Ιουλίου 2003
3. Διεθνές Συνέδριο «Παγκοσμιοποίηση και Ελληνική Διασπορά», Ρέθυμνο 29 Ιουνίου -1 Ιουλίου 2007

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΠΑΙΔΕΙΑ ΟΜΟΓΕΝΩΝ»

1. Κατάλογος βιβλίων ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ, Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 1998.
2. Δαμανάκης Μιχάλης, Μιχελακάκη Θεοδοσία, Λυδάκη Μαρία (επιμ.): Πρακτικά Α' Συνάντησης Εργασίας, Ρέθυμνο 27 Ιουνίου-2 Ιουλίου 1997. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 1997.
3. Δαμανάκης Μιχάλης, Μιχελακάκη Θεοδοσία (επιμ.): Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στο Εξωτερικό, Πρακτικά Πανελληνίου-Πανομογενειακού Συνεδρίου, Ρέθυμνο 26-28 Ιουνίου 1998. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 1998.
4. Δαμανάκης Μιχάλης (επιμ.): Παιδεία Ομογενών. Θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 1999.
5. Δαμανάκης Μιχάλης (επιμ.): Σχέδιο ίδρυσης δίγλωσσων σχολείων στη Γερμανία. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 1999.
6. Βάμβουκας Μιχάλης, Δαμανάκης Μιχάλης, Κατσιμαλή Γεωργία (επιμ.): Προλεγόμενα Αναλυτικού Προγράμματος για την Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στη Διασπορά, Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2001.
7. Δαμανάκης Μιχάλης (επιμ.): Επίπεδα και Κριτήρια Διαπίστωσης/Πιστοποίησης της Ελληνομάθειας. Αποτελέσματα και προβληματισμοί ερευνητικών προγραμμάτων. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2001.
8. Κωνσταντινίδης Στέφανος (επιμ.): Η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στον Καναδά. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2001.
9. Μιχελακάκη Θεοδοσία: Η εκπαιδευτική πολιτική της Ελλάδας για τα παιδιά των Ελλήνων μεταναστών στη Γερμανία (1975-1985). Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2001.
10. Τάμης Αναστάσιος: Ελληνόγλωσση εκπαίδευση στην Αυστραλία: Η σημερινή κατάσταση της Ελληνικής. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2001.
11. Βούρη Σοφία, Καμάλης Δ. Γεώργιος: Ελληνόγλωσση εκπαίδευση στην Αλβανία. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2003.
12. Δαμανάκης Μιχάλης: Ελληνικά Σχολεία και Τμήματα Μητρικής Γλώσσας στη Γερμανία (1986-98). Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2003.
13. Ομάδα Εργασίας Νοτίου Αφρικής: Ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Νότιο Αφρική. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2003.
14. Πετράκη Κυριακή: Επιμόρφωση ομογενών εκπαιδευτικών σε ελληνικά Πανεπιστήμια. Το κοινωνικοπολιτισμικό και επαγγελματικό τους προφίλ. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2003.
15. Δαμανάκης Μιχάλης, Καρδάσης Βασίλης, Μιχελακάκη Θεοδοσία, Χουρδάκης Αντώνης (Επιμέλεια): Ιστορία της Νεοελληνικής Διασποράς. Έρευνα και Διδασκαλία. Πρακτικά Συνεδρίου, Ρέθυμνο 4-6 Ιουλίου 2003, Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2004.
16. Δαμανάκης Μιχάλης, Μητροφάνης Γιάννης (επιμέλ.): Λογοτεχνία της Διασποράς και Διαπολιτισμικότητα. Πρακτικά Δημερίδας, Ρέθυμνο 24-25 Οκτωβρίου 2003, Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2004.
17. Κωνσταντινίδης Στέφανος: Η παρουσία των Ελλήνων στον Καναδά, Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2004.
18. Δαμανάκης Μιχάλης (Επιμ.): Θεωρητικό Πλαίσιο και **Προγράμματα Σπουδών** για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ (2 τόμοι). (ΦΕΚ 807B/4 Ιουλίου 2006), Ρέθυμνο 2006.

19. Μουδατσάκης Τηλέμαχος (Επιμ.): Θέατρο, Διασπορά και Εκπαίδευση. Πρακτικά Συμποσίου, 22-23 Ιουλίου 2006, Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2007 (σε ψηφιακή μορφή - CD).
20. Βάμβουκας Μιχάλης, Γερογιαννάκη Ανδρονίκη, Μητροφάνης Ιωάννης: Διαπιστωτικά Κριτήρια Ελληνομάθειας. Η Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα. Επίπεδα I-III. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2008.
21. Γραμματάς Θόδωρος, Μουδατσάκης Τηλέμαχος: Θέατρο και Πολιτισμός στο σχολείο για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2008.
22. Γεωργίου Θεοφάνω: Η συμβολή του σχολείου Σωκράτης στη διαμόρφωση της ταυτότητας και της ακαδημαϊκής - επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων του. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2008.
23. Δαμανάκης Μιχάλης (Επιμ.): Παγκοσμιοποίηση και ελληνική διασπορά. Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου, Ρέθυμνο 29 Ιουνίου - 1 Ιουλίου 2007, Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2008 (σε ψηφιακή μορφή - CD).
24. Κοιλιάρη Αγγελική, Χατζηπαναγιωτίδη Άννα: Διαπιστωτικά Κριτήρια Ελληνομάθειας. Η Ελληνική ως ξένη γλώσσα. Επίπεδα I-III. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2008.
25. Μιχελακάκη Θεοδοσία (επιμ.): Ημερήσια Ελληνικά Σχολεία στη Διασπορά, Πρακτικά συμποσίου 5-6 Ιουλίου 2000. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 2009 (σε ψηφιακή μορφή) (βλ. www.uoc.gr/diaspora).
26. Δαμανάκης Μιχάλης (επιμ.): Ελληνικά Σχολεία στη Γερμανία: παρελθόν, παρόν, μέλλον (υπό έκδοση, εκδόσεις Gutenberg), 2010.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 5

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ
ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Συνάντηση Εργασίας για την Ελληνική Γλώσσα και τη Γλωσσική Αγωγή Θεσσαλονίκη 28, 29, 30 Ιουνίου 2010

Τέταρτη ομάδα εργασιών

Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στην εκπαίδευση ομογενών εξωτερικού

Σύνθεση Ομάδας:

Συντονιστής: Μιχάλης Δαμανάκης, καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης, Διευθυντής ΕΔΙΑΜΜΕ

Μέλη

1. Τσιανίκας Μιχάλης, καθηγητής, Flinders University Adelaide Αυστραλία, Πρόεδρος της Κυπριακής Κοινότητας Νοτίου Αυστραλίας
2. Δημητρίου Κωνσταντίνος, ταμίας ΣΑΕ και Πρόεδρος ΟΕΚ Γερμανίας
3. Μήτσης Ναπολέον, καθηγητής, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
4. Χουρδάκης Αντώνιος, καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης
5. Μητακίδου Χριστοδούλα, αναπλ. καθηγήτρια Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
6. Χατζηδάκη Άσπα, επίκ. καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κρήτης
7. Κυρκίνη-Κούτουλα Αναστασία, Φιλολόγος, Σύμβουλος, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με συμμετοχή του προέδρου του ΣΑΕ, κ.Στ. Ταμβάκη και του συμβούλου του κ. Γεωργακόπουλου, του Συντονιστή Εκπαίδευσης κ. Ν.Νικολιδάκη καθώς και της κ.Γεωργίας Κατσιμαλή.

Βοηθοί-γραμματείς: Κυριακή Σπανού και Κατερίνα Πρανέντση

Μεθοδολογική παρατήρηση: Επειδή δεν θεωρούμε αυτονόητο ότι τα θέματα ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, γενικότερα, και εκείνα της διδασκαλίας της Ελληνικής στο εξωτερικό, ειδικότερα, είναι γνωστά στον κάθε ακροατή της συνάντησης εργασίας ή στον κάθε αναγνώστη, ξεκινά η συζήτηση στον κάθε άξονα με μια μικρή ανάλυση που αφορά στην υπάρχουσα κατάσταση και στα όποια προβλήματα και ακολουθούν οι προτάσεις.

Εκτιμούμε, ότι αυτός ο τρόπος προσέγγισης βοηθά τον αναγνώστη να κατανοήσει τις επί μέρους προτάσεις και τη συνολική πρόταση.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

1^{ος} άξονας: Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό και η σχέση της με εκπαιδευτικούς θεσμούς στην Ελλάδα: υπάρχουσα κατάσταση, προβλήματα/ανάγκες, προοπτικές

Νεοελληνική Διασπορά και μητροπολιτικό Κέντρο

Η σύγχρονη ελληνική διασπορά, τόσο στην ιστορική της έκφανση (ιστορική διασπορά) όσο και στη μεταναστευτική (μεταναστευτική διασπορά) είναι σε ικανοποιητικό βαθμό οργανωμένη και διατηρεί στενές σχέσεις με το μητροπολιτικό κέντρο, την Ελλάδα.

Η οργανωμένη ελληνική διασπορά και συγκεκριμένα οι κατά τύπους οργανωμένες παροικίες συγκροτούν από κοινού με τις χώρες διαμονής και την Ελλάδα το «διασπορικό τρίπολο» εντός του οποίου θα πρέπει να σχεδιάζεται και να υλοποιείται κάθε εκπαιδευτική πολιτική. Ιδιαίτερα η εκπαιδευτική πολιτική της χώρας προέλευσης (Ελλάδας) δεν μπορεί να ασκηθεί ανεξάρτητα από εκείνες της εκάστοτε χώρας διαμονής και της διασποράς.

Από τις παροικιακές οργανώσεις, οι Αστικές Κοινότητες, οι Σύλλογοι Γονέων ή Ενώσεις Προσώπων και η Εκκλησία λειτουργούν και ως **φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης**.

Οι φορείς και οι μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, όπως αποτυπώνονται στον πίνακα που ακολουθεί, ποικίλουν από περίοδο σε περίοδο και από χώρα σε χώρα ή και εντός της κάθε χώρας, ανάλογα με τις εκάστοτε εκπαιδευτικές πολιτικές.

Ωστόσο, οι φορείς που κρατούν την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στα χέρια τους και διασφαλίζουν τη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας στη διασπορά είναι κυρίως οι Αστικές Κοινότητες και η Εκκλησία και οι Ενώσεις Γονέων. Εξάιρεση αποτελεί η περίπτωση της Ευρώπης, και ιδιαίτερα της Γερμανίας, όπου η ελληνόγλωσση εκπαίδευση χρηματοδοτείται και εποπτεύεται είτε από τις εκπαιδευτικές αρχές της χώρας διαμονής είτε από την Ελλάδα.

Σημαντική μορφή ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης αποτελούν τα Ημερήσια Σχολεία που λειτουργούν κυρίως στις Η.Π.Α., στον Καναδά και στην Αυστραλία, καθώς και αντίστοιχα σχολεία σε άλλες χώρες, όπως για παράδειγμα στη Γερμανία, στις Βρυξέλλες, στο Λονδίνο ή σε Αφρικανικές χώρες (Σουδάν, Αιθιοπία, Ν. Αφρική), αλλά με διαφορετικές ονομασίες.

Μια ξεχωριστή κατηγορία αποτελούν τα *αμιγή Ελληνικά Σχολεία* (βλ. πίνακα σημείο 2.1), που ακολουθούν το ελλαδικό Αναλυτικό Πρόγραμμα και χρησιμοποιούν το αντίστοιχο εκπαιδευτικό υλικό.

Τα Η.Σ. λειτουργούν ως αναπόσπαστο μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος κάθε χώρας. Στηρίχθηκαν, ωστόσο, μέχρι σήμερα από την Ελλάδα και θα πρέπει η στήριξη αυτή να συνεχιστεί και στο μέλλον.

Πίνακας 1: Φορείς και μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης

Μορφές εκπαίδευσης και δέκτες		Τυπολογία φορέων εκπαίδευσης				
		Φορείς της παρούσας			Κρατικές υπηρεσίες της	
		Φυσικά Πρόσωπα Α	Νομικά πρόσωπα (π.χ. Κοινότητες Σύλλογοι) Β	Εκκλησία Γ	χώρας προέλευσης Δ	χώρας διαμονής Ε
1.	Προσχολική Αγωγή					
1.1	Αμιγή Νηπιαγωγεία	+	+	+	+	
2.2	Μικτά Νηπιαγωγεία		+	+	+	+
2.	Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση					
2.1	Αμιγή Ελληνικά (ιδιωτικά) Σχολεία		+		+	
2.2	Ημερήσια, (δίγλωσσα) Σχολεία για ελληνόγλωσσους ή και αλλόγλωσσους μαθητές		+	+		+
2.3	Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας (ΤΕΓ) για ελληνόγλωσσους (ενταγμένα, απογευματινά, Σαββατιανά κ.λπ.)	+	+	+	+	+
2.4	Κανονικές (δίγλωσσες) Τάξεις στα σχολεία της χώρας υποδοχής με ελληνόγλωσσους ή και αλλόγλωσσους μαθητές					+
2.5	Κανονικές Τάξεις στα σχολεία της χώρας υποδοχής με αλλό- γλωσσους μαθητές					+
3.	Ευρωπαϊκά Σχολεία				+	+

Η διδασκαλία της Ελληνικής σε «*κανονικές τάξεις*» στο πλαίσιο του επίσημου κρατικού συστήματος της χώρας διαμονής (βλ. πίνακα σημεία 2.4 και 2.5) απαντάται σε πολλές χώρες. Εντούτοις από ποσοτικής πλευράς αυτή η μορφή ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης δεν έχει ιδιαίτερη βαρύτητα. Ιδιαίτερα οι *δίγλωσσες τάξεις* για ομοεθνείς μαθητές(βλ. πίνακα 2.4), οι οποίες θεωρούνται κατά κανόνα ένα πετυχημένο μοντέλο σπανίζουν ως μορφή εκπαίδευσης. Στο πλαίσιο του προγράμματος *Παιδεία Ομογενών* μελετήθηκαν και στηρίχθηκαν αυτές οι μορφές εκπαίδευσης. *Εκτιμούμε δε, ότι στις προτεραιότητες της Ελλάδας θα πρέπει να είναι η στήριξη αυτών των μορφών εκπαίδευσης και κατά συνέπεια η ένταξη της διδασκαλίας της Ελληνικής στην κύρια εκπαίδευση κάθε χώρας διαμονής.*

Η πλέον συνήθης μορφή ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη διασπορά είναι τα **Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας (ΤΕΓ)**, με φορέα τις παροικιακές οργανώσεις και την εκκλησία. Το 85% των μαθητών που διδάσκονται ελληνικά φοιτούν σ' αυτή τη μορφή εκπαίδευσης.

Τα Τμήματα αυτά αποτελούν συγχρόνως την πλέον πολύπλοκη μορφή εκπαίδευσης, δεδομένου ότι λειτουργούν ως:

- Τμήματα ενταγμένα στο κανονικό πρωινό πρόγραμμα των σχολείων της χώρας διαμονής είτε μόνο για μαθητές ελληνικής καταγωγής είτε για κάθε ενδιαφερόμενο μαθητή του σχολείου (σπάνια μορφή). Σ' αυτή την περίπτωση τα ΤΕΓ εποπτεύονται από τις εκπαιδευτικές αρχές της χώρας διαμονής.
- Τμήματα ενταγμένα στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας διαμονής, αλλά που λειτουργούν απογευματινές ώρες για μαθητές ελληνικής καταγωγής (συνήθης μορφή). Και σ' αυτή την περίπτωση τα ΤΕΓ τελούν υπό την εποπτεία των εκπαιδευτικών αρχών της χώρας διαμονής.
- Τμήματα που λειτουργούν απογευματινές ώρες εκτός του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας διαμονής, συνήθως με ευθύνη παροικιακών φορέων (η πλέον συνήθης μορφή).
- Τμήματα που λειτουργούν απόγευμα και υποστηρίζονται τόσο από τις εκπαιδευτικές αρχές και θεσμούς της χώρας διαμονής όσο και από παροικιακούς φορείς (π.χ. περίπτωση Οντάριο στον Καναδά).
- Σαββατιανά Τμήματα.

Τα ΤΕΓ μπορεί να διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα από κρατίδιο σε κρατίδιο, από πόλη σε πόλη, αλλά και μέσα στην ίδια πόλη ως προς:

- τους φορείς και χρηματοδότες τους,
- την εποπτεία τους,
- το νομικό καθεστώς και κατά συνέπεια την αναγνώρισή τους,
- τις υποδομές τους,
- την οργάνωσή τους ,
- το χρόνο λειτουργίας τους,
- τη σύνθεση (εθνοτική, μαθησιακή) του μαθητικού πληθυσμού τους,
- το εκπαιδευτικό προσωπικό τους,
- τη χορήγηση ή μη χορήγηση τίτλου σπουδών
- την αναγνώριση των επιδόσεων των μαθητών στην Ελληνική
- το Πρόγραμμα Σπουδών και το εκπαιδευτικό υλικό.

Σε σχέση με τις εκπαιδευτικές πολιτικές των χωρών διαμονής υπογραμμίζεται, ότι σε αρκετές χώρες η ελληνική αναγνωρίζεται ως μάθημα επιλογής, αξιολογείται και συνεκτιμάται για τη σχολική πρόοδο και πορεία του μαθητή, όπως για παράδειγμα:

Γερμανία: *Versetzungrelevantes Fach, Abiturfach*

Γαλλία: *Baccalauréat*

Αγγλία: *GCSE*

Αυστραλία: *VCE*

USA/NY: *Regents Examinations*

N. Αφρική: *matric (παλαιότερα) Server Education and Training (S.E.T. σήμερα).*

Από τα παραπάνω παραδείγματα προκύπτει ότι αρκετές χώρες διαθέτουν τους δικούς τους μηχανισμούς αξιολόγησης και πιστοποίησης της ελληνικής γλώσσας. Αυτοί οι μηχανισμοί δεν λειτουργούν κατ' ανάγκη ανταγωνιστικά στο Πιστοποιητικό Ελληνομάθειας. Από την άλλη όμως, μαθητές που αξιοποιούν την ελληνομάθειά τους μέσα απ' αυτούς τους μηχανισμούς και εκπαιδευτικές διαδικασίες δεν χρειάζονται οπωσδήποτε το Πιστοποιητικό Ελληνομάθειας του ΚΕΓ.

Εκπαιδευτικό προσωπικό

Ενδεικτικές τυπολογίες:

- Ομογενείς vs. αποσπασμένοι
- Με διδασκαλική κατάρτιση vs. χωρίς διδασκαλική κατάρτιση
- Με τίτλους:
  - ✓ τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
  - ✓ Γυμνασίου/Λυκείου
- Επαγγελματίες vs. εθελοντές, αυτοδίδακτοι εκπαιδευτικοί

Από τις σχετικές μελέτες και τις μέχρι τώρα εμπειρίες και παρατηρήσεις μας προκύπτει ότι, σε τελική ανάλυση, στις σχολικές μονάδες όπου συνυπηρετούν εκπαιδευτικοί αποσπασμένοι και ομογενείς εκπαιδευτικοί επέρχεται αργά ή γρήγορα μια ισορροπία, όχι μόνο επειδή αυτή επιβάλλεται εκ των πραγμάτων ή και διοικητικά, αλλά λόγω της μεταξύ τους κοινωνικοπολιτισμικής όσμωσης, πράγμα που λειτουργεί θετικά για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση.

Αποσπάσεις εκπαιδευτικών

Η εντύπωση που αποκομίζει ο μελετητής σε σχέση με τις διαδικασίες και τα κριτήρια απόσπασης είναι, ότι το *σύστημα των αποσπάσεων έγινε αυτοαναφορικό και αυτοαναπαραγόμενο* προς εξυπηρέτηση *πελατειακών σχέσεων* τόσο στον ελλαδικό χώρο όσο και στη Διασπορά.

Μέσα από τη μαζική απόσπαση των εκπαιδευτικών και τη συνακόλουθη μείωση των απασχολούμενων ομογενών εκπαιδευτικών¹ η Ελλάδα, μάλλον χωρίς να το επιδιώκει συνειδητά, βρέθηκε να λειτουργεί *de facto* ως ο κύριος χρηματοδότης ενός μέρους της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη Διασπορά.

Αυτή η νέα κατάσταση είναι πρωτοφανής στην ιστορία της νεοελληνικής Διασποράς, γιατί επί αιώνες στην ιστορική διασπορά και επί ένα και πλέον αιώνα στη μεταναστευτική ως φορείς και προωθητές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης λειτουργούσαν οι παροικιακές οργανώσεις, σε συνεργασία με τις εκπαιδευτικές αρχές της κάθε χώρας διαμονής, και η Ελλάδα λειτουργούσε ως αρωγός.

Αυτό το δοκιμασμένο και πετυχημένο μοντέλο απειλήθηκε με ανατροπή κατά την τελευταία δεκαετία. Αυτό ήταν ένα στρατηγικό λάθος, οι συνέπειες του οποίου φάνηκαν με την πρώτη οικονομική κρίση και την αδυναμία του Κέντρου να χρηματοδοτήσει και να επωμισθεί την ευθύνη για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά.

Προτάσεις:

Με βάση τις παραπάνω αναλύσεις προτείνονται:

Στρατηγική:

- Το Υπουργείο Παιδείας, σε συνεργασία με τους φορείς της ομογένειας, να επανέλθει στη δοκιμασμένη στρατηγική, σύμφωνα με την οποία, οι ομογενειακοί φορείς σε συνεργασία με τις εκπαιδευτικές αρχές της χώρας διαμονής, οργανώνουν και προωθούν την ελληνόγλωσση εκπαίδευση και η Ελλάδα τους στηρίζει.

---

¹ Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να υπογραμμιστεί, ότι όταν οι φορείς αποκτούν έναν αποσπασμένο εκπαιδευτικό, συνήθως απολύουν κάποιον ομογενή, εξοικονομώντας έτσι πόρους, χωρίς όμως να μειώνουν αντίστοιχα τα δίδακτρα που καταβάλλουν οι γονείς.

- Σε σχέση με τις αποσπάσεις των εκπαιδευτικών να υπάρξει ένα μεταβατικό στάδιο, ώστε να δοθεί χρόνος στους φορείς να αναδιοργανωθούν, να αντικαταστήσουν τους αποσπασμένους εκπαιδευτικούς με ομογενείς και να αναλάβουν ξανά την ευθύνη για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση.

Προτάσεις ως προς τα ΤΕΓ:

1. Εφαρμογή των διαφοροποιημένων ανά ομάδα-στόχο Προγραμμάτων Σπουδών και του εκπαιδευτικού υλικού του προγράμματος *Παιδεία Ομογενών* καθώς και του επιτόπια παραγόμενου υλικού.
2. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, που διδάσκουν στα ΤΕΓ, σε θέματα μεθοδολογίας της Ελληνικής ως Δεύτερης και Ξένης Γλώσσας.
3. Εφαρμογή ενδοσχολικών, διαγνωστικών κριτηρίων ελληνομάθειας και χορήγηση «Ενδεικτικού Ελληνομάθειας», στο τέλος κάθε έτους φοίτησης- αντιστοίχιση με το ΚΕΠΑ.
4. Ανάπτυξη πολιτικής υποστήριξης των φορέων, μέσω της αποστολής υλικού, επιμόρφωσης, μετεκπαίδευσης και απόσπασης εκπαιδευτικών κ.λπ. και παράλληλη αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της συνεργασίας μεταξύ φορέων και Ελλάδας (βλ. παράδειγμα μνημονίου ΟΕΚ Γερμανίας και Συνόδου Υπουργών Παιδείας, ΚΜΚ).
5. Προώθηση της ένταξης της διδασκαλίας της Ελληνικής στην κύρια εκπαίδευση (ενταγμένα ΤΕΓ και κανονικές τάξεις) κάθε χώρας διαμονής.

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών:

Να συνεχισθούν δοκιμασμένες μορφές επιμόρφωσης, όπως:

1. Επιμόρφωση αποσπώμενων σε δύο φάσεις:
  - 1η φάση: Μια εβδομάδα στην Ελλάδα, αφού προηγηθεί σχετική τηλεπαιμόρφωση
  - 2η φάση: Επιτόπια σεμινάρια από κοινού με τους ομογενείς εκπαιδευτικούς.
2. Επιμόρφωση ομογενών εκπαιδευτικών:
  - 2.1 Οργάνωση και υλοποίηση επιτόπιων επιμορφωτικών σεμιναρίων, από κοινού με τους αποσπασμένους
  - 2.2 Οργάνωση και υλοποίηση επιμορφωτικών σεμιναρίων διάρκειας τριών (3-4) εβδομάδων στην Ελλάδα.
  - 2.3 Μετεκπαίδευση διάρκειας ενός εξαμήνου, βάσει της αριθ. Φ815.1/019/Ζ1/1256, ΦΕΚ 515/11 Απριλίου 2000 Υπουργικής Απόφασης, η οποία επιτρέπει και τη χορήγηση «Πιστοποιητικού Διδακτικής Επάρκειας».
3. Σύγχρονη και ασύγχρονη Τηλεπαιμόρφωση για αποσπασμένους και ομογενείς εκπαιδευτικούς, ανά χώρα, ζώνη ή παγκοσμίως.
4. Προτείνεται επίσης υπογραφή μνημονίου μεταξύ Ελλάδας και των, κατά πολιτεία/κρατίδιο, Υπουργείων Παιδείας με περιεχόμενο την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών (βλ. παράδειγμα Adelaide, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού)

Εκπαίδευση εκπαιδευτικών:

1. Τα Τμήματα Ελληνικών Σπουδών, σε συνεργασία με τα Τμήματα Επιστημών Εκπαίδευσης (Departments of Education), να εκπαιδεύουν εκπαιδευτικούς οι οποίοι, μετά από επιμόρφωση/μετεκπαίδευση και στην Ελλάδα, θα εργάζονται στην

πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια ελληνόγλωσση εκπαίδευση, ώστε ο κύκλος να κλείσει και η ελληνική γλώσσα να ενισχυθεί.

2. Επίσης προτείνεται η Υπογραφή μνημονίου μεταξύ Ελλάδας και των, κατά πολιτεία/κρατίδιο, Υπουργείων Παιδείας ή/και πανεπιστημίων με στόχο την επιτόπια εκπαίδευση εκπαιδευτικών (βλ. παράδειγμα Πανεπιστημίου Illinois και Ελληνικού Προξενείου Σικάγου)

Απασχόληση εκπαιδευτικών:

Στους ομογενείς εκπαιδευτικούς να προστίθεται κάθε φορά και ένας περιορισμένος αριθμός αποσπασμένων εκπαιδευτικών οι οποίοι, ως φυσικοί ομιλητές και ως φορείς της ελλαδικής ελληνικότητας, θα λειτουργούν ανατροφοδοτικά, έτσι ώστε οι προοπτικές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης να βελτιώνονται.

Γενικά: Ένα μείγμα ομογενών και αποσπασμένων εκπαιδευτικών αποτελεί την ιδανικότερη λύση για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά.

2^{ος} άξονας: Η Ελληνική ως Δεύτερη και ως Ξένη Γλώσσα στη Διασπορά

Για να προσεγγίσει και να συζητήσει κανείς ζητήματα διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και Ξένης Γλώσσας θα πρέπει να λάβει υπόψη του τρεις βασικές παραμέτρους:

- α) την ίδια την **γλώσσα**, ως σύστημα και μέσο επικοινωνίας ,
- β) το **περιβάλλον**, στο οποίο αυτή αναπτύσσεται και χρησιμοποιείται και
- γ) το **υποκείμενο** ως χρήστη.

Ως προς το περιβάλλον και τους χρήστες διαπιστώνεται, ότι στην ελληνική διασπορά υπάρχουν ελληνόφωνες επικράτειες (παροικίες), στις οποίες- παράλληλα προς τη γλώσσα της χώρας διαμονής- χρησιμοποιείται η Ελληνική για την κάλυψη καθημερινών επικοινωνιακών αναγκών και συνδέεται με θεσμικούς ρόλους και, επομένως, είναι **δεύτερη γλώσσα**.

Στην πλειονότητα των παροικιών, ωστόσο, η Ελληνική είναι πλέον **ξένη γλώσσα**, γι αυτό και τα Προγράμματα Σπουδών και το εκπαιδευτικό υλικό, όπως αυτά παρουσιάζονται στον επόμενο άξονα, έχουν ως αντικείμενο τη διδασκαλία της **Ελληνικής ως Δεύτερης και Ξένης Γλώσσας** και σε καμιά περίπτωση ως **Μητρικής**.

Συμπέρασμα, η ελληνική δεν μπορεί πλέον να διδαχθεί ως **Μητρική Γλώσσα** στη διασπορά και επομένως δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί το εκπαιδευτικό υλικό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ΟΕΔΒ), παρά μόνο ως υλικό αναφοράς. Εξαίρεση αποτελούν, σ' ένα βαθμό, τα αμιγή Ελληνικά Σχολεία στη Γερμανία.

Προτάσεις:

Προτείνεται, λοιπόν, η προώθηση και χρήση του εκπαιδευτικού υλικού που έχει αναπτυχθεί για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και Ξένης Γλώσσας στο εξωτερικό και συγκεκριμένα, όπως εξάλλου αναφέρθηκε και παραπάνω:

1.Εφαρμογή των διαφοροποιημένων ανά ομάδα-στόχο Προγραμμάτων Σπουδών και του αντίστοιχου εκπαιδευτικού υλικού του προγράμματος *Παιδεία Ομογενών* και κατά περίπτωση χρήση και του υλικού που παράγεται επί τόπου.

2. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα μεθοδολογίας της Ελληνικής ως Δεύτερης και Ξένης Γλώσσας.

3. Εφαρμογή ενδοσχολικών διαγνωστικών κριτηρίων για τη διάγνωση του επίπεδου ελληνομάθειας και χορήγηση «Ενδεικτικού Ελληνομάθειας» από το σχολείο /Τμήμα στο τέλος κάθε έτους φοίτησης.

Η χορήγηση «Ενδεικτικού Ελληνομάθειας» είναι από παιδαγωγικής πλευράς σκόπιμη γιατί θα λειτουργήσει ανατροφοδοτικά και ως κίνητρο για παιδιά και γονείς, ως προς τη φοίτηση στα ΤΕΓ, και από την άλλη θα ωθήσει τους εκπαιδευτικούς σε έναν εξορθολογισμό της οργάνωσης, λειτουργίας και αξιολόγησης των ΤΕΓ.

3^{ος} άξονας: Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στη Διασπορά και Πιστοποιητικό Ελληνομάθειας

Γενική παρατήρηση:

- *Η αξιολόγηση και οι συνακόλουθες ταξινομήσεις και επιλογές αποτελούν αναπόσπαστο μέρος κάθε εκπαιδευτικού συστήματος και σ' ένα βαθμό και κάθε επιμέρους εκπαιδευτικής διαδικασίας. Μ' αυτή την έννοια οι αξιολογήσεις και ιδιαίτερα οι εξετάσεις, ως μηχανισμός αξιολόγησης, ταξινόμησης και επιλογής, προσδιορίζονται από την εκπαίδευση (δομή, στόχοι, περιεχόμενα) και όχι αντιστρόφως. Ο προσανατολισμός της εκπαίδευσης στις εξετάσεις μπορεί να αποβεί μοιραίος για την εκπαίδευση και τους εκπαιδευομένους, όπως μας διδάσκει το παράδειγμα του Λυκείου στην Ελλάδα.*
- *Το γεγονός, ότι οι αξιολογήσεις και οι εξετάσεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εκάστοτε εκπαιδευτικού συστήματος, ότι στην περίπτωση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη διασπορά έχουμε να κάνουμε με πολλά και διαφορετικά συστήματα, μερικά από τα οποία μάλιστα διαθέτουν δικούς τους μηχανισμούς για την αξιολόγησης της ελληνομάθειας, ότι επίσης έχουμε να κάνουμε με πολλές και διάφορες μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης (βλ. π.χ. ΤΕΓ), ότι τα κίνητρα και η στοχοθεσία των μαθητών και των οικογενειών τους ποικίλλουν, κ.λπ. δυσχεραίνει την άμεση σύνδεση του Πιστοποιητικού Ελληνομάθειας με την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά. Σε κάποιες χώρες, μάλιστα, που ασκούν εποπτεία στη διδασκαλία της ελληνικής, οι εξετάσεις για το Π.Ε. καθίστανται «περιττές», καθώς ένα είδος πιστοποίησης γίνεται από το ίδιο το κράτος διαμονής.*

Αυτό, ωστόσο, δεν σημαίνει ότι μια σύνδεση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης με την προοπτική απόκτησης του Πιστοποιητικού Ελληνομάθειας (Π.Ε.) είναι αδύνατη. Αντίθετα μάλιστα, όπως προκύπτει από τις αναλύσεις του τρίτου άξονα συζήτησης αυτή είναι δυνατή, λόγω του ότι τα υπάρχοντα Προγράμματα Σπουδών και το αντίστοιχο εκπαιδευτικό υλικό βρίσκονται σε αντιστοιχία με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (ΚΕΠΑ).

Δεν είναι όμως και σκόπιμο, αλλά ούτε και πάντα δυνατό, να επιδιωχθεί μέσα από μια συνειδητή εκπαιδευτική πολιτική μια άμεση

σύνδεση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης με την απόκτηση του Π.Ε. Νόημα έχει η προοπτική, όταν και όπου η οργάνωση και οι συνθήκες λειτουργίας της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης το επιτρέπουν.

- *Στο ίδιο πνεύμα έχει νόημα το ΚΕΠΑ για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά. Δεν μπορεί όμως αυτό να αποτελέσει γνώμονα, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που η ελληνόγλωσση εκπαίδευση τελεί υπό την εποπτεία των αρχών της χώρας διαμονής.*
- *Κλείνοντας και απαντώντας συνολικά στα ερωτήματα ως προς τη σχέση της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη διασπορά με τις εξετάσεις του Πιστοποιητικού Ελληνομάθειας μπορούμε να υποστηρίξουμε: Δεν καθορίζουν οι εξετάσεις ως μέρος το όλον, αντιστρόφως συμβαίνει. Δηλαδή, δεν θα προσδιορίσουν οι εξετάσεις του Π.Ε. την οργάνωση, τη λειτουργία, τη στοχοθεσία και τα περιεχόμενα της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης. Θα ήταν αποτελεσματικότερο αν οι εξετάσεις του Π.Ε. λάμβαναν υπόψη τους: την οργάνωση, τη λειτουργία, τη στοχοθεσία και τα περιεχόμενα της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, όπως αυτά αναλύονται στο πλαίσιο συζήτησης των τριών «αξόνων συζήτησης».*

Σύντομη ανάλυση:

Ομάδες-στόχοι, Προγράμματα Σπουδών και εκπαιδευτικό υλικό

Κριτήρια για την οριοθέτηση των ομάδων-στόχων:

- α) Εθνικό κριτήριο*
- β) Θεσμικό κριτήριο*
- γ) Γεωγραφικό κριτήριο*
- δ) Ηλικιακό κριτήριο*
- ε) Κοινωνικοπολιτισμικό κριτήριο*
- στ) Παιδαγωγικό κριτήριο*

Ομάδες στόχοι:

- 1. Ομοεθνείς μαθητές της προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας με έστω περιορισμένη επικοινωνιακή επάρκεια στην Ελληνική.*
- 2. Ομοεθνείς μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με περιορισμένη επικοινωνιακή επάρκεια στην Ελληνική.*
- 3. Ομοεθνείς μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης χωρίς καθόλου γλωσσικές και με ελάχιστες ή «καθόλου» ελληνογενείς πολιτισμικές προϋποθέσεις.*
- 4. Αλλοεθνείς – αλλόγλωσσοι μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που μαθαίνουν την Ελληνική.*

Οι παραπάνω ομάδες-στόχοι εμφανίζονται λίγο ως πολύ σε όλες τις χώρες διαμονής και επομένως μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για την κατάρτιση Προγραμμάτων Σπουδών και την παραγωγή αντίστοιχου εκπαιδευτικού υλικού.

Αντιμετωπίζοντας μεθοδολογικά τις ομάδες 3 και 4 ως μια ομάδα-στόχο καταρτίστηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος Παιδεία Ομογενών τρία Προγράμματα Σπουδών για τη Γλώσσα και ένα Πρόγραμμα Σπουδών για τα Στοιχεία

Ιστορίας και Πολιτισμού, καθώς και τέσσερις σειρές (πακέτα) εκπαιδευτικού υλικού για:

1. τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση,
2. τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας (σε Ταχύρρυθμα) Τμήματα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης,
3. τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση,
4. τη διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (βλ. παρακάτω πίνακα)

Σχολικός χρόνος και εκπαιδευτικό υλικό

- ✓ 35 - 37 εβδομάδες
- ✓ Το γλωσσικό υλικό καλύπτει 4-6 ώρες τη βδομάδα
- ✓ Το υλικό Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού καλύπτει 2-4 ώρες τη βδομάδα

Οργάνωση των Προγραμμάτων Σπουδών και του εκπαιδευτικού υλικού

(βλ. παρακάτω πίνακα)

Οι πολλαπλές σειρές εκπαιδευτικού υλικού λειτουργούν ως ένα είδος «Τράπεζας Εκπαιδευτικού Υλικού», από την οποία επιλέγει ο δάσκαλος εκείνο το υλικό που ανταποκρίνεται περισσότερο στις προϋποθέσεις και στις ανάγκες των μαθητών του.

Είναι προφανές, ότι μ' αυτό τον τρόπο μπορεί να αντιμετωπιστεί σε μεγάλο βαθμό και μια μελλοντική μετατόπιση του κέντρου βάρους του μαθητικού πληθυσμού προς την τρίτη ομάδα -στόχο.

Μεθοδολογική παρατήρηση: Η παρουσίαση των σειρών και ομάδων-στόχων, που ακολουθεί σε μορφή πινάκων, γίνεται επειδή πρέπει να αναδειχθεί η αντιστοίχιση μεταξύ του εκπαιδευτικού υλικού και των επιπέδων του ΚΕΠΑ.

Προγράμματα Σπουδών και εκπαιδευτικό υλικό σε αντιστοίχιση με το ΕΚΠΑ

Πίνακας 1: Θεωρητικό Πλαίσιο και Προγράμματα Σπουδών για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά (ΦΕΚ 807/ 4. Ιουλίου 2007)

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	
	<p>1. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΛΩΣΣΑ</p> <p>1.1. Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση <i>Σειρά υλικού: Πράγματα και Γράμματα</i></p> <p>1.2 Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας σε Ταχύρρυθμα Τμήματα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση <i>Σειρά υλικού: Ελληνικά με την παρέα μου</i></p>
	<p>2. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΩΣ ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ</p> <p>Διδασκαλία της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση <i>Σειρά υλικού: Μαργαρίτα</i></p>
	<p>3. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ</p> <p>Διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση <i>Σειρά υλικού: α) Εμείς και οι Άλλοι β) Από τη Ζωή των Ελλήνων της Διασποράς</i></p>
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	

Στον πίνακα 1 απεικονίζεται η συνολική δομή των Προγραμμάτων Σπουδών και κατονομάζονται οι σειρές του εκπαιδευτικού υλικού που συγγράφηκαν για κάθε Πρόγραμμα Σπουδών. Οι πίνακες 1.1- 1.4 αποτελούν εξειδίκευση του πίνακα 2 και αναφέρονται στην ταυτότητα της κάθε σειράς του υλικού.

Παρατήρηση:

Κάθε μια από αυτές τις σειρές εκπαιδευτικού υλικού στηρίζεται σε αντίστοιχο Πρόγραμμα Σπουδών, εγκεκριμένο από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και το Υπουργείο Παιδείας, με βάση το ΦΕΚ 807/4. Ιουλίου 2006. Το σύνολο του εκπαιδευτικού υλικού είναι αναρτημένο, μαζί με τα άλλα αποτελέσματα του προγράμματος, στην ιστοσελίδα www.uoc.gr/diaspora, η οποία δέχεται περί τις 10.000 επισκέψεις μηνιαίως.

Πίνακας 1.1: Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Σειρά υλικού:	Πράγματα και Γράμματα
Ομάδα – στόχος:	1η: Ομοεθνείς μαθητές της προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας με περιορισμένη έστω επικοινωνιακή επάρκεια στην Ελληνική, οι οποίοι ξεκινούν με το υλικό του 1ου επιπέδου και συνεχίζουν με τα επόμενα.
Ηλικία μαθητών:	Από 5/6 έως 16 ετών
Βαθμίδα εκπαίδευσης:	Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια
Μορφή εκπαίδευσης:	Ημερήσια Σχολεία, Τμήματα Διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας (ενταγμένα, απογευματινά, Σαββατιανά), Κανονικές Τάξεις με μόνο ελληνόγλωσσους μαθητές.
Διάρκεια σπουδών:	10 έτη x 4 ώρες εβδομαδιαίως
Χώρα διαμονής:	Όλες
Επίπεδα υλικού:	<p>Τέσσερα (4)</p> <p>1ο επίπεδο: κατά προσέγγιση Προδημοτική – 2α τάξη. Προαναγνωστικό στάδιο/ Αλφαριθμητισμός/ Βασική ανάπτυξη των δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου.</p> <p>2ο επίπεδο: κατά προσέγγιση 3η και 4η τάξη. Εμπέδωση και διεύρυνση των βασικών δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου.</p> <p>3ο επίπεδο: κατά προσέγγιση 5η και 6η τάξη. Καλλιέργεια και ανάπτυξη των δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου.</p> <p>4ο επίπεδο: κατά προσέγγιση 7η – 9η /10η τάξη. Καλλιέργεια της ικανότητας για αυτόνομη παραγωγή γραπτού λόγου και της επικοινωνιακής επάρκειας σε επίσημες / τυπικές καταστάσεις.</p>

Αντιστοίχιση

Επίπεδο πρώτο [Προδημοτική έως Β΄ τάξη] Προαναγνωστικό στάδιο/ Αλφαριθμητισμός/ Βασική ανάπτυξη των δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου

Αντιστοιχεί στο Α1 επίπεδο του ΚΕΠΑ και της ΠΕΕ

Επίπεδο δεύτερο [Γ΄- Δ΄ τάξη] Εμπέδωση και διεύρυνση των βασικών δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου

Αντιστοιχεί στο Α2 επίπεδο του ΚΕΠΑ και της ΠΕΕ

Επίπεδο τρίτο [Ε΄-Στ΄ τάξη]Καλλιέργεια και ανάπτυξη των δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου

Αντιστοιχεί στο Β1 και εν μέρει στο Β2 επίπεδο του ΚΕΠΑ και της ΠΕΕ

Επίπεδο τέταρτο [Α΄- Γ΄ γυμνασίου]Καλλιέργεια της ικανότητας για αυτόνομη παραγωγή γραπτού λόγου και της επικοινωνιακής επάρκειας σε επίσημες/ τυπικές καταστάσεις

Αντιστοιχεί στο Β2 και στο Γ1 επίπεδο του ΚΕΠΑ και της ΠΕΕ

Επίπεδο πέμπτο [Λυκειακές τάξεις]Ενασχόληση με την ελληνική γλώσσα και γραμματεία

Αντιστοιχεί στο επίπεδο Γ2 του ΚΕΠΑ και της ΠΕΕ
(Βλ. επίσης κείμενο Α. Χατζιδάκη)

Πίνακας 1.2: Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας σε Ταχύρρυθμα Τμήματα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Σειρά υλικού:	Ελληνικά με την παρέα μου I, II και Ελληνικά από κοντά
Ομάδα-στόχος:	2η: Ομοεθνείς μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με περιορισμένη επικοινωνιακή επάρκεια στην Ελληνική.
Ηλικία μαθητών:	12 – 16 ετών
Βαθμίδα εκπαίδευσης:	Δευτεροβάθμια
Μορφή εκπαίδευσης:	Τμήματα Διδασκαλίας της Ελληνικής (ενταγμένα, απογευματινά, Σαββατιανά), Κανονικές Τάξεις με ελληνογλωσσους ή και αλλόγλωσσους μαθητές.
Διάρκεια σπουδών:	3 έτη x 4 ώρες εβδομαδιαίως
Χώρα διαμονής:	Όλες
Επίπεδα υλικού:	Τρία (3) 1ο επίπεδο: Επικοινωνιακά αναγκαίο και γραμματικά βασικό. 2ο επίπεδο: Επικοινωνιακά κατάλληλο και γραμματικά επαρκές. 3ο επίπεδο: Γλωσσικά ακριβές.

Αντιστοίχιση

Ελληνικά με την παρέα μου I, αντιστοιχεί στο επίπεδο A2

Ελληνικά με την παρέα μου I, II αντιστοιχεί στο επίπεδο B1 και εν μέρει B2

Ελληνικά από κοντά , συμπληρώνει το επίπεδο B2 και αντιστοιχεί στο επίπεδο Γ1 (Βλ. επίσης κείμενο Γ.Κατσιμαλή)

Πίνακας 1.3: Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Σειρά υλικού:	Μαργαρίτα
Ομάδα – στόχος:	3η: Ομοεθνείς μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης χωρίς καθόλου γλωσσικές και με ελάχιστες ή και «καθόλου» ελληνογενείς πολιτισμικές προϋποθέσεις. 4η: Αλλοεθνείς – αλλόγλωσσοι μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που μαθαίνουν την Ελληνική.
Ηλικία μαθητών:	6 – 12 ετών
Βαθμίδα εκπαίδευσης:	Πρωτοβάθμια
Μορφή εκπαίδευσης:	Τμήματα Διδασκαλίας της Ελληνικής (ενταγμένα, απογευματινά, σαββατιανά), Κανονικές Τάξεις με αλλοεθνείς ή και ομοεθνείς μαθητές χωρίς καθόλου γνώση της Ελληνικής, Ημερήσια Σχολεία.
Διάρκεια σπουδών:	6 έτη x 3 ώρες εβδομαδιαίως
Χώρα διαμονής:	Όλες
Επίπεδα υλικού:	Τρία (3) 1ο επίπεδο: κατά προσέγγιση 1η και 2η τάξη. Βασική ανάπτυξη των στοιχειωδών δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού λόγου / αλφαριθμητισμός. 2ο επίπεδο: κατά προσέγγιση 3η και 4η τάξη. Ανάπτυξη βασικών γλωσσικών δεξιοτήτων και καλλιέργεια της εκφραστικής επάρκειας και των δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου. 3ο επίπεδο: κατά προσέγγιση 5η και 6η τάξη. Καλλιέργεια της γλωσσικής επάρκειας, ανάπτυξη και εμπέδωση των δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου.

Αντιστοίχιση

1ο επίπεδο- A1 του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου: **1η και 2η και 3^η** τάξη (υλικό: Μαργαρίτα 1,2,3)

2ο επίπεδο:A2 του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου: **4^η και 5η** τάξη (υλικό: Μαργαρίτα 4,5)

3ο επίπεδο:B1 του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου: **6^η και 7η** τάξη (υλικό: Μαργαρίτα 5, 6)

4ο επίπεδο:B2 του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου: **8^η και 9η** τάξη(υλικό: Μαργαρίτα 7,8 – δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί η παραγωγή)
(Βλ. επίσης κείμενο Χατζηπαναγιωτίδη)

Πίνακας 1.4: Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Σειρά υλικού:	α) Εμείς και οι Άλλοι β) Από τη Ζωή των Ελλήνων της Διασποράς
Ομάδα – στόχος:	Όλες
Ηλικία μαθητών:	6 – 16 ετών
Βαθμίδα εκπαίδευσης:	Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια
Μορφή εκπαίδευσης:	Όλες
Διάρκεια σπουδών:	9 έτη x 3 ώρες εβδομαδιαίως
Χώρα διαμονής:	Όλες
Επίπεδα υλικού:	Τέσσερα (4) 1ο επίπεδο: κατά προσέγγιση 1η και 2α τάξη. Το άτομο και η οικογένειά του (οικο - ιστορία). 2ο επίπεδο: κατά προσέγγιση 3η και 4η τάξη. Το άτομο, η οικογένεια και ο περίγυρός του (τοπο-ιστορία). 3ο επίπεδο: κατά προσέγγιση 5η και 6η τάξη. Χώρα προέλευσης και παροικίες (κοινωνιο- και εθνο-ιστορία). 4ο επίπεδο: κατά προσέγγιση 7η - 9η / 10η τάξη. Ελληνική και παροικιακή ιστορία σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πλαίσιο (εθνο- και κοσμο-ιστορία).

Αντιστοίχιση

Από γλωσσοεκπαιδευτικής πλευράς τα πέντε επίπεδα του ιστορικοπολιτιστικού υλικού εν δυνάμει αντιστοιχούν προς τα πέντε επίπεδα του γλωσσικού υλικού του προγράμματος Παιδεία Ομογενών, όπως αυτά αντιστοιγήθηκαν με τα επίπεδα του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς και του Πιστοποιητικού Ελληνομάθειας.

Προτάσεις ως προς τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και Ξένης Γλώσσας στο εξωτερικό:

1. Εφαρμογή των παραπάνω διαφοροποιημένων ανά ομάδα-στόχο Προγραμμάτων Σπουδών και του εκπαιδευτικού υλικού του προγράμματος Παιδεία Ομογενών ,
2. επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα μεθοδολογίας της Ελληνικής ως Δεύτερης και Ξένης Γλώσσας,
3. εφαρμογή των διαγνωστικών κριτηρίων ελληνομάθειας και χορήγηση «Ενδεικτικού Ελληνομάθειας», στο τέλος κάθε έτους φοίτησης- αντιστοίχιση με το ΚΕΠΑ και Π.Ε,

4. υποστήριξη των φορέων, μέσω της αποστολής υλικού, και μέσω επιμόρφωσης, μετεκπαίδευσης και απόσπασης εκπαιδευτικών,
5. προώθηση της ένταξη της διδασκαλίας της Ελληνικής στην κύρια εκπαίδευση (κανονικές τάξεις και ενταγμένα ΤΕΓ) κάθε χώρας διαμονής.
6. υποστήριξη των ομογενειακών φορέων στη δημιουργία Ημερήσιων Σχολείων ή Charter Schools και μέσω αυτών εισαγωγή της Ελληνικής στο κρατικό εκπαιδευτικό σύστημα.

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ της 4^{ης} ομάδας εργασίας

Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στην εκπαίδευση ομογενών εξωτερικού

Με βάση τις αναλύσεις που προηγήθηκαν και τις επιμέρους προτάσεις που προκύπτουν απ' αυτές, τα μέλη της Ομάδας Εργασίας καταλήγουν στην ακόλουθη **συνολική πρόταση**.

Προτάσεις ως προς τη στρατηγική:

- Το Υπουργείο Παιδείας, σε συνεργασία με τους φορείς της ομογένειας, να επανέλθει στη δοκιμασμένη στρατηγική, σύμφωνα με την οποία, οι ομογενειακοί φορείς σε συνεργασία με τις εκπαιδευτικές αρχές της χώρας διαμονής, οργανώνουν και προωθούν την ελληνόγλωσση εκπαίδευση και η Ελλάδα τους στηρίζει.
- Σε σχέση με τις αποσπάσεις των εκπαιδευτικών να υπάρξει ένα μεταβατικό στάδιο, ώστε να δοθεί χρόνος στους φορείς να αναδιοργανωθούν, να αντικαταστήσουν τους αποσπασμένους εκπαιδευτικούς με ομογενείς και να αναλάβουν ξανά την ευθύνη για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση.

Προτάσεις ως προς τα ΤΕΓ και την προώθηση της Ελληνικής :

1. Εφαρμογή/χρήση των διαφοροποιημένων ανά ομάδα-στόχο Προγραμμάτων Σπουδών και του εκπαιδευτικού υλικού του προγράμματος *Παιδεία Ομογενών*, καθώς και του επιτόπια παραγόμενου υλικού.
2. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, που διδάσκουν στα ΤΕΓ, σε θέματα μεθοδολογίας της Ελληνικής ως Δεύτερης και Ξένης Γλώσσας.
3. Εφαρμογή ενδοσχολικών, διαγνωστικών κριτηρίων ελληνομάθειας και χορήγηση «Ενδεικτικού Ελληνομάθειας» στους μαθητές που φοιτούν στα ΤΕΓ, στο τέλος κάθε έτους φοίτησης- αντιστοίχιση με το ΚΕΠΑ.
Η χορήγηση «Ενδεικτικού Ελληνομάθειας» είναι από παιδαγωγικής πλευράς σκόπιμη γιατί θα λειτουργήσει ανατροφοδοτικά και ως κίνητρο για παιδιά και γονείς, ως προς τη φοίτηση στα ΤΕΓ, και από την άλλη θα ωθήσει τους εκπαιδευτικούς σε έναν εξορθολογισμό της οργάνωσης, λειτουργίας και αξιολόγησης των ΤΕΓ. Αναμένεται επίσης πως θα λειτουργήσει ενισχυτικά για τη συμμετοχή στις εξετάσεις του Πιστοποιητικού Ελληνομάθειας.
4. Ανάπτυξη πολιτικής υποστήριξης των φορέων, μέσω της αποστολής υλικού επιμόρφωσης, μετεκπαίδευσης και απόσπασης εκπαιδευτικών κ.λπ. και παράλληλη αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της συνεργασίας μεταξύ φορέων και Ελλάδας (βλ. παράδειγμα μνημονίου ΟΕΚ Γερμανίας και Συνόδου Υπουργών Παιδείας, ΚΜΚ).

5. Προώθηση της ένταξη της διδασκαλίας της Ελληνικής στην κύρια δημόσια εκπαίδευση (μέσω των ενταγμένων ΤΕΓ και των κανονικών τάξεων) κάθε χώρας διαμονής.

6. Υποστήριξη των ομογενειακών φορέων στη δημιουργία Ημερήσιων Δίγλωσσων Σχολείων ή Charter Schools και μέσω αυτών εισαγωγή της Ελληνικής στο κρατικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Προτάσεις ως προς τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και Ξένης Γλώσσας στο εξωτερικό:

1. Η Ελληνική είναι *δεύτερη γλώσσα* στη διασπορά, επειδή υπάρχουν ελληνόφωνες «επικράτειες» εκτός Ελλάδας, στις οποίες η Ελληνική χρησιμοποιείται για την κάλυψη επικοινωνιακών, κοινωνικών και ψυχολογικών αναγκών, αλλά και συνδέεται με θεσμικούς ρόλους. Στην πλειονότητα των παροικιών, ωστόσο, η Ελληνική είναι πλέον *ξένη γλώσσα*, γι αυτό και τα Προγράμματα Σπουδών και το εκπαιδευτικό υλικό οφείλουν προσεγγίζουν την *Ελληνική ως Δεύτερη και ως Ξένη Γλώσσα* και όχι ως *μητρική*.

2. Η Ελληνική δεν μπορεί πλέον να διδαχθεί ως *Μητρική Γλώσσα* στη διασπορά και επομένως δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί το εκπαιδευτικό υλικό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (ΟΕΔΒ), παρά μόνο ως υλικό αναφοράς. Εξαιρέση αποτελούν, σ' ένα βαθμό, τα αμιγή Ελληνικά σχολεία στη Γερμανία.

3. Προτείνεται, επομένως, η εφαρμογή των διαφοροποιημένων ανά ομάδα-στόχο Προγραμμάτων Σπουδών και του αντίστοιχου εκπαιδευτικού υλικού του προγράμματος Παιδεία Ομογενών - για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και ως Ξένης Γλώσσας και τη διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού - και αντιστοίχισή τους με το ΚΕΠΑ και τα επίπεδα ελληνομάθειας.

Εκπαιδευτικό Προσωπικό:

Επιμόρφωση εκπαιδευτικών:

Να συνεχισθούν δοκιμασμένες μορφές επιμόρφωσης, όπως:

1. Επιμόρφωση αποσπώμενων σε δύο φάσεις:

1η φάση: Μια εβδομάδα στην Ελλάδα, αφού προηγηθεί σχετική τηλεπαιμόρφωση

2η φάση: Επιτόπια σεμινάρια από κοινού με τους Ομογενείς Εκπαιδευτικούς.

2. Επιμόρφωση ομογενών εκπαιδευτικών:

2.1 Οργάνωση και υλοποίηση επιτόπιων επιμορφωτικών σεμιναρίων, από κοινού με τους αποσπασμένους

2.2 Οργάνωση και υλοποίηση επιμορφωτικών σεμιναρίων διάρκειας 3-4 εβδομάδων στην Ελλάδα.

2.3 Μετεκπαίδευση διάρκειας ενός εξαμήνου, βάσει της αριθ. Φ815.1/019/Ζ1/1256, ΦΕΚ 515/11 Απριλίου 2000 Υπουργικής Απόφασης, η οποία επιτρέπει και τη χορήγηση «Πιστοποιητικού Διδακτικής Επάρκειας».

3. Σύγχρονη και ασύγχρονη Τηλεπαιδεία για αποσπασμένους και ομογενείς εκπαιδευτικούς, ανά χώρα, ζώνη ή παγκοσμίως.

4. Προτείνεται επίσης υπογραφή μνημονίου μεταξύ Ελλάδας και των, κατά πολιτεία/κρατίδιο, Υπουργείων Παιδείας με περιεχόμενο την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών (βλ. παράδειγμα Adelaide, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού)

Εκπαίδευση εκπαιδευτικών:

1. Τα Τμήματα Ελληνικών Σπουδών, σε συνεργασία με τα Τμήματα Επιστημών Εκπαίδευσης (Departments of Education), να εκπαιδεύουν εκπαιδευτικούς οι οποίοι, μετά από επιμόρφωση/μετε/δευση και στην Ελλάδα, θα εργάζονται στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια ελληνόγλωσση εκπαίδευση, ώστε ο κύκλος να κλείσει και η ελληνική γλώσσα να ενισχυθεί.

2. Επίσης προτείνεται η Υπογραφή μνημονίου μεταξύ Ελλάδας και των, κατά πολιτεία/κρατίδιο, Υπουργείων Παιδείας ή/και πανεπιστημίων με στόχο την επιτόπια εκπαίδευση εκπαιδευτικών (βλ. παράδειγμα Πανεπιστημίου Illinois και Ελληνικού Προξενείου Σικάγου)

Απασχόληση εκπαιδευτικών:

Στους ομογενείς εκπαιδευτικούς να προστίθεται κάθε φορά και ένας περιορισμένος αριθμός αποσπασμένων εκπαιδευτικών οι οποίοι, ως φυσικοί ομιλητές και ως φορείς της ελλαδικής ελληνικότητας, θα λειτουργούν ανατροφοδοτικά, έτσι ώστε οι προοπτικές της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης να βελτιώνονται.

Ένα μείγμα ομογενών και αποσπασμένων εκπαιδευτικών αποτελεί την ιδανικότερη λύση και για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη διασπορά.

Για το ακριβές του περιεχομένου και εν ονόματι και των λοιπών μελών της ομάδας

Μιχάλης Δαμανάκης

